

ఆ వి పో డి లి పో వ్యు తి

జా లో జ్ఞా యో

అ ను వా దం :

బెల్లం కొండ రామదాసు

23.08.1923-00.00.1983

ఇష్టోష్టిలిష్టోష్టి

హోష్టియో

అనువాదం :

బ్రహ్మండరామదాసు

రేణి కవితా మండలి
విజయవాడ-2

ఇవో నో ఇలిచో మృతి

టాలోస్టాయ్

అనువాదం :

బెల్లంకొండ రామదాసు

ప్రథమ ముద్రణ '57

DIGITAL EDITION - 2014.

DIGITALISED BY : BATTULA ANIL GARU.

UP-LOADED BY : BELLAMKONDA CHAKRADHAR.

Sri Bellamkonda Rama Raya Kavindrula Trust.

NARASARAOPET.

01-12-2014.

1875

అపరశంకరుడు

1914

శ్రీ బేలంకాండ రామరాయ కవీంద్రులు

దేశీ ప్రచురణ
ప్రథమ ముద్రణ '57
వెల : రూపాయి
దేశీప్రెస్, విజయవాడ

సంపాదకులు :

జొందలిపాటి శకుంతలాదేవి
శివరామకృష్ణ

ఇవాన్ ఇలిచ్ మృతి

విశాలంగా ఉన్న కోర్టుభవనంలో మెల్విన్ స్కీ కేసు విచారణ జరుగుతోంది. మధ్య విశ్రాంతిసమయంలో వల్లిక్ ప్రాసిక్యూటరూ, లాయరూ ఇవాన్ ఇగొరోవిచ్ షెబెక్ ప్రైవేటురూమ్ లో కలుసుకున్నారు. ప్రఖ్యాతమైన క్రాస్ విస్కీ కేసునుగురించి సంభాషించుకుంటున్నారు. ఫెడర్ వాసిలివిచ్ ఇది తమకు సంబంధించిన విషయం కాదన్నాడు. ఇవాన్ ఇగొరోవిచ్ తమకు సంబంధించిందే అన్నాడు. పీటర్ ఇవానోవిచ్ చర్చలో పాల్గొనకుండా కొత్తగావచ్చిన గెజెట్ చూస్తూ కూచున్నాడు. చదువుతున్నవాడల్లా ఆగి, 'ఈ విషయం విన్నారా? ఇవాన్ ఇలిచ్ చనిపోయాడు' అన్నాడు.

'నిజంగా!' - అందరూ ఆశ్చర్యపోయారు. 'గెజెట్ లో వడింది. మీరే చదువుకోండి.' ఫెడర్ వాసిలివిచ్ కి గెజెట్ అందించాడు. ఇవాన్ ఇలిచ్ మృతి బారర్ కటివేశారు. 'ప్రాస్క్ వ్యా ఫెడో రోవ్ నా గొలోవీనా బుధుమి త్రులందరికీ, తన భర ఇవాన్ ఇలిచ్ గొలోవిస్ మృతి తెలియచెయ్యడానికి ఎంతో విచారిస్తున్నది. శుక్రవారం మధ్యాహ్నం ఒంటిగంటకు శ్రాద్ధ కర్మ జరగగలదు.'

అక్కడ సమావేశమైన పెద్దలందరికీ ఇవాన్ ఇలిచ్ సహచరుడు. అతనంటే అందరికీ అభిమానం కూడా. కొన్ని వారాలనుంచి అతనికి జబ్బుగా ఉంది. జబ్బు నయంకాదని కూడా డాక్టర్లు చెప్పారు. అతను ఒకవేళ చనిపోతే ఆ వదలి

అలెగ్జీవ్ కు వస్తుండనుకున్నారు. అలెగ్జీవ్ కాకపోతే విన్నకో
వ్ కు కాని షబెవ్ కు కాని వస్తుండనుకున్నారు. ఇవాన్ ఇలిచ్ మృతి
తెలియగానే అక్కడున్న అందరి మనస్సుల్లో ఒక్కటే భావం
మెరిసింది - వారికి దాని ఫలితంగా ఎలాటి ప్రమోషన్లు,
మార్పులు వస్తాయో అని.

'నాకు తప్పకుండా షబెల్ స్థానం వస్తుంది. లేదా, విన్ని
కోవ్ స్థానం వస్తుంది' అనుకున్నాడు. ఫెడార్ వాసిలీవిచ్.
'నాకు చాలాకాలంబట్టి ఆ స్థానం ఇస్తామని వాగ్దానం చేసు
న్నారు. ప్రమోషన్ దొరికిందంటే ఎలవెన్ను భత్యాలు కాక,
సంవత్సరానికి మరో 800 రూబుళ్ళు దొరుకుతాయి' అన్నాడు.

'అయితే, ఇప్పుడు నా బావమరది ట్రాన్స్ఫర్ కోసం అప్లి
కేషన్ పెట్టాలి. నా భార్యకూడా సంతోషిస్తుంది. నేను బంధు
వులకు సహాయం చెయ్యవని నన్ను సాధించడం మానేస్తుంది'
అనుకున్నాడు పీటర్ ఇవానోవిచ్, 'నేననుకుంటూనే ఉన్నాను,
అతనిక పక్కమీదినుంచి లేవడని. పాపం!' అన్నాడు పీటర్
ఇవానోవిచ్ బిగ్గరగా.

'అసలు జబ్బేమిటా?' 'డాక్టర్ కుకూడా అర్థం కాలేదు.
తలా ఒక జబ్బు పేరు చెప్పారు. నేను చివరసారి చూచినప్పుడు.
కొంచెం నయంగానే ఉంది.'

'సెలవులిచ్చినప్పటినుంచీ ఒకసారి వెళ్ళి చూచివద్దామను
కుంటున్నాను. కాని వీలుకలగలా'

'అతనికి ఆ సి ఏమోనా ఉందా?'

'భార్యకు క్షోద్దిగా ఉందనుకుంటాను. అయినా, అంత
చెప్పకోతగిందికాదు.'

‘మనం వెళ్ళి ఆమెను చూడాలి. కాని చాలాదూరం.’

‘మీ ఊరికి అన్నీ దూరమే’ నగరంలోని పేటలకున్న దూరాలను గురించి కాసేపు చర్చించుకున్నారు. తరువాత కోర్టుకు వెళ్ళారు.

ట్రాన్స్ఫర్లు ప్రమాషన్లు కాక, ఇవాన్ ఇలిచ్ మృతి అందరిలోనూ మరో సంతృప్తి కలగచేసింది, అతను పోయినా మేము బ్రతికే ఉన్నాంకదా’ అని.

ప్రతిబకడూ ఇలాగే అనుకున్నాడు. ఇవాన్ ఇలిచ్ ఆ పమిత్రులు కొందరు. ‘శ్రాద్ధ కర్మలకు వెళ్ళి అతని భార్యకు మనం ఓదాపు తెలపాలి. ఎందుకొచ్చిందిరా ఈ గొడవ’ అనుకున్నారు.

ఫెడార్ వాసిలివిచ్, పీటర్ ఇవనోవిచ్ అతనికి దగ్గర వాళ్ళు. పీటర్ ఇవాన్ ఇలిచ్తో కలిసి లా చదువుకున్నాడు.

ఇంటికి వెళ్ళిన తరువాత భోజనసమయంలో ఇవాన్ ఇలిచ్ మృతినిగురించి భార్యకు చెప్పాడు. తన బావమరదిని ట్రాన్స్ఫర్ చేయించడానికి వీలుంటుందన్నాడు. భోజనం కాగానే, సాయంకాలపు దుస్తులు ధరించి ఇవాన్ ఇలిచ్ ఇంటికి వెళ్ళాడు.

వాకిట్లో రెండు టాక్సీలు, ఒక బండి ఉన్నాయి, కింద హాల్లో శవపేటిక గోడకు ఆనించి ఉన్నది. శవపేటికకు బంగా రవురంగుగుడ్డ కప్పారు. మిలామిలా మెరుస్తోంది. నల్లనిదుస్తులు ధరించిన ఇద్దరు స్త్రీలు కనుపించారు. పీటర్ ఇవనోవిచ్ వారిలో ఒకస్త్రీని మాత్రం గుర్తించగలిగాడు. ఆమె ఇవాన్ ఇలిచ్ చెల్లెలు. మరో స్త్రీ అపరిచితురాలు. స్వార్ట్జ్ అప్పుడే

మెట్లు దిగివస్తూ పీటర్ ఇవనోవిచ్ ని చూచి ఆగి, 'ఇవాన్ ఇలిచ్ అంతా గందరగోళం చేసి వెళ్ళిపోయాడు. నీలాగా నాలాగా కాదు,' అన్నాడు.

ముందు స్త్రీలు పెకి వెళ్ళిన తరువాత పీటర్ ఇవనోవిచ్ పెకి వెళ్ళాడు. స్వార్ట్జ్ క్రిందనే ఉన్నాడు. ఆ సాయంత్రం బ్రిడ్జి ఆటకోసం వర్షాట్లు చెయ్యడానికి అక్కడున్నాడని పీటర్ గ్రహించాడు. స్త్రీలు పెకి వెళ్ళారు, స్వార్ట్జ్ గంభీరంగా కనుబొమ్మలు తిప్పి శవం ఉన్న గదిని చూపాడు.

ఇలాటి సందర్భాలలో సాధారణంగా ఏం చెయ్యాలో ఎవరికీ తెలీదు. పీటర్ ఇవనోవిచ్ కూడా ఇలాటి అనిశ్చిత భావంతోనే ఆగదిలో అడుగుపెట్టాడు. గదిలో అడుగుపెట్టగానే శిలువగుర్తును అభినయించాడు. ఒక్కమాటు గదినంతా కలయచూచాడు. ఇద్దరు యువకులు - బహుశా ఇవాన్ ఇలిచ్ మేనల్మూలై ఉంటారు - అప్పుడే గదినుంచి బెటికి వస్తున్నారు. ఒక వృద్ధురాలు నిశ్చలంగా నిల్చుని ఉన్నది. ఒక స్త్రీ మరో స్త్రీ చెవిలో ఏదో రహస్యం చెబుతోంది. ఉత్సాహవంతుడుగా కనుపిస్తున్న ఒక పురోహితుడు పెద్ద గొంతుకతో ఏదో చదువుతున్నాడు. బట్లర్ గెరిసిమ్ నేలమీద ఏదో పరుస్తున్నాడు. ఈ వాతావరణమంతా గమనించేసరికి పీటర్ ఇవనోవిచ్ కి, ఒక శిథిలదేహం తాలూకు వాసన మెల్లమెల్లగా గుర్తుకొచ్చింది.

పోయినసారి, ఇవాన్ ఇలిచ్ ని చూడడానికి వచ్చినప్పుడు గెరిసిమ్ అతని గదిలో ఉన్నాడు. ఇవాన్ ఇలిచ్ కి అతనంటే ఎంతో ఇష్టం. నర్సు లాగా సేవ చేస్తున్నాడు.

పీటర్ ఇవనోవిచ్ శవం వంక చూడడం మొదలెట్టారు.

ఈ మృతజీవి కూడా మృతజీవులందరి లాగానే శవ పేటికలో పడుకుని ఉన్నాడు.

ఇతని శవంకూడా అందరి శవాలలాగానే ఉంది. శవాలు సాధారణంగా బరువుగా ఉన్నట్టు కనుపిస్తాయి. ఈ శవంకూడా అలాగే ఉంది. పచ్చని నుదురు పైకి పోయినట్టుగా ఉంది. ముక్కు ముందుకువచ్చి పైపెదవిని ఒత్తుతున్నట్టుంది. పీటర్ ఇవనోవిచ్ గతసారి చూచినప్పటికీ, ఇప్పటికీ ఎంతో భేదం కనుపిస్తోంది. మృతుల ముఖాలు బ్రతికి ఉన్నప్పటికంటే అందంగా ఉన్నట్టు కనుపిస్తాయి. ఇతని ముఖంకూడా అతను బ్రతికి ఉన్నప్పటికంటే ఎంతో అందంగా గంభీరంగా కను పిస్తోంది 'అవసరమైన విషయం అనుకున్నట్టుగా సాధింప బడింది; ఏ జరగాలో అది జరిగింది,' అన్న భావం ఆ మృత వదనంలో ముద్రితమై కనుపిస్తోంది. పైగా బ్రతికి ఉన్న వాళ్ళను హెచ్చరిస్తున్నట్టుకూడా ఉంది. ఈ హెచ్చరిక తనకు సంబంధించింది కాదనుకున్నాడు పీటర్ ఇవనోవిచ్. అతని గదిలో ఊపిరి సలపనటయింది. ఇతరులు ఏమనుకుంటారో అన యినా గమనించకుండా బైటికి వెళ్ళాడు.

స్వార్ట్జ్ ప్రక్కగదిలో అతనికోసం ఎదురుచూస్తూ కూచునిఉన్నాడు. కాళ్ళు జావుకుని హాట్ చేతులతో ఆడి స్తున్నాడు. హుషారుగా, కులాసాగాఉన్న అతన్ని చూడగానే పీటర్ ఇవనోవిచ్ కి మళ్ళీ ప్రపంచంలో వడటనిపించింది. అతన్ని ఇలాటి సంఘటనలు కలవరపరచవనీ, అతను నిరాశకు లొంగి పోడనీ అనుకున్నాడు. ఈ దురదృష్ట సంఘటన అతని నిత్య కార్యక్రమానికి అడ్డురాదని అతని చూపునుబట్టే తెలుస్తుంది -

అండ్ అతను కొత్త పేక కలిపి సాయంత్రం కాగానే ఆట వేసుకొడానికి. అసలు, సాయంత్రం కులాసాగా గడవడానికి ఈ సంఘటన అడెందుకు రావాలి? ఈ విషయం పీటర్ ఇవనోవిచ్ చెవిలో చెప్పనుకూడా చెప్పాడు—ఫెడార్ వాసిలివిచ్ యిట్లో ఒక ఆట వేసుకుందామని. కాని ఆ సాయంత్రంపేకాటకు కూచునేఅదృష్టం పీటర్ ఇవనోవిచ్ కి పట్టలేదు. తక్షణం అక్కడికి ఒక స్త్రీ వచ్చింది. పొట్టిగా లావుగా ఉంది. ఆ స్త్రీ పేరు ప్రాస్కోవ్యా ఫెడరోవ్ నా. నల్లని దునులు తలకు లేస్ కట్టుకుంది. ఆమె మరికొందరు స్త్రీలతో తన గదిలోనుంచి బెటికివచ్చి వాళ్ళను 'కళేబరంఉన్న గదిలోకి పంపించి, వెంటనే కర్మ ప్రారంభిస్తారు దయచేసి లోపలికి వెళ్ళండి' అన్నది.

షార్ట్ టాజ్ వినయపూర్వకంగా ముందుకు వంగాడు. దీనికి అరం అతను ఆమె ఆహ్వానం అంగీకరించినట్టో కాదో తెలీలేదు. ప్రాస్కోవ్యా ఫెడరోవ్ నా, పీటర్ ఇవనోవిచ్ ని చూడగానే గుర్తించి నిశ్చయించుకొని అతని దగ్గరకు వెళ్ళి అతని చెయ్యి తన చేతిలోకి తీసుకుని, 'నీవు ఇవాక్ ఇలిచ్ ముఖ్యమిత్రుడివని నాకు తెలుసు' అన్నది. తన మాటకు ఎలా ప్రతిచలిస్తాడో అన్నట్టు అతనివంక చూచింది. పీటర్ ఇవనోవిచ్ కి ఆమె ఉద్దేశం తెలుసు. ఆమె చెయ్యి నొక్కి, నిశ్చయించి, 'నన్ను నమ్ము...' అని ఏవేవో ఓదాక్కు పలుకులు పలకాలని తెలుసు. అతను వెంటనే ఈ పనులన్నీ చేశాడు. తను ఊహించిన ఫలితంకూడా వచ్చింది. ఆమె, అతనూ - ఇద్దరూ స్పందించారు.

'నాతోరా. కర్మ ప్రారంభించకముందు నీతో కొన్ని విషయాలు మాట్లాడాలి,' అన్నది ఆ విధవరాలు.

పీటర్ ఇవనోవిచ్ చెయ్యి పట్టుకుని ఆమె లోనికి తీసుకుని వెళ్ళింది.

ఆమె ఇలా లోనికి తీసుకుని వెడుతూఉంటే పీటర్ ఇవనోవిచ్ మరింత గాఢంగా నిశ్చయించడం మొనలెట్టాడు. ఆమె కృతజ్ఞతతో అతని చెయ్యి మరింత గాఢంగా ఒత్తింది. ఇద్దరూ డ్రాయింగ్ రూమ్లోకి వెళ్ళారు. ఆమె ఒక సోఫాలో కూచుంది. పీటర్ ఇవనోవిచ్ మరో చిన్న సోఫాలో కూచున్నాడు. అతని బరువుకు స్పింగులు అడుగుకు అణిగిపోయాయి. అతన్ని మరో సోఫాలో కూచోమని అడుగుదామనుకుంది ప్రాస్కోవ్యా ఫెడోరోవ్నా. కాని, తన ప్రస్తుత పరిస్థితిలో అలా అడగడం బాగుండదని ఊహించింది. గదిలో కూచోగానే, ఇవాన్ ఇలిచ్ ఈ గదిని అలంకరించడం విషయంలో తనను సలహా అడగడం జాప్యం వచ్చింది. తన సలహాప్రకారమే గోడలకు పింక్ రంగు వేయించాడు. ఆకుపచ్చని ఆకులు గీయించాడు. గదినిండా ఫర్నిచర్ ఉంది—కావలసినన్ని సోపాలు, టేబిళ్ళు, కుర్చీలు. సోఫా దగ్గరకు వెడుతూఉండగా ప్రాస్కోవ్యా ఫెడోరోవ్నా శాలువా టేబిల్ అంచుకు చిక్కుకుంది. పీటర్ ఇవనోవిచ్ శాలువా చిక్కు తీర్చడామని లేచాడు. తన సోఫా స్పింగులు తనతోపాటు లేచాయి. విధవరాలు తనంతట తానే శాలువా తీసుకుంటున్నది. పీటర్ ఇవనోవిచ్ మళ్ళీ కూచున్నాడు. స్పింగులు అణిగిపోయాయి. ఇంకా ఆమె చిక్కుకున్న శాలువా పూర్తిగా తీసుకోలేదు. పీటర్ ఇవనోవిచ్

మళ్ళీ లేచాడు. సోఫా కీర్తు కీర్తు మన్నది. ఈ గొడవంతా కాగానే, ఆమె ఒక సిల్కు చేతిరుమాలు తీసుకుని ఏడవడం ప్రారంభించింది. శాలువా గొడవ; సోఫా గొడవ, పీటర్ ఇవనోవిచ్ ని కొంచెం చలబరిచాయి. అతను సబంగాచూసూ కూచున్నాడు. ఇది ఇలాఉండగా ఇవాన్ ఇలిచ్ బటరు సోఫా లోవ్ లోపలికివచ్చి, ప్రాస్కోవ్యా ఫెడోర్ వనా గోరీలదొడ్డా కోరిన ప్రదేశం రెండువందల రూబుళ్ళవుతుందని చెప్పాడు. ఆమె ఏడుపు మానివేళి పీటరు ఇవనోవిచ్ వంకచూచి అంత ఖరీదుగలస్థలం కొనడం తనకెంతో కష్టమన్నది పీటర్ ఇవనోవిచ్ అవునన్నట్లు తల ఊపాడు.

‘మీరు సిగరెట్ కాలుసూ ఉండండి’ అని సోఫాలో వతో స్థలం బేరం మాట్లాడడం మొదలెట్టింది.

పీటర్ ఇవనోవిచ్ సిగరెట్ కాలుసూ ఆమె బేరం వింటూ కూచున్నాడు. గోరీలదొడ్డిలో వివిధస్థలాలు కూరల బేరంలా అడిగింది. చివరకు ఎలాగైతేనేం ఒక స్థలం నిర్ణయించింది. సోఫాలోవ్ తరువాత బెటికి వెళ్ళాడు.

‘అన్ని విషయాలు నేనే చూచుకోవాలి,’ అన్నది కేబిల్ మీద ఆల్బం తిరగేస్తూ. వెంటనే, కేబిల్ మీద అతని సిగరెట్ పొడి రాలి ఉండడం గమనించి అతని దగ్గరగా ఒక యాష్ ట్రే పెట్టింది. ‘ఈ దుఃఖంలోనే ఇలాటి విషయాలెన్నో చూచుకోవాలి. ఈ విషయాలన్నీ చూచుకోడానికి నా దుఃఖం అడ్డువస్తోందని చెప్పడానికి నేనెంతో సిగ్గుపడతాను. వెగా నేనీ సమయంలో ఎవరినైనా కోరే సహాయం ఒకటే, నన్ను ఓదార్చమని అడగను. నా దుఃఖాన్ని విస్మరింపచేసే విషయ

యాలు చెప్పమంటాను?' అన్నది. మళ్ళీ ఏడవడానికి ప్రారంభించబోతున్నట్లుగా తన సిల్కు రుమాలు బైటికి తీసింది. కాని వెంటనే నిగ్రహించుకుని, 'సీక్రో ఒక విషయం మాట్లాడాలి' అన్నది. పీటర్ ఇవనోవిచ్ ఆమె చెప్పేదంతా వినడానికి సిద్ధపడాడు.

'చివరరోజుల్లో భయంకరంగా బాధపడ్డాడు'

'నిజంగా?' అన్నాడు పీటర్ ఇవనోవిచ్.

'అబ్బ! ఆ బాధ చెప్పడానికి వీలేదు. ఒక్క ఊణం కూడా విశ్రాంతి ఉండేదికాదు. గంటల కొద్ది విపరీతంగా మూలిగేవాడు. చివరి మూడు రోజులవుతే ఇహ - అంతూ పొంతూలేదు. భరించలేకపోయాను. ఇంట్లో ఏ గదిలో కూచున్నా ఆ మూలుగులు వినిపించేవి. నా బాధ నాకు తప్ప మరెవరికి తెలుసుంద!'

'చివరివరకూ అతను స్మారకంలో ఉన్నాడా?'

'చిటచివరి ఊణంవరకూ స్మారకంలోనే ఉన్నాడు. చనిపోవడానికి ఒక పావుగంట ముందు మా అందరిదగ్గరూ సెలవుతీసుకున్నాడు. వొలోడ్యాను బైటికి తీసుకుని వెళ్ళమన్నాడు.'

తనమిత్రుడు కడపటిక్షణాలలో ఇలా బాధపడ్డాడని విని పీటర్ ఇవనోవిచ్ భయచలితుడైపోయాడు. ఇద్దరూ చిన్ననాటినుంచీ మిత్రులు. బాల్యంలో కులాసాగా ఆడుకునే కుర్రాడిగా, స్కూల్లో శోటివిద్యార్థిగా, తరువాత కాలేజీలో క్లాస్ మేట్ గా - అన్నివిధాలా ఇవాన్ ఇలిచ్ ని తెలుసు పీటర్ ఇవనోవిచ్ కి. అతని స్మృతిపథంలో జాపకాలన్నీ ఒక్కసారి తలుక్కుమని మెరిశాయి. మళ్ళీ అతని మృతకళేబరం జాపకం.

వచ్చింది - ఆ నుదురూ, ఆ ముక్కు పీటర్ ఇవనోవిచ్ తనలోతాను భయపడాడు.

‘మూడురోజులు భీకరమైన బాధ! తరువాత మృత్యువు! ఒకనాటికి నాకూ ఇలాగే జరగొచ్చు’ - ఒక ఊణంపాటు ఈ భావం అతని మనస్సులో మెరిసి అతన్ని భయభ్రాంతుణ్ణి చేసింది. కాని, తన భయాన్ని తానే నమ్మలేకపోయాడు. మానవు లందరికీ సాధారణంగా కలిగేభావం వెంటనే అతని మనస్సులో కలిగింది. చనిపోయింది ఇవాన్ ఇలిచ్ కాని, తను కాదనీ; అలాంటి సంఘటన తనకెప్పుడూ ప్రాప్తించకూడదనీ, ప్రాప్తించదనీ, అలాంటి సంఘటన సంభవిస్తుందనుకుంటే తను పూర్తిగా నిరాశలో మునిగిపోవలసి ఉంటుంది కాబట్టి అలా భావించకూడదనీ - అనుకున్నాడు.

పీటర్ ఇవనోవిచ్ కి ఈ ఆలోచనలు రాగానే మళ్ళీ జీవితంలో విశ్వాసం కుదురుకుంది. మృత్యువనే సంఘటన ఒక్క ఇవాన్ ఇలిచ్ కే కాని, తనకు సంబంధించింది కానట్లుగా, అతని మరణాన్నిగూర్చి వివరాలు అడగడం మొదలెట్టాడు.

ఇవాన్ ఇలిచ్ కడపటి ఊణాలలో భరించిన శరీర బాధను గురించి ఎన్నో భీకరమైన వివరాలు చెప్పింది. ప్రాస్కో వ్యాఫెడొరొవ్ నా.

‘ఎంత ఘోరం! ఎంత ఘోరం! అబ్బ! ఎంత ఘోరం!’ అంటూ ఏడవడం మొదలెట్టింది.

పీటర్ ఇవనోవిచ్ ఒక్కమాటు బరువుగా నిశ్చలించి ఆమె ఏడుపు మానెయ్యడంకోసం కాచుకుని కూచున్నాడు. ఆమె ఏడుపుమాని, ముక్కుతుడుచుకుని, అతనితో ముఖ్యంగా

తనకు అవసరం ఉన్న విషయం మాట్లాడడం మొదలెట్టింది. అది తన భర్త మరణించిన సందర్భంలో ప్రభుత్వం పద్దనుంచి డబ్బు గ్రాంటు పొందడం ఎలాగా అని. ఆమె పెనన్ విషయాన్ని గురించి సలహా అడుగుతున్న దనుకున్నాడు పీటర్ ఇవనోవిచ్. కాని ఆవిషయం తనకంటే ఎక్కువగా ఆమెకే తెలిసినట్లు గ్రహించాడు. తనభర్త మరణించడంవల్ల ప్రభుత్వం దగ్గర నుంచి ఎంత డబ్బు వస్తుందో ఆమెకు బాగా తెలుసు. ఆమె బాధల్లా ఒకటే—అంతకంటే అదనంగా రాబట్టడానికి వీలుం డదా అని పీటర్ ఇవనోవిచ్ కాసేపు ఆలోచించి, ప్రభుత్వం నీచమైనదని తిట్టి, అంతకంటే ఎక్కువ రాబట్టడానికి వీలేదని చెప్పాడు. ఈ మాటవిన్న తరువాత అతనితో అవసరం తీరి పోయినట్లు—అతను ఎప్పుడు వదిలి పోతాడా అని ఎదురు చూచింది. పీటర్ ఇవనోవిచ్ ఇది గమనించి సిగరెట్ ఆర్పేసి బెటికివెళ్ళాడు.

పీటర్ ఇవనోవిచ్ భోజనాల గదిలోకి వెళ్ళాడు. అక్క డొక పెద్దగోడగడియారం ఉంది. ఒక పాత షాపులో ఇవాన్ ఇలిచ్ ఆ గడియారంకొనడం పీటర్ ఇవనోవిచ్ కి తెలుసు. ఆ గడియారమంటే ఇవాన్ ఇలిచ్ కి ఎంతో ఇష్టంకూడా. పీటర్ ఇవనోవిచ్ హాల్లోకి వెళ్ళగానే పురోహితుడూ, మరిణాందరు పరిచితులూ కనుపించారు. ఇవాన్ ఇలిచ్ కూతురుకూడా అక్కడే ఉంది. ఆమె చాలా అందగత్తె. యశావనవతి. నల్లని దుస్తులో అందంగా సన్నని తీగలా కనుపిస్తోంది. ఆమెముఖం ఎంచేతనో గంభీరంగా కోపంవచ్చినవారి ముఖంలా ఉంది. ఆమె వెనకాలగా ఒకయువకుడు నిల్చునిఉన్నాడు. అతను మాస్ట్రీటు.

బాగా ఉన్నవాడు. పీటర్ ఇవనావిచ్ కూడా పరిచితుడే. అతను ఆమె ప్రేమను వినిపించి వినిపించి. పీటర్ ఇవనావిచ్ వీరందరికీ నమస్కరించి కళేబరం ఉన్న గదిలోకి వెళ్ళబోతూ ఉండగా మెట్లక్రింద ఇవాన్ ఇలిచ్ చిన్నికొడుకు నిల్చుని ఉండడం చూచాడు. కుర్రాడు అచ్చంతండ్రిలాగానే ఉన్నాడు. తను ఇవాన్ ఇలిచ్ తో కలిసి లా చదివే రోజుల్లో ఇవాన్ ఇలిచ్ సరిగ్గా ఇలాగే ఉండేవాడు. ఆ కుర్రాడి కళ్ళు అశ్రుపూరితాలై ఉన్నాయి. స్వచ్ఛమనస్కులు కాని, పదమూడు పద్నాలుగేళ్ళ కుర్రాళ్ళ కళ్ళలో కనుపించే ఒక భావం ఆ కుర్రాడి కళ్ళలో కనుపిస్తోంది, పీటర్ ఇవానావిచ్ అతని వంకచూచి తలదాచి మృత్యుమందిరంలోకి ప్రవేశించాడు. కర్మపారంభించబడింది. కొవ్వొత్తులు, మూలుగులు, సామ్రాణిపాగ, కన్నీళ్ళు, నిశ్వాసలు, ఏడ్పులు, ఇదీ కర్మ.

పీటర్ ఇవనావిచ్ తన కాళ్ళవంక చూచుకుంటూ నిలుచున్నాడు. ఒక్క మాటైనా శవంవంక చూడాలా. అలా చూస్తే నిరాశ తన్ను కప్పేస్తుందేమోనని భయపడ్డాడు. అందరికంటే ముందుగా గదిలోనుంచి బయటపడ్డాడు. ప్రక్క గదిలో ఎవరూలేరు. ఈ లోగా గెరసిమ్ వచ్చాడు. 'చాలా విచారకరమైన విషయం' అన్నాడు పీటర్ ఇవనావిచ్. 'అంతా ఈశ్వరేచ్ఛ ఎవరికి మాత్రం తప్పతుందా?' అన్నాడు గెరసిమ్. వెంటనే తలుపు తెరిచి గుర్రపు బగ్గీపిలిచి పీటర్ ఇవనావిచ్ ని ఎక్కించి తను వెనకాల నిల్చున్నాడు.

చలనిగాలి విసిరింది. పీటర్ ఇవనావిచ్ కి కొంచెం ఊపిరి సలిపింది.

'ఎక్కడికయ్యా?' గుర్రపు బగ్గీవా డడిగాడు.

‘ఫెడర్ వాసిలివిచ్ ఇంటికి’
 గుర్రపుబగ్గి బయలు దేరింది! అక్కడికి చేరేసరికి వా
 శ్చింకా పేకాటలోనే ఉన్నారు.

2

ఇవాన్ ఇలిచ్ జీవితం చాలా సామాన్యమైనది. అంచా
 తనే చాలా భయంకరమైనది.

అతను కోర్టుఆఫ్ జస్టిస్ మెంబర్ గా ఉండి తన నలభై
 అయిదవ సంవత్సరంలో చనిపోయాడు. అతని తండ్రి పెద్ద
 ఆఫీసర్ గా ఉండేవాడు. పీటర్స్ బర్గ్ లో ఎన్నో ప్రభుత్వ
 శాఖల్లోనూ వివిధ మంత్రివర్గ కార్యాలయాల్లోనూ పనిచే
 శాడు. క్రమ క్రమంగా ఉన్నత స్థానాలు సంపాదించాడు.
 చాలా కాలంగా పనిచేస్తూ ఉండబట్టి, బాధ్యతగల పదవులకు
 అనర్హులైనప్పటికీ వారిని తొలిగించరు. పెగా వారికోసం
 ప్రత్యేకపదవులు సృష్టించారుకూడా. ఆ పదవులు వట్టి బూటకపు
 పదవులైనా పదివేలరూబుళ్ళు జీతాలుమాత్రం బూటకంకాదు.
 నెల కాగానే కచ్చితంగా రాలాల్సిందే.

ప్రీవీ కౌన్సిలర్ పదవి ఇలాంటిది. ఇలాంటిసంస్థల్లో ఇంకా
 ఎన్నింటిలోనో అతను సభ్యుడు.

అతనికి ముగ్గురు కొడుకులు. ఇవాన్ ఇలిచ్ రెండోవాడు.
 పెద్దవాడు ఒక ప్రభుత్వ శాఖలో పనిచేస్తున్నాడు. తండ్రి
 అడుగుజాడలు అనుచరిస్తున్నాడు. పెద్ద పదవికివచ్చే నూచనలు
 కూడా ఉన్నాయి. మూడోవాడు ఎందుకూ పనికిరాకుండా

పోయాడు. ఎన్నో ఉద్యోగాలు చేశాడు. కాని ఒక్కదాని లోనూ పెక్కి రాలేకపోయాడు. ఇప్పుడు రైల్వేశాఖలో పని చేస్తున్నాడు. అతనంటే తండ్రికికాని అన్నలకుకాని ఎవరికీ ఇష్టంలేదు. తల్లికి, వదినలకూ కూడా అంతే.

వాడొకడు ఇంట్లో ఉన్నట్టుగాకూడా అనుకోరు. పెద్ద అవసరంఉంటే తప్ప వాడిని పిలిచి మాట్లాడరు. వాడితో చెల్లెలుంది. ఆ అమ్మాయిని బారన్ గ్రెఫ్ అనే ఒక పీటర్స్ బర్ని ఉద్యోగస్థునికీచ్చి పెండ్లి చేశారు. అతనూ తన మామగారి లాంటివాడే. ఇవాన్ ఇలిచ్ సంసారపక్షం మనిషి. అన్నలాగా బిగుసుకుని ఉండేవాడూకాదు--తమ్ముడిలా గడుగ్గాయాకాదు. రెండు స్వభావాలూ అతనిలో సామరస్యంపొందాయి. తెలివిగా నాజూగ్గా, కులాసాగా, అందరితో కలేగలుపుగా ఉండేవాడు. చిన్నవాడితో కలిసి లా స్కూలులో చదువుకున్నాడు. చిన్న వాడుమాత్రం చదువు ముగించలేదు, అయిదో తరగతిలో ఉండగానే అతన్ని స్కూలునుంచి బహిష్కరించారు. ఇవాన్ ఇలిచ్ మాత్రం చదువు పూర్తిచేశాడు. లా చదువుతున్నప్పుడు కూడా, అతను తన తరువాత జీవితంలో ఎలాఉన్నాడో అలాగే ఉండేవాడు. శక్తి, ఉత్సాహం, సాధుస్వభావం అతనిలో కనిపిస్తూఉండేవి. ప్రతిమనిషితో స్నేహంగా ఉండేవాడు. కాని, తన బాధ్యతమాత్రం మరిచిపోయేవాడుకాదు. అధికారంలో ఉన్నవాళ్ళు ఫలానిది బాధ్యతఅంటే తనూ అదే బాధ్యతను కునేవాడు. ఎప్పుడూ శ్రమపడి పనిచేసేవాడు.

చిన్నతనంనుంచీ అతనంటే అందరికీ ఇష్టంగా ఉండేది. పెద్దపదవుల్లో ఉండేవాళ్ళు సహజంగా అతన్ని ఆకర్షించేవారు.

వారి పదతులనూ, అలవాటనూ, జీవితంపట్ల వారి ఉద్దేశాలనూ తనూ అనుసరించేవాడు. వారితో స్నేహసంబంధాలు ఏర్పరుచుకునేవాడు. చిన్నతనపు ఉత్సాహాలన్నీ అతనిపై పెద్ద ముద్రవెయ్యకుండానే గతించిపోయాయి. శరీరవాంఛలకూ, దర్పానికి లొంగిపోయాడు. తరువాత పై వర్గాల స్వేచ్ఛాతత్వం కూడా అతనికి అలవడింది. కాని, ఎన్నడూ హద్దులు దాటలేదు. తన హృదయం ఎలాచెబితే అలా నడుచుకున్నాడు.

అతను బళ్ళో చదువుకునే రోజుల్లో చేసిన కొన్ని పనులు పూర్వం అతనికే అసహ్యంగా కనుపించేవి. అలాంటి పనులు తను ఎందుకుచేశానా అనిపించేది. కాని, తరువాత పెద్ద పెద్ద పదవుల్లో ఉండేవారుకూడా అలాంటివనులే చేయడం చూచాడు. వాళ్ళు ఆ పనులు తప్పగా ఎంచుకోడంలేదు. ఈ వైరుధ్యం అతనికి కొంత ఆందోళన కలిగించింది. కాని అతను వాటినిగురించి అట్టే ఆలోచించకుండా పూర్తిగా మరిచిపోవడానికి ప్రయత్నించాడు.

లాస్కూల్లో గ్రాడ్యుయేట్ డిగ్రీ పుచ్చుకుని, సివిల్ సర్వీసులో పదో తరగతికి ఆర్థా త సంపాదించినతరువాత, తను స్థిరపడడానికని తండ్రిదగ్గర కొంతడబ్బు పుచ్చుకుని, ఇవాన్ ఇలిచ్ ఒక మంచి టయిలర్ దగ్గరికి వెళ్ళి బట్టలు కుటమని ఆర్జిచ్చాడు. కొత్త రిసువాచీ కొనుక్కున్నాడు. కాలేజీ ప్రిన్సిపాల్ దగ్గరా, కాలేజీ రాజపోషకుని దగ్గరా సెలవు పుచ్చుకున్నాడు. తన తోటి విద్యార్థులతో కలిసి ఒక పెద్ద హోటల్లో విందాగగించాడు. తరువాత, తన కొత్తబట్టలూ, టాయిలెట్ సామానూ చక్కగా పెట్టిలో సర్దుకుని ఉద్యోగంలో ప్రవేశించ

డానికి ప్రమాణమై వెళ్ళాడు. తన తండ్రి సిఫార్సులద్వారా గవర్నర్ కు సంబంధించిన ఒక ఆఫీసర్ పదవి దొరికింది అతనికి.

జిల్లాకు వెళ్ళి, ఉద్యోగంలో ప్రవేశించగానే ఇవాన్ ఇలిచ్, లా స్కూల్లో తన స్థితిని ఎలా సుస్థిరం చేసుకున్నాడో అలాగే తన పదవిని సుస్థిరం చేసుకున్నాడు. తన ఉద్యోగ ధర్మాలను చక్కగా నిర్వహించాడు. ఉద్యోగస్థుడుగా పేరు ప్రతిష్టలు సంపాదించుకున్నాడు. పైకి వెళ్ళడానికి మెట్లన్నీ వర్పరచుకున్నాడు. ఉద్యోగ ధర్మాన్ని నిర్ణయిస్తూనే హాయిని ఆనందమయమైన జీవితం గడిపాడు. ఎప్పుడోకాని గ్రామాల్లోకి వెళ్ళేవాడు కాదు. తనపైన అధికారులతోనూ, క్రింది అధికారులతోనూ తన వ్యవహారం ఎలాటి భంగమూరాకుండా జాగ్రత్తగా ప్రవర్తించేవాడు. తన ఉద్యోగధర్మాన్ని తు. చ. తప్పకుండా ఎంతో నిజాయితీతో నిర్వహించేవాడు. తన నిజాయితీకి నిజంగా తను గర్వించే వాడుకూడా.

తను యువకుడు. అందులోనూ, చాలా కులాసా మనిషి. అయినా ఉద్యోగ వ్యవహారాలలో కచ్చితంగా; గంభీరంగా ఉండేవాడు. ఎవరికీ చనువిచ్చేవాడుకాదు. ఒక్కోసారి అవసరమవుతే తీవ్రంగాకూడా ప్రవర్తించేవాడు. ఆఫీసు వ్యవహారాల తరువాత, సంఘంలో ఉన్నప్పుడు మాత్రం కులాసాగా ఉండేవాడు. అండరితో చమత్కారంగా మాట్లాడేవాడు. సహజంగా అతనిది సాధుస్వభావం. గవర్నర్, గవర్నర్ భార్య, ఇవాన్ ఇలిచ్ కూడా మాకుటుంబంలో ఒక డంటూ అతన్ని ప్రశంసించేవారు. అతని ప్రవర్తన ఎంతో చక్కనిదని మెచ్చుకునేవారు.

అప్పుడు అక్కడ ఒక స్త్రీతో ఒక ప్రేమకలాపంకూడా వర్పడింది. అప్పు డప్పుడూ అనుమానాస్పదమైన సందులతో కూడా సంచరించేవాడు కాని ఇవన్నీ ఎంతో నాజూగ్గా అందంగా చక్కటి పేర్లతో సాగిపోయేవి పెద్ద మనుషులుకూడా అంగీకరించేవారు.

ఇలా ఇవాన్ ఇలిచ్ అయిదు సంవత్సరాలు ఉద్యోగం చేశాడు. తరువాత అతని ఉద్యోగ జీవితంలో ఒక మాప్పు వచ్చింది. కొత్తగా సంస్కరింపబడిన స్యాయాసంసలకు దేశంలో ప్రవేశపెట్టారు ఈ సంసలలో పదవులకు కొత్త మనుష్యులు అవసరమైనారు. ఇవాన్ ఇలిచ్ కూడా వీరిలో ఒకడు. అతనికి ఎగ్జామినింగ్ మాస్ట్రీటుపదవి నిచ్చారు. ఈ పదవికోసం మరో రాష్ట్రానికి వెళ్ళవలసి వచ్చినప్పటికీ అతను అంగీకరించాడు. స్నేహితులందరూ సమావేశమై అతనికి వీడ్కోలు నిచ్చారు, గ్రూప్ ఫోటోకూడా ఏర్పాటు చేశారు ఒక వెండి సిగరెట్ కేస్ కూడా బహూకరించారు. ఇలా అందర్ని మన్ననా పొంది. అతను కొత్త ఉద్యోగానికి ప్రయాణమై వెళ్ళాడు. కొత్తపదవిలో ప్రవేశించినతరువాతకూడా ఇవాన్ ఇలిచ్ వ్యక్తిత్వం పూర్వంలాగానే ఉంది. అందరి గౌరవమన్ననలూ పొందాడు. పూర్వపు ఉద్యోగంచేసేవోజుల్లో తన వ్యక్తిగతజీవితాన్నీ, ఉద్యోగధర్మాన్నీ వేరువేరుగా ఉంచగలిగేవాడో అలాగే ఉంచాడు. ఈ కొత్తపదవి స్వీకరించిన తరువాత, అతని ఉద్యోగధర్మాలు పూర్వంకంటెకూడా మరింత ఆకర్షణీయంగా ఉన్నాయి. పూర్వపుపదవిలో ఉండగా చిత్రంగా ఉండేది. గవర్నర్ కోసం ఎందరో ఆఫీసర్లు, ఇతరులూ పిటీషన్లు పట్టుకుని

కాచుకుని ఉండేవారు. ఇవాన్ ఇలిచ్, తను నగరంలో కుట్టించు
 కున్న కొంతమంది ధరించి వారందరూ చూస్తూండగా సరా
 సరి గవర్నర్ ప్రెవేట్ రూమ్ లోకి వెళ్ళిపోయేవాడు. గవర్నరుతో
 కలిసి టీ సేవించి సిగరెట్ కాలుసూ కూచునేవాడు. ఇలా
 అతను వెడుతూంటే చూచి తోటి ఆఫీసర్లందరూ అసూయపడే
 వారు. ఆరోజుల్లో అతనిమీద ముఖ్యంగా పోలీస్ ఉద్యోగసులు
 ఆధారపడి ఉండేవారు. తను టూర్ కు వెళ్ళినప్పుడు తనతో కలిసి
 వచ్చేవారు. తను పెఅధికారి అయినప్పటికీ, వాళ్ళను మర్యా
 దగా స్నేహభావంతో చూచేవాడు. వాళ్ళను అణిచేయ్య
 డానికి తగినంత శక్తి, అధికారం తనకున్నప్పటికీ, ఇలా స్నేహ
 భావంతో చూస్తున్నాడని వాళ్ళు అనుకునేటట్టు ప్రవర్తించే
 వాడు. ఇప్పుడు అతని పదవి మారింది. పెద్దపదవికి వచ్చాడు.
 ఎగ్జామినింగ్ మాస్ట్రీట్యూడు. ఇప్పుడు ఎంతో పెద్దపెద్దవారు
 ప్రధానోద్యోగులుకూడా అతని అధీనంలో ఉంటున్నారు.
 కాగితంమీద అతను రెండుముక్కలు రాశాడంటే చాలు -
 ఎంత ప్రధానమైన వ్యక్తి అయినా నేరస్థుడుగానో లేక సాక్షి
 గానో తనముందుకు వచ్చి నిర్బోచాల్సిందే. తను మర్యాదగా
 కూచోమంటే సరేసరి. లేకపోతే తనముందు ఎంతసేసినా
 నిల్చుని తను అడిగిన ప్రశ్నలన్నిటికీ సమాధానం చెప్పా
 ల్సిందే. ఇవాన్ ఇలిచ్ ఎన్నడూ తన అధికారాన్ని దుర్విని
 యోగం చెయ్యలేదు. పైగా మృదువుగా కనుపింపచెయ్య
 డానికి యత్నించాడు. తన పదవిలో అతన్ని ముఖ్యంగా
 ఆకరించిన విషయంకూడా ఇదే. తన పదవీ, తన అధికారం
 గొప్పదని తనకు తెలుసు. దాన్ని పైకి కనబరచకుండా మృదు

వుగా కనుపించేటట్లు చెయ్యవచ్చుననికూడా తనకు తెలుసు. అతను సాక్షులనూ, నేరసులనూ, ముద్దాయిలనూ పరీక్షించే విధానం కొత్తగా ఉండేది. ఎంత కిషమయిన కేసుయినా ఎంతో సులభంగా విచారణ సలిపేవాడు. కేసు స్వరూపాన్ని యథా తథంగా రికార్డ్ చేశేవాడు తన వ్యక్తిగత అభిప్రాయాలను అందులో కలిపేవాడుకాదు. 1864 కొత్తచట్టాన్ని అనువర్తించిన మొట్టమొదటివారిలో ఇవాన్ ఇలిచ్ ఒకడు.

కొత్త డొక్ట్రీ, కొత్త పదవిలోకి వచ్చిన తరువాత ఇవాన్ ఇలిచ్ దృక్పథంలో కొన్ని మార్పులు వర్పడ్డాయి. కొత్త పరిచయాలు, సంబంధ బాంధవ్యాలు వర్పడ్డాయి. తన క్రింది అధికారులకు దూరంగా ఉండేవాడు, వారితో అంత కలిసి మెలిసి ఉండేవాడు కాదు. డొక్ట్రీను పెద్ద పెద్ద న్యాయ వాదులతోనూ, శ్రీమంతులైన పెద్దమనుషులతోనూ స్నేహం చేశాడు. ఆ వర్గంలోనే సంచరించేవాడు. అప్పుడప్పుడు ప్రభుత్వంపట్ల కొద్దిగా అసంతృప్తి వెల్లడించేవాడు. లిబరల్ దృష్టి కొద్దిగా అలవరచుకున్నాడు. పూర్వం లా చక్కగా టాయిలెట్ కావడం మానలేదుకాని, గడ్డంమాత్రం పెంచడం మొదలెటాడు.

ఈ కొత్త డొక్ట్రీ ఇవాన్ ఇలిచ్ హాయిగా స్థిరపడిపోయాడు. సంఘంలో పెద్దలందరూ అతనికి స్నేహితులయ్యారు. జీతంకూడా పెద్దది. రోజూ క్లబ్బులో బ్రెడ్జి ఆటకు వెళ్ళేవాడు. ఆటలో గొప్ప తెలివితేటలు చూపేవాడు. ఎప్పుడూ అతని జేగులువు.

ఇలా రెండు సువత్సరాలు గడిచిన తరువాత అతనికి అతని కాబోయే భార్య ప్రాస్కోవ్యాకు వరిచయం కలిగింది. తను తిరిగే సంఘంలోకల్లా, అంత అసమైన అంత తెలివి తేటలు గల పిల్ల లేదు. ఇవాన్ ఇలిచ్ ఆ అమ్మాయితో కులా సాగా ఉంటుండేవాడు.

పూర్వం తను స్పెషల్ సర్వీస్ శాఖలో ఉద్యోగస్థుడుగా ఉన్నప్పుడు, ఇవాన్ ఇలిచ్ కి డాన్సుకు వెళ్ళడం అలవాటుండేది. కాని, ఇప్పుడు మాస్ట్రీటు పదవికి వచ్చిన తరువాత ఎప్పుడోకాని డాన్సుకు వెళ్ళడంలేదు. ఇప్పుడు ఎప్పుడైనా డాన్సుకు వెళుతున్నాడంటే దానికి కారణం— తను పెద్ద పదవిలో ఉండికూడా, అవసరమవుతే ఇతరులకంటే కూడా బాగా డాన్స్ చెయ్యగలనని చూపడానికి మాత్రమే. అప్పుడప్పుడూ, సాయంసమయాల్లో ప్రాస్కోవ్యా ఫెడొరొవ్ నా తో కలిసి డాన్సు చేశేవాడు. ఈ డాన్సులద్వారానే ఆమెను ఆకరించి ముగురాలిని చెయ్యగలిగాడు. తనూ, ఆమె పరస్పరం ప్రేమించుకున్నారు. మొదట్లో ఆమెను పెండ్లాడదామనే ఉద్దేశం లేదు ఇవాన్ ఇలిచ్ కి. ఆమె ప్రేమించిందని తెలుసుకున్న తరువాత 'పెండ్లాడితే తప్పేముంది?' అనుకున్నాడు.

ప్రాస్కోవ్యా ఫెడొరొవ్ నా గొప్ప కుటుంబంలో పుట్టింది. అందంగా ఆకర్షణీయంగా ఉంటుంది. ఆస్తి కొద్దిగా ఉంది.

ఇవాన్ ఇలిచ్ కి ఇంతకంటే పెద్ద సంబంధం వచ్చేదే కాని ఇదికూడా అతనికి తగిన సంబంధమే అనుకున్నాడు. తన జీతం తనకు వస్తుంది.

ఆమె ఆస్తిమీద ఆమెకు కావలసినంత డబ్బు వస్తుందనుకున్నాడు. పైగా ఆమెకు ఎన్నో గొప్ప కుటుంబాలతో సంబంధ బాంధవ్యాలున్నాయి. కులం, గుణం, రూపం అన్నీ ఉన్నాయి. ప్రాస్కోవ్యాఫెడలుల్నాను ప్రేమించడంవల్ల, తన అభిప్రాయాలపట్ల ఆమె సానుభూతి చూపడంవల్ల, తను వివాహం చేసుకోడానికి నిశ్చయించుకున్నాడనడం సమంజసం కాదు. అతను సాధారణంగా కలిసి తిరిగే సంఘం ఒప్పుకోడం వల్లనూకాదు. అతను అన్నివిధాలా ఆలోచించి చూచాడు. వివాహం అతనికి వ్యక్తిగతంగా పూర్తిసంతృప్తినిచ్చింది. అంతే కాక, గొప్పపదవుల్లో ఉన్న తన సహచరులందరూ అంగీకరించారు. ఇవాన్ ఇలిచ్ కి, ప్రాస్కోవ్యాఫెడరోవ్ నాకు వివాహం జరిగింది. ముందు వివాహ యత్నాలు, తరువాత దాంపత్య జీవితపు తొలిరోజులు. పరస్పరం చెప్పుకున్న ప్రణయ రహస్యాలు, వినోదాలు, కొత్తబట్టలు, ఫర్నిచర్, అందచందాలు, అలంకారాలు - ఇవన్నీ ఇవాన్ ఇలిచ్ కి ఎంతో ఆనందాన్నిచ్చాయి. దంపతులు ఆనందంలో మునిగితేలారు. ఈలోగా ఇవాన్ ఇలిచ్ భార్య గర్భవతి అయింది. అతని భార్య గర్భవతి అయిన కొద్దిరోజులనుంచి పూర్వపు ఆనందం మాసిపోయినట్టుగా కనుపించసాగింది. వివాహమైన తొలిదినాల్లో బాగానే తన జీవితం పూలపాన్నులాగా గడుస్తుందనుకున్నాడు. కాని అలా జరగలేదు. తనకు ఇంతవరకూ అనుభవంలోకి రాని ఒక కొత్తమార్పు అతని జీవితంలో ప్రవేశించినట్టు తోచింది. ఒక విధమైన దిగులూ, నిడుత్సాహం, అశక్తి ఆవరించాయి.

కారణం లేకుండానే తన భార్య వారిజీవితంలో అనవసర మైన ఆందోళన తెచ్చిపెట్టసాగింది. ఎంతాత అలాచేసుందో తను ఊహించలేకపోయాడు. అకారణంగా అనూయచూపేది. అతనెప్పుడూ తనను కాచుకుని ఉండాలనేది. శ్రద్ధతా తనపట్ల మాత్రమే చూపాలనేది. ప్రతిపనిలో ఏదోఒకతప్ప పట్టుకునేది. ఆమె ప్రవర్తన అనవసరమైన పోట్లాటలకు, కాట్లాటలకు దారి తీసేది.

మొట్టమొదట్లో ఈ దుర్భర పరిస్థితులనుంచి తప్పకుండా దామని ప్రయత్నించాడు ఇవాన్ ఇవిచ్. ఇంతకాలం తను జీవితం ఎలా కులాసాగా ఆనందంగా గడిపాడో అలాగే గడిపి ఈ గొడవలన్నీ విస్మరిద్దామనుకున్నాడు. తన భార్య కోపతాపాలు వట్టించుకోకుండా ఉండడానికి ప్రయత్నించేవాడు. పూర్వంలాగానే కులాసాగా కాలం గడిపేవాడు. స్నేహితులను ఇంటికి పిలిచి పేకాడతూ కూచునేవాడు. లేకపోతే తనేక బ్ల్యుకు వెళ్ళి స్నేహితులతో సరదాగా కాలక్షేపం చేశేవాడు. కాని ఒకరోజు అతనిభార్య పెద్దతుఫాను తెచ్చి పెట్టింది. ఈ మాట అనొచ్చు అనకుండాదని లేకుండా ఇష్టంవచ్చినమాటలన్నీ అనేశింది. తనసంగతి ఎంతమాత్రం వట్టించుకోడంలేదని తిట్లవర్షం కురిపించింది. ఈ మాటావుడికి అతను మాడలిపోయి భార్యకు లొంగిపోక తప్పిందికాదు. అంటే, ఇంటిదగ్గరే ఉండిపోవలసి వచ్చింది. ఉండిపోతే మాత్రం లాభమేముంది? ఆమె, తనూ వరస్పరం శత్రువుల్లా కూచున్నారు. అతని కిప్పుడు పెండ్లి విషయం పూర్తిగా అర్థమైపోయింది. పూర్వం పెళ్ళంటే జీవితంలో సుఖశాంతులు అనుభవించడానికి ఒకమార్గం అనీ ఒకసాధనమనీ

అనుకున్నాడు. ఇప్పుడు అలాకాకపోగా జీవితంలో సౌఖ్యం అనేది ఉంటే దాన్ని భగవంతుడనుకున్నాడు. అంతా అలాటి ముప్పురాకుండా తన్ను తాను పరిరక్షించుకోవాలనుకున్నాడు. ఇలా తన్ను తాను రక్షించుకోవడానికి మార్గాలు వెదకసాగాడు. అతని శక్తి త్యాగిని స్వాతంత్ర్యాన్ని నిలబెట్టుకోడానికి అతనికి ఒక్కటే ఉపాయం దొరికింది. అది తన పదవి. తన పదవిలో, పదవికి సంబంధించిన పనుల్లో అహరహాలు మునిగిపోవడం ద్వారా ఈ గొడవలకు దూరంగా ఉందా మనుకున్నాడు. పైగా తన పదవి ద్వారా తన భార్యను లొంగ తీసుకోగలడుకూడా.

ఈలోగా ఇవాన్ ఇలిచ్ భార్య కన్నది. సంతానం కల గడం సులభం కావచ్చు కాని, ఆ సంతానాన్ని పెంచి పెద్ద చెయ్యాలంటే ఎంతో కష్టం. ఇందులో ఎన్నో చిక్కులు. తలికీ, పిల్లాడికీ జబ్బులు. కొన్ని నిజమైన రోగాలు కొన్ని ఊహించుకున్న రోగాలు. అసమానం తను సానుభూతి చూపుతూ ఉండాలి. ఏ విషయంపట్ల ఎందుకు సానుభూతి చూపాలో అతనికి అర్థమయ్యేదికాదు. ఈ అనుభవాలన్నీ కలిగినతరువాత తన సంసారిక జీవితానికి దూరంగా ఒక ప్రత్యేకమైన జీవితాన్ని నిర్మించుకోవలసిన ఆవశ్యకత మరింత ఎక్కువైంది.

నానాటికీ తన భార్య కోవ తాపాలు హెచ్చడం మొదలెట్టాయి. తనకు మనశ్శాంతి లేకుండా పోతోంది. గత్యంతరం కనుపించడంలేదు. రాను రాను తన జీవితాన్నంతా తన ఉద్యోగ వ్యవహారాల్లో కేంద్రీకరించడం మొదలెట్టాడు.

ఇవాన్ ఇలిచ్. పూర్వంకంటే ఎక్కువగా పనిచేస్తున్నాడు. అతని ఆశలుకూడా పెరిగాయి.

అతని వివాహం జరిగి ఒక సంవత్సరమైంది. అంతే.

సంవత్సరంలోగానే వివాహంయొక్క లోతుపాతులు బాగా తెలిశాయి. వివాహంవల్ల జీవితంలో కొన్ని సుఖాలు కలిగినా, వివాహం మొత్తంమీద చాలా కిషమైన కషమైన వ్యవహారం. వివాహం చేసుకునికూడా, సంఘంలో అందరూ జీవిస్తున్నట్టు సుఖంగా జీవించాలంటే ఉద్యోగధర్మాలవల్ల ఒక నిరీతదృష్టిని ఎలా అవలంబిస్తామో సంసారంవల్లకూడా అలాగే ఒక నిరీతదృష్టిని అవలంబించాలి.

ఇవాన్ ఇలిచ్ తన 'వైవాహికజీవితంవల్ల ఇలాటిదృష్టిని అవలంబించాడు. తన సంసారజీవితంనుంచి తను కోరిన సుఖాలలా - ఇంట్లో భోజనం, ఇల్లాలు, పడక, పానం అంతే. పెగా నలుగురూ అనుకునేటట్టుగా తనూ సంసారభారం నిర్వహిస్తున్నాడనే మగ్యాద్. ఇంతకుతప్ప సంసారజీవితంనుంచి ఇతర సుఖాలు ఆశించేవాడు కాదు. ఈ సుఖాలుదొరికితే నంతో పించేవాడు. పోట్లాటవచ్చే సూచనలు కనుపిస్తే మెల్లగా జారుకుని తన ఉద్యోగప్రపంచంలో మునిగిపోయేవాడు. ఆ ప్రపంచంలో అతనికి సంతృప్తికలిగేది.

మంచి ఉద్యోగిగా ఇవాన్ ఇలిచ్ పేరుపొందాడు. మూడుసంవత్సరాల తరువాత అతన్ని ఎస్టిమెంట్ పబ్లిక్ ప్రాసిక్యూటర్ చేశారు. అతనికి ఈ కొత్తపదవి మరింత ఆకర్షణీయంగా కనుపించింది. ఉద్యోగధర్మాలు కొత్తవి. ప్రధానమైనవికూడా. ఎవరిమీదైనా కేసుపెట్టి వారిని జైల్లో పెట్ట

డానికి తనకు అధికారాలున్నాయి. తన ఉపన్యాసాలకు గొప్ప ప్రచారం వస్తోంది. అన్నింటిలోనూ తను అపూర్వమైన విజయం సాధిస్తున్నాడు.

ఇది ఇలా ఉండగా తన సంతానంకూడా అధికం కావడం మొదలైంది. తన భార్య గయ్యాళితనంకూడా ఎక్కువైంది. కాని, అతను సంసార జీవితంపట్ల కొంత విధానం అవలంబిస్తూ ఉండడంవల్ల వీటిని వట్టింపుకోడంలేదు. ఈ గొడవలు అతన్ని చలింపచెయ్యనూలేదు.

ఆఠేళ్ళో ఏడు సంవత్సరాలు ఉద్యోగం చేసినతరువాత మరో రాష్ట్రానికి పబ్లిక్ ప్రాసిక్యూటర్ గా బదిలీచేశారు. దగ్గర డబ్బు తక్కువగా ఉన్నా, వెళ్ళక తప్పిందికాదు. ఆ ఠేరు వదిలి వెళ్ళడం భార్యకు ఇష్టంలేదు. కొత్తపదివికి జీతం పెద్దది. కాని జీవితప్రమాణంకూడా పెరిగింది. పూర్వంకంటే పెద్ద హోదాలో జీవించాలి. ఇంతేకాక ఇద్దరు పిల్లలు చనిపోయారు. సంసార జీవితం అతనికి సుఖరహితంగా కనుపించసాగింది.

కొత్త ఠేరు చేరారు. కొత్త ఇంట్లో ప్రవేశించారు. ఈ కొత్త ఇంట్లో తన సుఖానికి కొద్దిపాటి భంగం కలిగినా ప్రాస్కోవ్యా భర్తను నిందించేది. ప్రతి విషయంలోనూ భర్తతో పోట్లాడేది. పిల్లల చదువువిషయం వచ్చినప్పుడు భార్యభర్తలు దాన్ని గురించి మూట్లాడుకోడం క్షణంలో పోట్లాటగా పరిణమించేది. ఒక్క కామవాంఛ ఇద్దరినీ ఆవేశించి నప్పుడు మాత్రమే పోట్లాట ఉండేదికాదు. అలాటి సమయాలుకూడా తగ్గిపోయాయి. అలాటి క్షణాలు సముద్రంలో దీవుల్లాంటివి. తుపాను వీస్తున్న సముద్రంలో.

ప్రయాణంచేసూ ఆ దీవుల్లో కొన్ని క్షణాలపాటు ఆగి విశ్రమించేవారు మళ్ళీ యాత్ర మొదలెట్టేవారు. ఆ క్షణంలో మాత్రం దగ్గరిగావచ్చి తరువాత ఒకరికొకరు దూరమెపోయేవారు. ఇది అసహజమని అనుకున్నట్టుతే ఈ ఏకాంతవాసాన్ని ఇవాన్ ఇలిచ్ సహించగలిగి ఉండేవాడుకాదు. కాని ఇది చాలా సహజమనుకున్నాడు. ఈ కల్లోలంనుంచి దూరదూరంగా తప్పకోడమే అతని ముఖ్యద్దేశం. అలా తప్పకున్నప్పుడే అవి నిరుపద్రవంగా కనుపిస్తాయి. అచాత ఇంట్లో సాధనమొనరితక్కువకాలం ఉండేవాడు. ఇంట్లో ఉన్న కాసేపూ ఎవరో ఒకరు స్నేహితులను తనతో ఉంచుకునేవాడు. ఇది ఎలాఉన్నా ముఖ్యంగా ఎక్కువకాలం ఉద్యోగ వ్యవహారాలలో గడిపేవాడు. అదేఅతనికి ప్రవచనంగా మారిపోయింది. తనకు గొప్ప అధికారం ఉందనీ తనకు తెలుసు. తలుచుకుంటే ఎవరినైనా ఇట్టే నాశనం చేసేయ్యగలడు.

తను కోర్టులో ప్రవేశిస్తూంటే అందరూ నమ్రతతో లేచి నిల్చుంటారు. కేసులు ఎంతో తెలివితేటలతో చక్కగా విచారిస్తాడు. పై అధికారుల మన్ననా, క్రింది అధికారుల భక్తికూడా తన సామర్థ్యంవల్ల పొందగలిగాడు. ఇవాన్ ఇలిచ్ కి తన పదవిలో ఉన్న ఔన్నత్యం బాగాతెలుసు. ఈ ఔన్నత్యం అతనికి ఎంతో సంతృప్తిని ఆనందాన్ని ఇచ్చింది. తనకు జీవితం సుఖమయంగా కనుపించేటట్టు చేసింది.

ఇంతేకాక స్నేహితులతో కబుర్లు, డిన్నర్లు, పేకాటలు, మరెన్నో విలాసాలు. కొన్ని కుటుంబ కల్లోలాలున్నా,

మొత్తంమీద అతని జీవితం తను తలచినట్లుగా నుఖంగా
 శాంతంగానే సాగుతోంది.

ఇలా మరో ఏడు సంవత్సరాలు గడిచాయి. పెద్దమ్మ
 యికి అప్పుడే పదహారో ఏడు కూడా వచ్చింది. మరో పిల్ల
 పోయింది. ఒకడే కొడుకు మిగిలాడు. బళ్ళో చదువు కుం
 టున్నాడు. ఇవాన్ ఇలిచ్ వాణ్ణి లా బళ్ళో వేద్దామనుకున్నాడు.
 కాని ప్రాస్కోవ్యా ఫెడరోవ్ నా హైస్కూల్ కు పంపించింది.
 పిల్లకు ఇట్లోనే చదువు చెప్పిస్తున్నారు. పిల్ల, పిల్లలు ఇద్దరూ
 బాగానే చదువుకుంటున్నాను.

3

పెండ్యున తరువాత పదిహేడు సంవత్సరాలు ఇలా
 జీవితం గడిపాడు ఇవాన్ ఇలిచ్. అతను పబ్లిక్ ప్రాసిక్యూటర్ గా
 స్థిరపడిపోయి చాలాకాలమైంది. ఎన్నో పర్యాయాలు బదిలీ
 చేస్తామన్నారు. కాని అతను అంగీకరించలేదు. ఇంతకంటే పెద్ద
 పదవికోసం ఆశిస్తూ ఉన్నాడు. ఇలా ఉండగా, ఒక దురూహ్య
 మైన దురదృష్టసంఘటన అతని జీవితాన్ని తలక్రిందులు చేసింది.
 ఒక పెద్ద పట్నంలో ఒక జడీవదవి అతని కిస్తారని అతను
 ఆశిస్తున్నాడు. కాని ఆవదవి హాపే అనే మరొకనికి ఇచ్చారు.
 ఇవాన్ ఇలిచ్ కి చెప్పరానంత కోపం వచ్చింది. హాపేను నిందిం
 చాడు. కోపం పట్టలేక అతనితోనూ, తనపై అధికారులతోనూ
 పోట్లాడాడు. ఇలా పోట్లాడడం అతనికే నష్టం కలిగించింది.

మరికొన్ని కొత్తపదవులు ఖాళీలు వచ్చినప్పుడు అతన్ని పట్టించుకోలేదు.

ఇది జరిగింది 1880 లో. ఇవాన్ ఇలిచ్ జీవితంలో కల్లా ఇది చాలా గడ్డుసంవత్సరం. అన్నివిధాలా అతనిచుట్టూ కష్టాలు ముసురుకున్నాయి. తనకు వచ్చే జీతం కుటుంబానికి సరిపోవడం లేదు. ఖర్చు ఎక్కువై పోతుంది. తన విషయం పై అధికారులు పూర్తిగా విస్మరించారు. తనకు జరిగిన ఘోరమైన అన్యాయం ఇతరుల దృష్టిలో అతి సామాన్యమైన సంఘటనలాగా కనుపిస్తోంది. తన తండ్రికూడా అతన్ని పట్టించుకోడంలేదు. తనకు సహాయపడడం అవసరమని గమనించడంలేదు. ప్రపంచంలో అందరూ తనను వదిలిపెట్టినట్లు, తనకు వ్యతిరేకులైనట్లు భావించసాగాడు ఇవాన్ ఇలిచ్. తనకు తన పదవిలో కనుపిస్తున్న అసంతృప్తి ఇతరులకు కనుపించడంలేదు. తనకు 3500 రూబుల్స్ జీతం వస్తోంది. కాని చాలడంలేదు. ఇది తన దృష్టిలో తన తాహతుకు చాలా తక్కువ. కాని ఇతరుల దృష్టిలో ఇది సర్వసాధారణంగా కనుపిస్తోంది. పైగా ఈ మాత్రం పదవిలో ఉన్నందకు అతన్ని అందరూ అదృష్టవంతు డంటున్నారు. తన కష్టాలు తనకే తెలుసు. ఇతరుల కెలా తెలుస్తాయి? ఏ చెట్టుకు తగిన గాలి ఆ చెట్టుకుంటుంది. తనకు ఎలాటి ఘోరమైన అన్యాయాలు జరిగాయో, తన భార్య తనను ఎలా రావీరంపాన పెడుతుందో, తన అంతస్తుకుమించి జీవించడం ద్వారా తను ఎన్నెన్ని అప్పులు చేశాడో - ఇవన్నీ ఎవరికి తెలుస్తాయి?

ఆ వేసవిలో కొంత ఖర్చు తగ్గించి కొంత డబ్బు వెనకెయ్యదలచుకున్నాడు ఇవాన్ ఇలిచ్. అంచాత సెలవు తీసుకుని భార్యతో కలిసి తన అన్నగారి గ్రామానికి వెళ్ళాడు. సెలవు. పనిలేదు. పెగా ఉంటున్నది గ్రామంలో. ఇవాన్ ఇలిచ్ కి ఏమీ తోచిందికాదు. ఇలా పనిలేకుండా జీవించడం దుస్సాధ్య మనిపించింది. అతనికి అలవాటుకూడా లేదు. ఏదో ఒక తీవ్రమైన మార్పు తీసుకునివస్తే తప్ప ఇక లాభం లేదనుకున్నాడు.

ఒకరోజు రాత్రంతా నిద్ర పట్టలేదు. వరాండాలో అటూ ఇటూ పచ్చాల్లచేస్తూ రాత్రంతా గడిపాడు. చివరకు పీటర్స్ బర్గ్ వెళ్ళి తన విరోధులను శిక్షింపచేసి మరో మంత్రి వర్గానికి తనను బదిలీ చేయించుకుందామని నిశ్చయించు కున్నాడు.

తన భార్య, అన్నా అడ్డుచెబుతూఉన్నా, లెక్క చెయ్యకుండా పీటర్స్ బర్గ్ బయలుదేరాడు. పీటర్స్ బర్గ్ కు బయలుదేరడంలో అతనిముఖ్యోద్దేశం ఒకటే - సంవత్సరానికి అ యిదువేలు రూబుల్స్ జీతం వచ్చే ఉద్యోగం సంపాదించడం. ఏ శాఖైనాసరే, ఏ పద్ధతి ఉద్యోగమైనాసరే - దానితో నిమిత్తం లేదు.

జీతంమాత్రం అంతపెద్దజీతం కావాలి. ఉద్యోగం, పరి పాలనావ్యవహారాల శాఖలో కావచ్చు, బాంకుల్లో కావచ్చు, రైల్వేలో కావచ్చు, మార్కెటింగ్ వర్తిని పేరట నడిచే సంస్థ లలో ఏ సంస్థలోనైనా కావచ్చు - పదవిమాత్రం అంతపెద్ద

పదవి కావాలి. తను ఇంతవరకూ పనిచేసినమంత్రివర్గానికి సంబంధించిన శాఖలోమాత్రం కాగూడదు. ఈ ఉద్దేశంతో అతను పీటర్స్ బర్గ్ ప్రయాణమైనాడు.

ఇవాన్ ఇలిచ్ యొక్క ఈ అన్వేషణ అనుకోకుండా ఫలించిందికూడా. ఇవాన్ ఇలిచ్ మొదటితరగతి పెట్రెలో ప్రయాణంచేస్తున్నాడు. కర్స్లో ఇవాన్ ఇలిచ్ పరిచయసుడైన యఫ్. ఐ. ఇల్వీన్ అదే పెట్రెలో ఎక్కాడు. ఇవాన్ ఇలిచ్ ప్రక్కనే కూచుని, మంత్రివర్గంలో జరగనున్న ఒక మార్పును గురించి కర్స్ గవర్నర్ కు అంతకుముందే ఒక టెలిగ్రాం వచ్చిందని చెప్పాడు. పీటర్ ఇవనోవిచ్ స్థానే ఇవాన్ సెమనోవిచ్ నియోగింపబడతాడట.

ఈ మార్పు రష్యాకంతకీ సంబంధించిందయినా ఇవాన్ ఇలిచ్ కి కూడా దీనివల్ల ప్రత్యేకమైన లాభం ఉన్నది. ఆ స్థానంలోకి ఒక కొత్తవ్యక్తి రావడంవల్ల, అందులోనూ తత్ఫలితంగా తన స్నేహితుడు జషార్ ఇవనోవిచ్ కూడా రావడంవల్ల తనకెంతో లాభం ఉన్నది. జషార్ ఇవనోవిచ్ తనకు స్నేహితుడు, సహాధ్యాయుడుకూడా.

మాస్కోలోకూడా ఈ వార్త సరపడిపోయింది. పీటర్స్ బర్గ్ చేరగానే ఇవాన్-చ్ ఇలిచ్ జషార్ ఇవనోవిచ్ ని కలుసుకుని అతను పూర్వం పనిచేసిన న్యాయశాఖలో కొత్త పదవికోసం నిశ్చితమైన వాగ్దానం తీసుకున్నాడు. ఒక వారం అరువాత భార్యకు టెలిగ్రాం ఇచ్చాడు.

మంత్రివర్గంలో జరిగిన ఈ మార్పిడివల్ల ఇవాన్ ఇలిచ్ కి అనుకోకుండా కొత్తపదవి దొరికింది. పూర్వం తనతోటి ఉద్యోగి

గనులకంటె రెండుమెట్లుపెన ఉన్నాడు. 5000 రూబుళ్ళు జీతం. తను పె ఉద్యోగంలోకి మారడంకోసం ఖర్చులకింద 3500 రూబుల్స్ ఇచ్చారు. ఇంతటితో అతని పూర్వవిరోధాలన్నీ సమసిపోయాయి. ఇవాళ ఇలిన్ పూర్తిగా తృప్తి చెందాడు.

పీటర్స్ బర్గ్ లో పనులు ముగించుకొని సంతోషంతో అన్నగారి గ్రామం చేరాడు. ఈవార్త విన్న తరువాత ప్రాస్కోవ్యా ఫెడోరోవ్ నా కూడా సంతృప్తి చెందింది. భార్య భర్తలకు తాత్కాలికంగా సంతి కుదిరింది. పీటర్స్ బర్గ్ లో అందరూ తనను ఎంతో ఆప్యాయంగా చూచుకున్నారనీ తనకొత్త పదవి తన పాతవిరోధులందరికీ కంటగివుగా ఉందనీ, వారందరూ తలలు వంచుకునేటట్లు చెయ్యగలిగాననీ చెప్పాడు ఇవన్ ఇలిచ్. ప్రాస్కోవ్యా ఫెడోరోవ్ నా ఇదంతా విని నమ్మవట్టుగా నటించింది. భర్త చెప్పిన మాటల్లో ఏదీ కాదనలేదు. తాము, కొత్త ఊళ్లో సాగించబోయే జీవితాన్ని గూర్చి ప్లాను వేశింది. ఆమె ప్లాను అతనికికూడా ఎంతో నచ్చాయి. తనకూ తన భార్యకూ అంగీకారం కుదిరింది. తన జీవితం మధ్యలో ఒక చిన్న తుఫాను వచ్చిపోయింది అంతే. మళ్ళీ తనజీవితం పూర్వం లాగా హాయిగా యధాతథంగా సాగుతుంది.

సెప్టెంబర్ వదో తారీకున అతను ఉద్యోగంలో ప్రవేశించాలి. అంతేకాక తన సామాన్లన్నీ కొత్త ఊరు చేర్చి అక్కడ కావరం స్థిరపరచాలంటే కొంతకాలం పడుతుంది. పైగా కొన్ని కొత్తవస్తువులుకూడా కొనాలి. ప్రాస్కోవ్యా ఫెడోరోవ్ నాకూడా వీటన్నిటికీ అంగీకరించింది.

ఇలా అనుకోకుండా అదృష్టం కలిసిరాగానే భార్య
 భర్తల మధ్య వ్యత్యాసాలు కనుపించకుండా పోయాయి. ఇద్దరి
 ఉద్దేశాలూ ఒకటిగానే కనుపిస్తున్నాయి. ఒకరి లోపాలు
 ఒకరు గమనించడంలేదు. పెళ్ళైన మొదటిరోజుల్లో కంటే
 ఎక్కువ హాయిగా ఉంటున్నారు. తన కుటుంబాన్నికూడా
 తనతోపాటు వెంటనే తీసుకెడదామనుకున్నాడు ఇవాన్ ఇలిచ్.
 కాని తన అన్నగారూ వదినగారూ ఒప్పుకోలేదు. బావమరది
 కూడా ఒప్పుకోలేదు. వీళ్ళందరూ హఠాత్తుగా మళ్ళీ తనకూ
 తన కుటుంబానికీ సన్నిహితులైనారు.

కొత్తపదవిని స్వీకరించడానికి ఇవాన్ ఇలిచ్ ఒక్కడే
 వెళ్ళాడు. తనకు అనుకోకుండా కలిసినచ్చిన అదృష్టం,
 భార్యతో రాజీకుదరడం - ఈ రెండు అతన్ని కొత్త ఆనందంలో
 నింపివేశాయి. కొత్త ఊరికి వెళ్ళగానే ఒక చక్కటి ఇల్లు తీసు
 కున్నాడు. అచ్చంగా తనూ తన భార్య ఊహించినట్టుగానే
 ఉంది ఆ ఇల్లు. ఇల్లు పెద్దది. అతిథులెవరైనా వస్తే కూచోడానికి
 రెండు పెద్ద హాళ్ళున్నాయి. తను చదువుకోడానికి ఒక పెద్దగది,
 తన భార్య, కూతురూ ఉండడానికి ప్రత్యేకంగా వేరువేరు
 గదులూ, కొడుకు చదువుకోడానికి మరోగది, ఉన్నాయి. ఇల్లు
 తనకెంతో అనుకూలంగా కట్టినట్టుగావుంది. ఇవాన్ ఇలిచ్
 తను స్వయంగా గృహాలంకారణలో శ్రద్ధతీసుకున్నాడు. గోడల
 కంటించే కాగితాలు, ఫర్నిచర్, అన్నీ అతను స్వయంగా
 చూచుకున్నాడు. వ్రతీదీ తన అభిరుచులకు తగినట్టుగా ఏర్పాటు
 చేసుకున్నాడు. అలంకరణ సగంపూర్తి అవుతూఉండగానే, తను
 ఊహించిన దానికంటే ఎంతో చక్కగా ఉన్నట్టు కన్పించ

సాగింది. అంతా పూర్తి అయినతరువాత, ఎంతనాజూగ్గా శోభా
వహంగా ఉంటుందో ఊహించగలిగాడు. నిద్రలోకూడా అజే
కల. తనూ స్నేహితులూ కలిసి మాట్లాడుకునేగది ఎంతో
అందంగా కనుపించింది. ప్రతిరాత్రీ పడుకోబోయేముందు తన
ఇల్లు ఎంత అందంగా ఉంటుందో ఊహించుకునేవాడు.
డ్రాయింగ్ రూమ్ చూచి నవ్వుడు ఆరూమ్ పూర్తి అయినతరు
వాత ఎలా ఉంటుందో అతనికిస్ఫురించేది. ఒకమూలచలిమంట
ఒక ప్రక్కస్కీన్-అక్క డక్కడా చెదురు చెదురుగా కుర్చీలు-
సోఫాలు-కంచువిగ్రహాలు-అన్నీ అతని కళ్ళముందు కనిపించేవి.
తనభార్య తనకూతురూ ఈఅలంకరణ చూచి నిజంగా పొంగి
పోతాడు. తన అభిరుచులూ వాళ్ళ అభిరుచులూ ఒకటే.
ఇంట్లో అలంకరించడానికి కొన్ని పురాతన విగ్రహాలు; మొద
లైన వస్తువులుకూడా కప్పవడి సంపాదించాడు. ఇవి అలంక
రించడంవల్ల ఇంటికి ఒక జమీందారీ భవనపు ధీమావస్తుంది.
తన భార్యకు వ్రాసిన జాబుల్లో ఇదంతా వ్రాయలేదు. ఆమె
రాగానే హఠాతుగా ఆమెను ఆశ్చర్యపరుద్దామనుకున్నాడు.
ఈ గృహాలంకరణ అతన్ని ఎంతో తన్మయుణ్ణిచేసింది. పగలూ
రాత్రీ అదే ఆలోచన. దీనిముందు తన ఆఫీసుపనులుకూడా పట్ట
డంలేదు. కోర్టుకు వెళ్ళినప్పుడుకూడా ఇదే ఆలోచన. ఒక వెపు
సెషన్ జరుగుతున్నా మధ్యమధ్యలో పరధ్యానం పట్టుకునేది.
ఎలాటి డిజైనుండే కర్రెను కొనాలా అని ఆలోచిస్తూ కూచునే
వాడు. అన్ని పనులూ తను స్వయంగా చేశేవాడు. సర్దిన
ఫర్నిచర్ మళ్ళీ మళ్ళీ సర్దేవాడు. కర్రెను మళ్ళీమళ్ళీ కట్టేవాడు.
ఒకమాటు, పనివాడు గోడకు రంగుకాగితాలు అంటిస్తున్నాడు.

వాడికి ఎలా అలంకరించాలో చెబుదామని తనుకూడా నిచ్చేన
 ఎక్కబోయాడు. ఒక మెట్టెక్కి జారిపడ్డాడు. కాని స్వతహాగా
 శక్తివంతుడూ, బలశాలీ కావడంవల్ల నిచ్చేన పట్టుకుని
 వ్రేలాడాడు. కిటికి గడియ ప్రక్కలకు తగిలింది. గాయం తగిలిన
 చోట కొద్దిగా నొప్పెట్టింది. కాని నొప్పి వెంటనే పోయింది.
 భార్యకు, 'వదిహేను సంవత్సరాలు చిన్నవాణ్ణయినట్లుగా
 భావిస్తున్నాను.' అని ఉత్తరంలో వ్రాశాడు. బాగా హుషా
 రుగా ఆనందంగా ఉంటున్నాడు. సెప్టెంబర్ కు ఇల్లు సరు
 బాటంతా పూరి అవుతుందనుకున్నాడు. కాని అక్టోబర్
 వరకూ పట్టింది. గృహాలంకరణ అద్భుతంగా ఉంది. తనే కాక,
 చూడవచ్చిన వారందరూ అదే అభిప్రాయం వెలిబుచ్చారు.

నిజం ఆలోచిస్తే ఈ గృహాలంకరణ అంత గొప్పదేమీ
 కాదు. సాధారణంగా కొద్ది గొప్పో ఉన్నవారి ఇళ్ళలో
 ఉండే అలంకారాలే ఇవన్నీ. తమకు అంత పెద్ద సంపత్తి లేక
 పోయినా శ్రీమంతులగా కనుపించాలనుకునేవారు తమ
 ఇళ్ళు ఇలా అలంకరిస్తారు. ఫర్నిచర్, క్రోటన్లు, కర్టెన్లు, కంచు
 విగ్రహాలు - అన్నీ ఉంటాయి. ఒకవర్గంవారు ఇవన్నీ ఇండ్లలో
 అలంకరించుకుని పెవర్గపువారిలా కనుపించడానికి యత్నిస్తారు.
 ఇవాన్ ఇల్లుకూడా ఇలాగే ఉంది. ఇందులో పెద్ద విచిత్రమేమీ
 లేదు. ఇలాటి ఇండ్లు ఇంకా ఎన్నో ఉన్నాయి. కాని అతని
 కళ్ళకుమాత్రం తన ఇల్లు ఇంద్రభవనంలాగా కనుపిస్తోంది

తన కుటుంబం వచ్చేరోజున వాళ్ళను తినుకోరావడానికి.
 సేషన్ కు వెళ్ళాడు. సేషన్ నుంచి వారిని ఇంటికి తీసుకుని వచ్చే
 సరికి ఇల్లు మిలమిలా మెరిసిపోతోంది. ఒక సేవకుడు భక్తి

నినయాలతో హాల్ తలుపు తెరిచాడు. హాల్లో పూలకుండ్లలోని పూలగుత్తులు వారిని ఆహ్లానిస్తున్నట్టుగా ఉన్నాయి. డ్రాయింగ్ రూమ్లోకి వెళ్ళారు. 'ఓహో! ఎంత అందంగా వుంది' అన్నది భార్య. ఇంట్లో వ్రతిగదీ వారికి చూపించాడు. ఆ రోజు అతని ఆనందం ఇంత అంత అని చెప్పడానికి వీలేదు. సాయంత్రం టీ తాగడానికి కూచున్నప్పుడు ప్రాసోక్ వ్యాఫెడ రోవ్ నా ఎన్నో విషయాలు మాట్లాడుతూ అతను నిచ్చిన మీదినుంచి పడడాన్ని గురించి అడిగింది. అతను నవ్వుతూ తనెలా పడాడో చెప్పాడు.

'పడడంమంచిదే. నేను కొంచెం ఆటగాణ్ణి కూడా. మరొకడవు ఈ పాటుకు చనిపోయేవాడే. నేను కాబట్టి తట్టుకో గలిగాను. ఇక్కడ ప్రక్కన కొంచెం దెబ్బ తగిలింది. తాకితే కొంచెం నెప్పిగా ఉంటుంది. చిన్న గాయం. మానిపోతుంది' అన్నాడు.

ఈ విధంగా కొత్త ఇంట్లో నివసించడం మొదలెట్టారు. కొన్నాళ్ళపాటు ఒక ఇంట్లో నివసించిన తరువాత ఒక గది తరుగుబండిదని అనిపించడం మామూలు. వస్తున్న డబ్బు కూడా సరిపోవడంలేదనుకోడం మామూలే. అయినా, హాయి గానే జీవిస్తున్నారు.

మొదట్లో అంతాబాగానే ఉంది. మొదట్లో అంటే ఏర్పాట్లన్నీ పూర్తి కాక మునుపు—కొన్ని వస్తువులు కొనడం కొన్ని కొత్త వస్తువులు చేయించడం, ఫర్నిచర్ మార్చడం— ఈ ఏర్పాట్లు జరుగుతున్నప్పుడు అంతా సుఖంగానే జరిగింది. అప్పుడప్పుడూ భార్య భర్తలమధ్య చిన్న తగాదాలు రాక

పోలేదు. కాని వెంటనే సమసిపోయాయి. పనుల్లోపడి తగాదాలు మరిచి పోయారు. పనులన్నీ పూర్తి అయిపోయినాయి. పనులు అయిపోవడంవల ఏమీ తోచడంలేదు. కొత్త పరిచయాలు ఏర్పరచుకోవడంలో కాలం గడుపుతున్నారు. కొత్త పదతులకూ, కొత్త జీవితానికి అలవాడుపడుతున్నారు. కుటుంబ జీవితం మరింత నిండుగా వృద్ధిజెందుతోంది.

ఇవాన్ ఇవిచ్ ప్రతిరోజూ ఉదయం కోరులో గడిపేవాడు. భోజనానికి మాత్రం ఇంటికి వచ్చేవాడు. అప్పుడప్పుడూ కొద్దిగా చిరాకుపడేవాడు. అదేనా ఇంటివిషయంలోనే. ఇల్లు అద్దంలా కనుపించాలి. ఎక్కడైనా ఒక చిన్న కాగితం పీలిక కనుపించినా, టేబుల్ గుడ్డపై కాస్త మాపు కనిపించినా, కిటికీకర్రను కొద్దిగా చిరిగినా అతనికి చెడ చిరాకు కలిగేది. ఇవన్నీ చక్కగా అలంకరించడానికి అత నెంతో శ్రమతీసుకున్నాడు. ఈ చిన్న చిన్న గొడవలు ఉన్నా - మొత్తంమీద జీవితం హాయిగా, సుఖంగా, సాఫీగా అతను ఆశించినట్టే సాగిపోతోంది.

అతని నిత్యకార్యక్రమం ఇలా ఉండేది. ప్రొద్దున తొమ్మిదాటికి నిద్రలేచేవాడు. కాఫీ తీసుకుని కాసేపు పేపర్ చదువుతూ కూచునేవాడు. తరువాత డ్రెస్ మార్చుకుని యూనిఫారం వేసుకుని కోర్టుకు వెళ్ళేవాడు. అక్కడ పని మరచక్రంలాంటిది. పిటిషన్లు, విచారణలు - ఇవన్నీ మామూలు ప్రకారం జరిగిపోయేవి. ఈ వ్యవహారంలో ముఖ్యంగా గమనింపవలసిన విషయం మామూలుగా జరిగే ఉద్యోగవ్యవహారాలకు భంగంరాకుండా చూచుకోవడమే. అలా చూచుకోకపోతే మామూలుపద్ధతికి భంగం వస్తుంది. వచ్చిపోయే ప్రజలతో

ఉద్యోగరీత్యామాత్రమే సంబంధాలు పెట్టుకోవాలి. అంతకు మించిన సంబంధాలేవీ పెట్టుకోకూడదు. ఉదాహరణకు ఒక విషయాన్ని గురించి ఏవైనా వివరాలు తెలుసుకోవాలని ఒకడు వస్తాడనుకోండి. ఆవిషయం తనకు సంబంధించింది కాకపోతే ఇవాన్ ఇవిచ్ అందులో జోక్యం కలిగించుకోడు. తన పదవికి, తన అధికారానికి సంబంధించిన విషయమవుతే, అధికారికంగా స్టాంపుకొట్టిన కాగితమీద పెట్టడానికి తగిన విషయమవుతే తను చెయ్యదగినదంతా చేస్తాడు. తన అధికారాలకు మించిన విషయంలోమాత్రం ఎలాటిజోక్యమూ కలిగించుకోడు.

ఇలా ఉండడంవల్ల తను స్నేహపూర్వకంగా ఉన్నట్టు ఉంటుంది; తన సంబంధ బాంధవ్యాలు చెడనూచెడవు. తన వ్యక్తిగత జీవితాన్నీ, ఉద్యోగిగా తన జీవితాన్నీ వేరు వేరుగా నడపగల ప్రత్యేకమైన శక్తి వుంది ఇవాన్ ఇవిచ్ కి. రెండు జీవితాలనూ కలిపి కలగాపులగం చెయ్యడు. రెండు జీవితాలనూ విడిగా జీవించే శక్తి అతనికుంది. ఒక గొప్ప కళాకారుడిలాగా ఈ విభజన ఎంతో అందంగానూ చెయ్యగలడు. ఒక పాత్రదారి అనేక పాత్రలు ధరించినట్టు అతను ఈ రెండు పాత్రలు ధరించ గలడు. అధికారిగానూ ఉండగలడు. వెంటనే సామాన్య వ్యక్తి లాగాకూడా సంచరించగలడు. ఎంతో హాయిగా, సుఖంగా, ఏమాత్రం చెక్కు చెదరకుండా ఇలా చెయ్యగలిగేవాడు. ఎంతో అభ్యాసంవల్ల కాని, ఇలా చెయ్యగలగడం సాధ్యం కాదు. ఒక్కోసారి అతనిలా చెయ్యడం ఒక కళ లా కను పించేది. కోర్టులో విశ్రాంతి సమయంలో సిగరెట్లు కాలుస్తూ కబుర్లు చెబుతూ గడిపేవాడు. టీ తాగడం, కొద్దిగా రాజ

కీయాలను గురించి మాట్లాడుకోడం, కొద్ది పేకాట, కొత్త
 పదవులు; ఉద్యోగాలనుగురించి చర్చ - ఇలాగడిచేది విశ్రాంతి
 సమయం. ఇంటికి చేరేసరికి బాగా అలసటగా ఉండేది కాని
 ఒక విధమైన సంతృప్తికూడా కనుపించేది. ఒక్కోసారి ఇంటికి
 వెళ్ళేసరికి భార్య కూతురూ ఎవరినైనా చూడడానికి వెళ్ళే
 వారు. లేకపోతే ఎవరో అతిథిలో మాట్లాడుతూ కూచుని
 ఉండేవారు. తన కొడుకు బళ్ళోకి వెళ్ళి ఉండేవాడు. అంతా
 సక్రమంగానే ఉండేది. భోజనంచేసిన తరువాత అతిథు లెవరూ
 లేకపోతే, తన రోజుల్లో ఎక్కువ ప్రఖ్యాతంగా చర్చింపబడే
 వున్న కాసేపు చదువుకునేవాడు. సాయంత్రంపూట మళ్ళీ
 ఆఫీసు పని చూచుకునేవాడు. ఆఫీసు పేపర్లు చదువుకోడం,
 సాక్షులు చెప్పిన విషయాలు పరిశీలించడం, వాటికి అను
 గుణంగా చట్టాన్ని అనువర్తింప చెయ్యడం - మొదలైన
 విషయాలు చూచుకునేవాడు. ఈ పనులు అంత నిరుత్సాహ
 కరంగా కనుపించేవికావు, ఉత్సాహకరంగానూ కనుపించేవికావు.
 బ్రిడ్జిఆట ఉంటే ఇదంతా ఎందుకొచ్చిన గొడవ అనిపించేది.
 ఆటలేనప్పుడు భార్యతో మాట్లాడుతూ కూచోడంకంటే ఇదే
 నయం. ఇవాన్ ఇలిచ్ అప్పుడప్పుడు చిన్న చిన్న విందులు
 ఇస్తూఉండేవాడు. ఊళ్ళో సాంఘికంగా పెద్ద అంతస్తులో ఉన్న
 వారిని - స్త్రీలనూ, పురుషులనూ, విందులకు ఆహ్వానించేవాడు.
 తన డ్రాయింగ్ రూమ్ కూడా ఇతరు లందరి డ్రాయింగ్
 రూమ్లా ఉండడంచేత తనిచ్చే చిన్న చిన్న విందులకూడా
 పెద్దల ఇళ్ళలో విందులూ కనుపించేవి.

ఒకమాటు డాన్సుకూడా ఏర్పాటు చేశారు. ఆరోజు విందు ఎంతో చక్కగా జరిగింది. ఇవాన్ ఇలిచ్ బాగా ఆనందించాడు. కాని, స్వీట్ విషయంలో తనకూ తన భార్యకూ పెద్ద తగాదా వచ్చింది. ప్రాస్కోవ్యా ఫెడొర్వోనా తను వేరే ఏర్పాటు చేసుకుంది. కాని ఇవాన్ ఇలిచ్ అన్నీ పెద్దదుకాణం నుంచి తెప్పించాలని వట్టబట్టాడు. ఆవసరమైన స్వీట్లూ, కేకులుకంటే ఎక్కువగా ఆరరిచ్చాడు. కొన్ని మిగిలిపోయాయి. వలభై అయిదు రూబూళ్ళు బిల్లయింది. అంచాత తనకూ భార్యకూ పోట్లాటవచ్చింది. పోట్లాట చాలావరకూ వెళ్ళింది. ప్రాస్కోవ్యా ఫెడొర్వోనా అతన్ని తెలివితక్కువవాడనీ అసమర్థుడనీ దూషించింది. అతను తలవట్టుకుని కూచుని విడాకు లిస్తానని బెదిరించాడు.

ఇదంతా ఇలా ఉన్నా, డాన్సుమాత్రం అందంగా హాయిగా జరిగింది. ఊళ్ళో పెద్దలందరూ వచ్చారు. రాజకుమారి ట్రిఫనోవ్నాతో కలిసి ఇవాన్ ఇలిచ్ డాన్సుచేశాడు. 'బేర్ మె బర్డెన్' అనే పేరుగల సంస్థను స్థాపించిన ఒక పెద్ద మనిషి చెల్లెలు ఆమె.

ఇవాన్ ఇలిచ్ సుఖాలు రెండు రకాలు. తన ఉద్యోగ వ్యవహారాలకు సంబంధించిన సుఖాలు ఒక రకం. సంఘం లో వినోద విలాసాలకు సంబంధించిన సుఖాలు మరో రకం. ఒక రకం సుఖాలు అతన్ని పై మెట్టుకు తీసుకునిపోతాయి. మరోరకం సుఖాలు అతనికి ఆనందాన్నిస్తాయి, కాని, ఇవానిఇలిచ్ కి అన్నిటి కన్న ఎక్కువసుఖం ఇచ్చింది బ్రిడ్జి ఆఫ్. అతనికి బ్రిడ్జిఆటలో కప్పించినంత సుఖం జీవితంలో మర్రెడా కనుపించలేదు జీవి

తం లో ఏలాటి దురదృష్టకరమైన సంఘటన జరిగినప్పటికీ, బ్రిడ్జి ఆట ఆశాకిరణంలా కనుపించేది. అరుపులూ కేకలూ పెట్టని మంచి ఆటగాళ్ళు నలుగురితో కూచుని చక్కటి తెలివి తేటలతో బ్రిడ్జి ఆడుతూంటే అతనికి ఈ ప్రపంచమే కనుపించేది కాదు. ఆట తరువాత భోజనం. ఒక గ్లాసు ద్రాక్షరసం కొద్దొ గొప్ప డబ్బాస్తే మరింత హాయిగా నిద్రించేవాడు ఇవాన్ ఇలిచ్. మరింత డబ్బు రావడంకూడా మంచిదికాదు.

ఇలా జరిగిపోతోంది అతని జీవితం. ఊళ్ళో పెద్దలతో సహవాససాహచర్యాలు ఏర్పడ్డాయి. గొప్పవారు వారింటికి రావడం పోవడం జరుగుతోంది. ఈ పరిచయసుల విషయంలో తన అభిప్రాయం తన భార్య కూతుళ్ళ అభిప్రాయాలు ఒకటే. బంధువులకూ స్నేహితులకూ ఎంత ఎడంగా ఉండాలో ఎంత వరకు చనువివ్వాలో వారికి బాగా తెలుసు. కొంతకాలం అయినవాళ్ళూ కానివాళ్ళూ ఎవరెవరో వచ్చేవారు. కాని, తరువాత వారందరూ తగ్గిపోయి, గొప్పవారుమాత్రమే మిగిలిపోయారు.

యువకులు వీసా దగ్గరకు ఎక్కువగా వచ్చేవారు. పెట్రో షెవ్ అనే మాస్ట్రీటు, అతని కుమారుడు డిమిట్రీ ఇవనోవిచ్, ఆమెపట్ల ఎక్కువగా శ్రద్ధచూపుతున్నారు. ఇవాన్ ఇలిచ్ ప్రాస్కోవ్యా ఫెడోరోవ్ నాతో ఈ విషయం చెప్పనుకూడా చెప్పాడు. వారికోసం ఒక ఫార్టీ ఏర్పాటుచేద్దా మన్నాడు.

ఇలా వారి జీవితం హాయిగా జరిగిపోతోంది. పెద్దమా ద్దులేమీలేవు. జీవితం మెల్లగా చల్లగా సాగిపోతోంది.

కుటుంబంలో అందరూ ఆరోగ్యంగానే ఉన్నారు. అప్పుడప్పుడూ ప్రక్కలో కొద్ది నొప్పిగా ఉందనీ, నోట్లో అరుచిగా ఉందనీ అంటూ ఉండేవాడు ఇవాన్ ఇలిచ్.

రానురాను ఈ కొద్దినొప్పి పెద్దదైంది, పెద్దబాధ పెట్టడంలేదు. కాని చిరాకుగానే ఉంది. అతని చిరాకు, నానాటికి ఎక్కువై కోవదారి తనంగా మారుతోంది హాయిగా, సుఖంగా శాంతంగా సాగిపోతున్న తన కుటుంబ జీవితానికి భంగంకలిగిస్తోంది. భార్య భర్తల మధ్య పోట్లాటలు ఎక్కువౌతున్నాయి. సంసారంలో పూర్వంకనిపిస్తూ వచ్చినహాయి అదృశ్యమాతూ వుంది. పూర్వం వున్న హాయిదా పటాటోపంకూడ తగ్గిపోతూ వుంది. మళ్ళీ తరచుగా పోట్లాటలు మొలకెత్తుతున్నాయి. పూర్వం అప్పుడప్పుడైనా భార్యభర్తలు కలిసిమెలిసిఉండేవారు. ఇప్పుడు అదీలేదు ఒకరి మొహం చూస్తే మరొకరు మండిపడుతున్నారు. ఇవాన్ ఇలిచ్ కోవదారి తనం ఎక్కువైపోతోంది. అతన్ని నిందించడానికి ప్రాస్కోవ్యా ఫెడొర్ వనాకు ఇది అవకాశంగా దొరికింది. ఎప్పుడూ అతను కోవదారి మనిషి అని అతన్ని నిందించ సాగింది. తను మాహా ఇల్లాలు కాబటి అలాటి భర్తతో సరిపెట్టుకుని వస్తున్నానన్నది. ఇలా ఇరవై సంవత్సరాలు ఎన్నో బాధలు భరించా నన్నది.

ఇప్పుడు మొలకెత్తిన పోట్లాటలకు అతనేకారణం. కావడం నిజమే. భోజనసమయంలో ఎంచాతనో అతనికి పట్టరాని కోపం వచ్చేది. ధుమధుమలాడేవాడు. వులుసువేసుకో

బోత్తూ ఉండగా మరీ కోపంవచ్చేది. దానికి పెద్దకారణంకూడా
 కనుపించేదికాదు. పేటో మరకలున్నాయనో, అన్నంసరిగా
 లేదనో, కొడుకు మోచేయి తేబితమీద పెట్టాడనో, తన
 కూతురు తన ఇష్టప్రకారం తలదువ్వుకోలేదనో ఏదో ఒక
 కారణంపెట్టుకుని కోప్పడేవాడు. దీనికంతా ప్రాస్కోవ్యాఫెడ
 ర్నానా కారణమని ఆమెను నిందించేవాడు. మొదటో ఆమె
 ఎదురుజవాబులు చెప్పేది. ఒకటి రెండుసార్లు అలా చెబితే
 అతను ఉగ్రుడైపోయాడు. ఎలాగైనా భోజనం ముగిస్తే చాలు
 నని ఆమె మెలగా నర్దుకుని ఊరుకుంది. ఈ ఆత్మనిగ్రహం
 ఎంతో గొప్పదనే నిశ్చయానికి వచ్చింది. తన భర్త వట్టి
 కోపదారి మనిషి. అనీ తన జీవితం మటిపాలుచేసున్నాడనే నిశ్చ
 యానికి వచ్చినతరువాత తననుచూచి తనే జాలిపడేది. తనను
 చూచుకుని తనెంతజాలిపడేదో తన భర్తను అంతగా ద్వేషిం
 చేది. అతని చావుకోరుకోడంకూడా మొదలెట్టింది. కాని అతను
 చనిపోతే జీవితం ఎలాగా అని ఆమెకు భయంకలిగేది. అంచాత
 అతని చావు కోరుకునేదికాదు. దీనివల్ల ఆమె చిరాకు మరింత
 హెచ్చయింది. తనంత దురదృష్టవంతురాలు ప్రపంచంలో లేదని
 భావించసాగింది. అతని చావుకూడా ఆమెను రక్షించలేదు
 ఆమె తన బాధంతా లోలోపల దాచుకునేది. ఇది ఇవాన్
 ఇలిచ్ కి మరింత కోపకారణమయింది.

ఒక రోజు ఒక పెద్ద పోట్లాట జరిగింది. ఇవాన్ ఇలిచ్
 అసభ్యంగా ప్రవరించాడు. పోట్లాట కా స చల్లారిన తరువాత,
 తనకు కోపం ఎక్కువగా వచ్చినమాట వాస్తవమేననీ, దానికి
 కారణం తనకు శరీరంలో స్వస్థతగా ఉండడంలేదనీ చెప్పాడు.

వెంటనే వెళ్ళి ఒక డాక్టర్ ను చూడమని ఒత్తిడిచేసింది భార్య. ఇవాన్ ఇలిచ్ డాక్టర్ ను కలుసుకున్నాడు. అంతే. అతను ఊహించి నలుగురే జరిగింది. ఎప్పుడూ అంతే. రాబోయే ప్రమాదాన్ని ముందుగానే ఊహిస్తూ ఉంటాం. డాక్టర్ కోసం చాలాసేపు కాచుకుని ఉండాలివచ్చింది. డాక్టర్ తన మామూలు పోజు పెట్టాడు - ఇవాన్ ఇలిచ్ కోరుకు వెళ్ళినప్పుడు పెట్టినట్లు. తరువాత పరీక్ష, ఏవో ప్రశ్నలు, సమాధానాలు, ముందుగా జవాబు తెలిసినా అడిగే ప్రశ్నలు - ఇవన్నీ జరిగాయి. 'నీవు నా దగ్గర మందు తీసుకుంటే చాలు. నీ జబ్బు ఇచ్చే నయమైపోతుంది' అన్నట్లుగా డాక్టర్ అతని వంక చూచాడు. వ్యవసారం అంతా కోరులో జరిగినట్టే. కోరులో ఒక నేరసుణి తనలా చూస్తాడో డాక్టర్ తనను అలాగే చూచాడు.

ఫలాని కారణంవల్ల రోగికి ఫలాని జబ్బు ఉన్నట్లు కనుపిస్తున్నదనీ, ఫలాని పరీక్షద్వారా ఫలాని విధంగా తేల్చ వచ్చనీ డాక్టర్ ఏవేవో చెప్పసాగాడు. ఇవాన్ ఇలిచ్ కి ఈ వ్యాఖ్యానమంతా అనవసరం. అతనికి కావలసిందల్లా ఒక్కటే - తన జబ్బు ప్రాణాపాయ కరమైనదా కాదా? - అని - అంతే. తన జబ్బుపేర్లతోకాని ఆ పేర్ల తీరులతోకాని అతనికి అవసరం లేదు. అది గర్భాశయంలో జబ్బుకావచ్చు, లేకపోతే క్రానిక్ జబ్బు కావచ్చు లేక ఎపెండిసైటిస్ కావచ్చు. ఏదైనా నయం అవుతుందా కాదా అనేదే ముఖ్యమైన ప్రశ్న. ఈ సమస్యను డాక్టర్ అద్భుతమైన తెలివి తేటలతో పరిష్కరించాడు. ఒక మాట మూత్రం కూడా పరీక్షిస్తే జబ్బును గురించిన కొత్త

లక్షణా లేవేనా ఉంటే అవికూడా తెలుస్తాయన్నాడు. విచారణకు వచ్చిన నేరస్థుల విషయంలో లక్షలసార్లు ఇవాన్ ఇలిచ్ సరిగా ఇలాగే ప్రవరించాడు. అతను నేరసునివంక చూస్తూ కేసుగతా అద్భుతంగా తేల్చివేసినట్లుగా డాక్టర్ కళ్ళజోడులో గుండా తనవంక చూస్తూ తన జబ్బు నిర్ధరించేశాడు. డాక్టర్ చెప్పిన మాటలనుబట్టి జబ్బు ప్రమాదకరమైనదని గ్రహించాడు. డాక్టర్ కు కాని, ఇతరులకు కాని అంత ప్రమాదకరంగా కనుపించకపోవచ్చు. కాని తనకుమాత్రం ఉత్పాతకరంగా ఉంది. ఇలా అనుకోగానే అతనికి మరింత బాధ కలిగింది. తనమీద తనకు జాలి, తనకింత ముప్పు వచ్చినప్పుడు డాక్టర్ దాన్ని శ్రద్ధగా గమనించడంలేదనే బాధ కలిగాయి.

అతను తనబాధ మాత్రం బైటికి వెలిబుచ్చలేదు. నెమ్మదిగా లేచి వెళ్ళి టేబిల్ మీద ఫీజు పెట్టాడు. ఒక్క మాటు బరువుగా నిశ్చయించి, 'మేమురోగులం సాధారణంగా అనుచితమైన ప్రశ్నలు అడుగుతుంటాం. కాని, తుమించి నాకో విషయం చెప్పండి. ఈ జబ్బు ప్రమాదకరమైన దంటారా?' అన్నాడు.

డాక్టర్ అతనివంక దృఢంగా కళ్ళజోడులో గుండా చూస్తూ 'అవసరమైన విషయాలన్నీ అప్పుడే చెప్పేశాను. వరీక్షచేసిన తరువాత మరికొన్ని విషయాలు తెలియవచ్చు' అన్నాడు. ఇలాగే తను కోర్టులో నేరస్థులను 'నేరసుడా!' నిన్ను అడిగిన ప్రశ్నలకు సరిగా సమాధానం చెప్పి. లేకపోతే కోర్టునుంచి పంపించెయ్యాలన్నీ వస్తుంది.' అనేవాడు.

ఇవాన్ ఇలిచ్ నెమ్మదిగా బెటపడి తన గుర్రపు బక్రీలో ఎక్కి ఇంటికి చేరాడు. దారిపొడుగునా డాక్టరుచెప్పిన మాటలన్నీ ఆలోచించుకుంటూ కూచున్నాడు. డాక్టర్ గారు చెప్పిన పెద్ద శాస్త్రీయపదజాలం ఇవాన్ ఇలిచ్ కి బోధపడలేదు. దానికి అరం ఆలోచిస్తూ కూచున్నాడు. అసలు అతన్ని ముఖ్యంగా బాధిస్తున్న ప్రశ్న.

‘నా జబ్బు అపాయకరమైనదా? కాదా?’ అని. ఈ ప్రశ్నకు డాక్టర్ గారి పదజాలంలో జవాబు దొరుకుతుందా లేదా అని అన్వేషిస్తున్నాడు. డాక్టరుగారి మాటలకు అరం జబ్బు చాలా అపాయకరమైనదని అతనికి తోచసాగింది. వీధిలో అన్నీ నిరాశపూరితంగా కనుపించడం మొదలైతాయి. టాక్సీలు, ఇళ్ళు, బాటసారులు, దుకాణాలు, అన్నిటినీ ఏదో నిరాశ ఆవరించినట్లుగా ఉంది. తన ప్రక్కల్లో నొప్పి డాక్టర్ గారి మాటలు విన్న తరువాత మరింత ఎక్కువయినట్లుగా ఉంది. ఇవాన్ ఇలిచ్ దీన్ని ఎంతో క్షోభతో గమనించాడు.

ఇల్లు చేరాడు. భార్యకు జరిగినదంతా చెప్పాడు. ఆమె అంతా విన్నది. ఆమె వింటూండగా మధ్యలో కూతురు వచ్చింది. తల్లితో కలిసి షికారు వెళ్ళడంకోసం. కూతురు వచ్చేసరికి తండ్రి కథంతా చెబుతూఉన్నాడు. ఇహ తనూ కూచుని వినక తప్పిందికాదు. కాని పూర్తిగా వినలేదు. తల్లి కూడా కొండవీటి చాంతాడు లా కనిపిస్తున్న ఈ కథ పూర్తిగా వినలేకపోయింది.

‘సరేకాని, మందు సరిగా పుచ్చుకోండి. డాక్టరుగా రిచ్చిన మందు చీటీ నా కివ్వండి. గెరిసిమ్ ను మందుల దుకా

ణానికి వంపించి మందు తేప్పిస్తాను' అని తను పికారు వెళ్ళడానికి ముస్తాబు కావడంకోసం వెళ్ళింది. ఆమె గదిలో ఉన్నంతసేపూ అతనికి ఊపిరి తిప్పిపోడానికికూడా తీరిక చిక్కలేదు. ఆమె బెట్టికి వెళ్ళగానే ఒక్కమాటు బరువుగానిశ్చయించి, 'అమ్మయ్య! నిజంగా అంత పెద్దజబ్బు కాదేమో' అనుకున్నాడు.

డాక్టర్ గారి సూచనల ప్రకారం మందు పుచ్చుకోవడం మొదలెట్టాడు. మూత్రపరీక్ష తరువాత డాక్టర్ గారి సూచనలు కూడా మారాయి. కాని తరువాత మూత్రపరీక్ష చేసినప్పుడు కనుపించిన వ్యాధి లక్షణాలకు విరుద్ధమైన కొత్త లక్షణాలు కనుపించడం మొదలెట్టాయి. డాక్టర్ చెప్పినదానికే ఈ లక్షణాలకూ ఎలాటిసంబంధమూలేదు. డాక్టర్ మరిచిపోయి ఉండవచ్చు, లేక పొరబడి ఉండొచ్చు, లేక ఏదోవిషయం తనకు చెప్పకుండా దాచి ఉండనూవచ్చు. అయినా, ఇందులో తన తప్పేమీలేదు. అంచాత ఇవాన్ ఇలిచ్ డాక్టర్ గారి ఆజ్ఞలను శిరసావహిసూనే ఉన్నాడు. మొదట్లో దానివల్ల కొంత మనశ్శాంతి కలిగిందికూడా.

డాక్టర్ ను చూచి వచ్చిననాటినుంచీ, డాక్టర్ గారిసూచనలను తు. చ. తప్పకుండా అనుసరించడం, ఆయన చెప్పినట్టే మందు పుచ్చుకోడం, తన బాధ ఎలాఉన్నదో చూచుకోడం — ఇవాన్ ఇలిచ్ కి ముఖ్యమైన కార్యక్రమాలే నాయి. ఇతరుల జబ్బుల విషయంలో కూడా ఎక్కువ శ్రద్ధ వహించడం మొదలెట్టాడు. జబ్బులను గురించి కాని, మరణాల గురించి కాని, జబ్బులు నయంకావడాన్ని గురించి కాని, అతనిముందు ఎవరైనా చెబుతూ ఉంటే ఎంతో ఆతురతతో వినేవాడు.

ముఖ్యంగా జబ్బుతన జబ్బులాంటిదవుతే మరింత ఆతురతతో
 వినేవాడు. ఎన్నెన్నో ప్రశ్నలు వేశేవాడు తను విన్నదంతా
 తన జబ్బుకు అన్వయించుకుని చూచుకునేవాడు.

నిజానికి ప్రక్కల్లో నొప్పి తగ్గిపోవడంలేదు. బాధ
 అలాగే ఉంది. బాధ తగ్గుతూ ఉందని భావించడానికి ఎంతో
 ప్రయత్నించేవాడు. ఇతర ఆందోళనలేమీ లేనప్పుడు ఇలా
 చెయ్యగలిగేవాడు కాని తన భార్యతో చిన్న పోటాట
 వచ్చినా, ఉద్యోగవిషయంలో చిన్న ఇబ్బందివచ్చినా, బ్రష్
 ఆటలో ఓడిపోయినా, ఈ జబ్బు బాధ చటుక్కున జాపకం
 వచ్చేది. పూర్వం ఇలాటి చిన్నచిన్న దురదృష్టసంఘటనలు
 ఎన్నో భరించాడు. కాని ఇప్పుడు ప్రతిచిన్నసంఘటనా అతన్ని
 తలక్రిందులు చేసేస్తోంది. 'అబ్బ! ఈ మాయదారిగొడవ
 ఇప్పుడే ఎందుకువచ్చింది చెప్పా? మందుపని చేసినా జబ్బు
 కాస తగ్గుమొహం పట్టేదో లేదో ఈ గొడవ వచ్చిపూచుంది'
 అని తన్ను తాను విసుక్కునేవాడు. ఆ సంఘటనమీద అతనికి
 చెప్పరానికోపం వచ్చేది ఆ ఘటనకు కారకులైనవాళ్ళమీద
 కూడా కోపంవచ్చేది. తన్ను నలుచుకతింటున్నారనుకునేవాడు.
 తన కోపాన్ని తను భరించలేకపోయేవాడు. ఇలాటి పరిస్థితుల
 మీద, పరిస్థితులకు కారకులైనవారిమీద ఘరణపడి కోప
 తాపాలు తేచుకోడంపల్ల తన జబ్బు ఎక్కువవుతుందని
 అతనికి స్పష్టంగా తెలుసని అనుకోడు పొరబాటు. కాని,
 అతని ఉద్దేశం పూర్తిగావేరు. తనకు శాంతికావాలనుకునేవాడు.
 ఏవిషయం తన శాంతికి హానికలిగినుందో దానికోసమే వెదికే
 వాడు. తనశాంతికి ఏపాటిభంగం కలిగినా చిరాకుపడేవాడు.

వెద్యగ్రంథాలు చదవడంవల్ల, డాక్టర్లను కలుసుకోవడంవల్ల అతనిపరిస్థితి బాగుకావడానికి బదులు మరింత అధ్వాన్నమయింది. క్రమక్రమంగా జబ్బు హెచ్చుతూ ఉంది. ఎలా హెచ్చుతూ ఉన్నదోకూడా అతను కనిపెట్టలేనంతగా వృద్ధిపొందుతోంది. డాక్టర్ సలహా అడిగి జబ్బు వృద్ధి అవుతుందని చెబుతున్నారా కాని అతను డాక్టర్ నుసలహా అడగడంమాత్రం మానెయ్యలేదు.

ఆ నెల మరో పెద్ద డాక్టర్ ను కలుసుకున్నాడు. ఈ డాక్టర్ కూడా మొదటి డాక్టర్ చెప్పిన విషయాల్లే చెప్పాడు. కాని ప్రశ్నలుమాత్రం మరోరకం ప్రశ్న లడిగాడు. ఈ పెద్ద డాక్టర్ ను కలుసుకున్నతరువాత ఇవాన్ ఇలిచ్ సందేహాలు భయాలు ఎక్కువైనాయి. మళ్ళీ మరో డాక్టర్ దగ్గరికి వెళ్ళి చూపించుకున్నాడు. ఆ డాక్టర్ తన స్నేహితుడికి స్నేహితుడు. అతను పూర్వపు డాక్టర్ దరూ పరీక్షచేసిన విధంగా కాక మరో విధంగా పరీక్షచేసి జబ్బు నయమవుతుందని చెప్పాడు. కాని అతను అడిగిన ప్రశ్నలు ఇవాన్ ఇలిచ్ భయాన్ని మరింత ఎక్కువచేశాయి. ఒక హోమోపతి డాక్టర్ ఇవాన్ ఇలిచ్ జబ్బు మరోవిధంగా పరీక్షచేసి హోమోపతి మందిచ్చాడు. ఇవాన్ ఇలిచ్ ఒక వారంరోజులు ఆ మందు రహస్యంగా తీసుకున్నాడు. ఒక వారంరోజులు మందైతేమాత్రం పూట తప్పకుండా తీసు కున్నాడు. కాని జబ్బు నయమైసట్టు కనిపించలేదు. అతని భయం నానాటికి ఎక్కువ కాసాగింది. ఒకరోజు ఒక స్నేహితు రాలు ఒక మంత్ర విగ్రహంద్వారా జబ్బు నయమవుతుందని చెప్పింది. ఇవాన్ ఇలిచ్ ఆమె చెప్పినదంతా శ్రద్ధతో విని చమ్మడం మొదలెట్టాడు.

ఈసంఘటన అతనికి మరీ కలవరం కలిగించింది. 'నా మనస్సు ఇంత బలహీనపడి పోయిందా?' అనుకున్నాడు. మళ్ళీ కొంత ధైర్యం తెచ్చుకున్నాడు. 'ఛా! ఇలాంటి నరాల బలహీనతకు లోను కాకూడదు. ఏమిటి మూఢ విశ్వాసాలన్నీ? అర్థంలేదు. డాక్టర్ దగ్గర మందు సరిగా పుచ్చుకుంటే ఏచిక్కూ వుండదు. మందు పుచ్చుకుంటున్నాను. ఇకనా కేంభయం? ఇకనుంచి బుర్రలోకి ఇలాంటి పిచ్చి ఆలోచనలు రానివ్వను. వేసవి వచ్చే వరకూ డాక్టర్ మందు పుచ్చుకుంటాను. అంతే.' అని తనలోతాను చర్చించుకుని నిశ్చయంచేసుకున్నాడు. అతను ఇలానిశ్చయంచేసుకోడ మవుతే సులభంగానే జరిగింది కాని దీన్ని ఆచరణలో పెట్టడం కష్ట సాధ్యం. ప్రకృతిలో పోటు మరీ ఎక్కువవుతోంది. 'నానాటికి తీసికట్టు నా గంభోల్లు' అన్నట్టుంది. నోట్లలో అనుచి కూడా ఎక్కువవు తోంది. నోరు చెడ్డ వాసనేస్తోంది. ఆకలికూడా మందగించింది. శక్తి క్షీణించిపోతోంది. ఇందులో అసత్యం కాని మోసం కాని ఎంతమాత్రం లేదు.

అతనిలో ఏదో ఒక పెద్ద పరివర్తన జరుగుతోంది. ఇంత వరకూ అతను జీవితంలో ఎన్నడూ అనుభవించి ఎరగని ఒక పెద్ద మార్పు జరుగుతోంది. ఇది అతనికి ఒక్కడికే తెలుసు. అతని చుట్టూ వున్న వాళ్ళెవరికీ ఈ భయంకరమైన మార్పు అర్థం కావడంలేదు. వాళ్ళకు ప్రపంచం మూలగానే కనుపిస్తోంది. ఇది ఇవాన్ ఇలిచ్ కి మరింత బాధ కలిగించింది. తన కుటుంబంలో ఒక్కరికీ తన్ను ఆవరించిన ప్రమాదం అర్థం కావడంలేదు. తన భార్య, కూతురూ,

ముచ్చటగా పచ్చ పచ్చగా తిరుగుతున్నారు, పైగా తను ఇంతగా ఎందుకు బాధ పడుతున్నాడా అనుకుంటున్నారు. తప్పంతా తనదే అయినట్టు భావిస్తున్నారు. వాళ్ళు దాచుకోడానికి యత్నిస్తున్నారు. కాని తను ఒకవిషయం గమనించాడు. వాళ్ళ దోపకు తను అడ్డంగా ఉన్నాడు. తనభార్య కూడా తన విషయం అంత పట్టించుకోవడంలేదు. ఆమెపైకి శ్రద్ధగా వుంటున్నట్టు కనుపిస్తున్నా ఆమెదృష్టి మరోవిధంగా ఉండేది. ఎవరైనా కనుపిస్తే 'చూడండి, ఇవాన్ ఇలిచ్ అందరిలాంటి వాడుకాదు. సరిగ్గా మందువుచ్చుకోడు. ఒక రోజు సరిగామందువుచ్చుకుని పథ్యం చేస్తాడు. మరో రోజు మానేస్తాడు. ఎప్పుడూ నేను కనిపెట్టి ఉండాలి, లేకపోతే అన్నీ మరిచిపోయి ఒంటిగంట వరకూ పేకాడుతూ నిద్ర కాస్తాడు.' అంటూ వుండేది.

'ఎప్పుడు ఆడాను? ఒక్కమాటు ఎప్పుడో పీటర్ ఇవనోలిచ్ ఇంటికి వెళ్ళాను' అనేవాడు ఇవాన్ ఇలిచ్.

'నిన్న షెబెన్ ఇంటికి వెళ్ళారు'

'నేను నిద్రపోదామనుకున్నా ఈనొప్పి ఎలాగో నాకు నిద్రపట్టనిచ్చేది కాదు.'

'సరే మీ ఇష్టం వచ్చినట్టు చేసుకోండి. ఇలా చేస్తే ఇహ జబ్బెలా నయమవుతుంది. పైగా మా దుంప తెగిపోతుంది' అనేది భార్య.

ఇవాన్ ఇలిచ్ జబ్బును గురించి ప్రాసోవ్యాఫెడ్రోవ్ నా అభిప్రాయం ఇది. తప్పంతా అతని దేనని ఆమె ఉద్దేశం.

ఇంటిగొడవ ఇలా వుంది. ఇహ కోర్టుకు వెళ్ళినప్పుడు అక్కడకూడా అందరూ తన్ను అదోవిధంగా చూస్తున్నట్టు అనుకునేవాడు ఇవాన్ ఇలిచ్. అందరూ తన స్థానం ఎప్పుడు ఖాళీ అవుతుందా అని కాచుకుని ఉన్నట్టుగా ఉండేవారు. తను ఇంతబాధ పడుతూ ఉన్నా, తనను ఎక్కడికోలాక్కుని పోతున్న తనలోని భీకరమైన మార్పు తమ హాస్యానికి ఒక నిమిషమైనట్టు, స్నేహితులందరూ అతని నిరుత్సాహాన్ని గురించి పరిహాసాలాడే వారు. తన బాధ గమనించేవాళ్ళు కాదు, తనబాధ వారికి హాస్యాస్పదంగా కనుపించేది. ముఖ్యంగా స్వార్జెట్జ్ మరీ వేళాకోళం పట్టించేవాడు. పది సంవత్సరాల క్రితం ఇవాన్ ఇలిచ్ కూడా అంతకంటే కులాసాగా ఉండేవాడు.

స్నేహితులు వచ్చే హారు. అందరూ పేకాటకు కూచునేవారు. ముక్కలు పంచేవారు. ఇవాన్ ఇలిచ్ తన చేతిలో పేకముక్కలు చూచుకునేవాడు. డైమండ్లు వీడు. తన పార్ట్నర్ దగ్గర మరో రెండు డైమండ్ ముక్కలు న్నాయి. ఇక ఆటలో గెలుపుకు సందేహం ఏముంది? కాని సరిగ్గా అదేసమయంలో ఆకస్మికంగా అతనికి తనబాధ జ్ఞాపకం వచ్చేది. నోటిలో అరుచి, తన దుస్థితి, అన్నీ జ్ఞాపకం వచ్చేవి. తన ఆనందమంతా ధ్వంస మయ్యేది.

తన పార్ట్నర్ వంక చూచేవాడు. అతను ముక్కలు తన దగ్గరికి నెట్టేవాడు 'నాచెయ్యి చాచి ముక్కలు తీసుకో లేనంత బలహీనుణ్ణి ఇతను అనుకుంటున్నాడు కాబోలు' అనుకునేవాడు ఇవాన్ ఇలిచ్.

అందరూ అతనికి బాధగా ఉన్నదని గమనించి, 'సీతు అలసటగా ఉంటే ఇక పేకాట మానేద్దాం. కాసేపు విశ్రాంతి తీసుకో' అనేవారు. అంతా నిశ్శబ్దంగా నిరాశగా కూచునేవారు. ఈ నిశ్శబ్దానికి నిరాశకూ తనే కారణమనుకునే వాడు. భోజనం తగువారితో ఎవరి ఇళ్ళకు వాళ్ళు వెళ్ళేవారు. ఇవాన్ ఇలిచ్ ఒంటిగా మిగిలిపోయేవాడు. తన బ్రతుకంతా కుళ్ళిపోయింది. విషపూరితమై పోయింది. ఇతరుల జీవితాలను కూడా విషపూరితం చేస్తున్నది. ఈ మృత్యు విషం నానాటికీ మరింత దృఢతరంగా అతని నడనరాల్లో కూడుకుంటూ ఉన్నది.

ఇవాన్ ఇలిచ్ భయంతో పడుకోడానికి వెళ్ళేవాడు. రాత్రి చాలాభాగం గడిచే వరకూ నిద్రపట్టేదికాదు. మరుసటి ఉదయం మళ్ళీ నిద్రలేచి దుస్తులు వేసుకుని కోర్టుకు వెళ్ళాలి. అక్కడ మాట్లాడాలి, వ్రాయాలి. ఎక్కడికి వెళ్ళకుండా ఇంట్లోఉంటే అదిమరీ బాధ. ఇలా ఒక పెద్ద అగాధం అంచులో అతను జీవిస్తున్నాడు. అతన్ని అర్థంచేసుకునే వారూ జాలితలచేవారూ ఎవరూలేరు.

5

ఇలా కొన్ని నెలలు గడిచాయి. కొత్త సంవత్సరం వచ్చేముందు తన బావమరిది వచ్చాడు. తన ఇంట్లోనేమీ కాంచేశాడు. అతను వచ్చేటప్పటికి ఇవాన్ ఇలిచ్ కోర్టుకు వెళ్ళివున్నాడు. ప్రొఫెసర్ వ్యాఫెడ్ రోవ్ నా ఏవో వస్తువులు కొనడానికి బజారుకు వెళ్ళింది. కోర్టునుంచి యింటికి వచ్చేసరికి

తన బావమరిది సామానులు సర్దుకుంటూ ఉండడంచూశాడు.
బావమరిది బలిష్ఠంగా వున్నాడు.

ఇవాన్ ఇలిచ్ అడుగులుచప్పుడు వినపడగానే అతను
తలెత్తి ఒకక్షణం నిశ్చలంగా తనవంకచూచాడు. ఆ చూపు
లోని అర్థం వెంటనే ఇవాన్ ఇలిచ్ కి అవగత మైపోయింది.
ఏదో ఒక ఆశ్చర్యాస్థక మైన మాట అనబోతున్నట్టుగా తన
బావమరిది పెదవులు కదిలించాడు. కాని అనలా. దాని అర్థం
ఇవాన్ ఇలిచ్ కి తెలుసు.

‘ నేను చాలా మారానుకదరా ? ’ అన్నాడు.

‘ అవును. చాలా మారిపోయావు. ’

ఈలోగా ప్రాస్కోవ్యా ఫెడరోవ్ నా వచ్చింది. అన్న
గారు ఆ మెలో లోపలికి వెళ్ళాడు. ఇవాన్ ఇలిచ్ తలుపు
మూసి అద్దంలో తన ముఖంచూచుకున్నాడు. తన భార్యతో
కలిసి ఉన్న ఫోటో ఒకటి వుంది. ఆ ఫోటోతో ఇప్పటి తన
ముఖాన్ని పోల్చుకొని చూచుకున్నాడు. ఆనాటికి ఈనాటికి
ఏమీ సంబంధంలేదు. తన ముఖం పూర్తిగా మారిపోయింది.
తన చేతులు చూచుకున్నాడు. ఎంతో శుష్కించి పోయాయి,
ఆరాత్రి అతనికి మరింత భయానకంగా కనుపించింది.

‘ లాభంలేదు. యింక లాభంలేదు. ’ అనుకుంటూ
టేబిల్ దగ్గరకు వెళ్ళి కూచుని కొన్ని లాపేపర్లు చదువుదా
మనుకున్నాడు. కాని సాగలేదు.

తలుపు తెరుచుకుని ముందుగదిలోకి వెళ్ళాడు.
డాయింగ్ రూమ్ తలుపు మూసిఉంది. మెల్లగా అడుగులు

వేసుకుంటూ తలుపు దగ్గరికి వెళ్ళి నిల్చున్నాడు. లోపల మాటలు వినిపిస్తున్నాయి. 'నీవు గోరంతలు కొండంతలు చేస్తున్నావు' అంటున్నది ప్రాసోక్వ్యా ఫెకరోవ్ నా. 'కాదు. నీకు కనుపించడం లేదూ. అతని ముఖం చూడూ ఎలా పాలిపోయిఉందో - అచ్చం ప్రేతకళపడింది. కళ్ళు చూడు—ఎలా పీకోక్పోయాయో. కాంతిలేదు. అసలు జబ్బేమిటో' అంటున్నాడు ఆమె అన్న.

'ఎవరికీ తెలీదు. ఒక్కొక్క డాక్టరు ఒక్కొక్క మాట చెబుతున్నాడు. ఒకరిమాటకూ మరొకరి మాటకూ సంబంధం లేదు.'

ఇవాన్ ఇలిచ్ ఈ మాటలు విని తనగదిలోకి వెళ్ళి పడుకుని ఆలోచించడం మొదలెట్టాడు. డాక్టర్లు తన గర్భాశయ రోగాన్ని గురించి చెప్పినమాటలన్నీ జ్ఞాపకంవచ్చాయి. తన గర్భాశయం విడిపడి తేలుతూ ఉందని చెప్పారు. అతను తన ఊహాప్రపంచంలో దాన్ని పట్టుకుందా మనుకున్నాడు. వెంటనే వెళ్ళి పీటర్ ఇవనోలిచ్ ని చూదామనుకున్నాడు. గుర్రపుబగ్గీ తయారుచెయ్యమని ఆజ్ఞాపించి బయలుదేరడానికి సిద్ధమైనాడు.

'ఎక్కడికి ప్రయాణం?' అడిగింది భార్య అతనివంక దీనంగా అదోవిధంగా చూస్తూ. ఆ చూపులోని దీనత్వం అతనికి మరింత చిరాకు కలగచేసింది. ఆమెవంక బద్ధకంగా చూస్తూ, 'పీటర్ ఇవనోలిచ్ ఇంటికి' అన్నాడు.

పీటర్ ఇవనొలిచ్ ఇంటికి వెళ్ళాడు. ఇద్దరూ కలిసి డాక్టర్ దగ్గరకు వెళ్ళారు. ఇవాన్ ఇలిచ్ డాక్టర్ తో చాలా సేపు మాట్లాడాడు.

డాక్టర్ వైద్యదృష్ట్యా పరిశీలించి ఎన్నో విషయాలు చెప్పాడు. ఇవాన్ ఇలిచ్ ఇంటికి భోజనానికి వచ్చేసరికి చాలా ఆలస్యమైంది. భోజనం ముగించి కులాసాగా కబుర్లు చెబుతూ కూచున్నాడు. చాలాసేపువరకు గదిలోకి వెళ్ళి పనిచెయ్యలేక పోయాడు. చివరకు ఎలాగైతేనేం, ఓపిక తెచ్చుకుని తన గదిలోకి వెళ్ళి కూచుని అవసరమైన పనులు చూచుకున్నాడు. కాని, అతన్ని కలవరపరుస్తున్న భయం అతనిలో సెలవేస్తునే ఉంది. డాక్టర్ చెప్పినమాట 'వెర్మి ఫారం ఎవెండిక్స్' జ్ఞాపకం వచ్చింది. టీ పుచ్చుకోవడానికి డ్రాయింగ్ రూంలోకి వెళ్ళాడు అక్కడ ఎందరో అతిథులు ఉన్నారు. తన కూతురిని ప్రేమిస్తున్న ఎస్టామినింగ్ మాస్ట్రీలు కూడా ఉన్నాడు. అందరూ ఆడుతూ పాడుతూ కబుర్లు చెప్పుకుంటున్నారు. వీయానో వాయిస్తూ పాడుతున్నారు. ప్రాస్కోవ్యా ఫెడరోవ్ నా 'ఇవాన్ ఇలిచ్, ఈ సాయంత్రం కులాసాగా గడిపాడ' న్నది. కాని అతన్ని ఆజబ్బు పేరు వెంటాడుతూనే వుంది. ఒక్కనిముషంకూడా ఆవిషయాన్ని విస్మరించలేకుండా ఉన్నాడు. పదకొండు గంటలకు అతిథులందరి వద్దా సెలవు తీసుకొని పడకగదిలోకి వెళ్ళాడు. అతనికి జబ్బు మొదలైనప్పటి నుంచి ఒకచిన్నగదిలో ఒంటరిగా పడుకొంటున్నాడు. గదిలో పడుకుని వద్దేనా నవల చదువు కుందామని జోలా నవల తెరిచాడు. కాని చదువు

సాగలేదు. ఆలోచనలో పడ్డాడు. అతని భావప్రపంచంలో మళ్ళీ జబ్బు నయమకాతున్నట్టుగా తోచింది. 'అంతే మనం ప్రకృతికి అనుకూలంగా వెడుతూఉండాలి. నయంకాక ఏమకాతుంది?' అనుకున్నాడు. మందు తీసుకోవాలని జ్ఞాపకం వచ్చి లేచివెళ్ళి మందు తీసుకున్నాడు. వెల్లికిలా పడుకుని మందు ఎలా పనిచేస్తుందో గమనించసాగాడు. 'ప్రతిపూట మందు త్రొక్చుకోవాలి. ప్రమాదకరమైన ప్రభావాలకు దూరంగావుండాలి. అప్పుడే కులాసా చిక్కినట్టు కను పిస్తూవుంది.' అనుకున్నాడు. తనప్రకృతులు తాకి చూచుకున్నాడు. తాకితే అంత బాధగా ఉనట్టు కనుపించ లేదు. 'అప్పుడే నయమవుతోంది. నయమవు తోంది.' అనుకున్నాడు. అతను ఇలా అనుకుంటూ ఉండగానే మళ్ళీ బాకు పోటులా బాధ మొదలుపెట్టింది. నోట్లోఅరుచి ప్రారంభించింది. 'అయ్యో! భగవంతుడా! మళ్ళీ బాధ!' అనుకున్నాడు.

'మళ్ళీ బాధ! ఈ జబ్బు నయమయ్యేట్టులేదు' అనుకున్నాడు. అతని హృదయం లోలోపల కుంగిపోయింది. భయం ఆవరించింది. అతనిజబ్బు మరోరూపంలో గోచరించసాగింది 'వెర్మిఫారంఎపెండిక్స్ కాదు, గర్భాశయరోగమూ కాదు. ఇది కేవలం జీవన్మరణ సంఘర్షణ' అనుకున్నాడు. 'ప్రాణం పోతూఉంది మృత్యువువైపుకు ప్రయాణం సాగిస్తోంది. అవును. ఇందులో అసత్యం కాని మోసం కాని ఎంత మాత్రం లేదు. నేను చనిపోబోతున్నానని నాకుతప్ప అందరికీ తెలుసు. జీవితం నా చేతుల్లోంచి జారిపోతోంది.

ఇక నేను చెయ్యగలిగింది ఏమీలేదు. ఏ క్షణంలోనైనా నేను చనిపోవచ్చు. ఒకప్పుడు వెలుగుండేది. ఇప్పుడంతా చీకటి. ఇప్పుడు నేనిక్కడున్నాను. మరోచోటికి వెళ్ళబోతున్నాను. ఎక్కడికో వెళ్ళబోతున్నాను.

ఎక్కడికి? ఎక్కడికి? అని భావించసాగాడు. అతని ఒళ్ళంతా భయోత్పాతంతో చల్లబడినట్టయింది ఊపిరి సలపడం లేదు, గుండెమాత్రం కొట్టుకుంటోంది.

‘నేను సజించిన తరువాత మిగిలే దేమిటి? నేను చనిపోయిన తరువాత ఎక్కడికి పోతాను? మృత్యువం తీవ్రదేనా? మృత్యువు! అబ్బ! నేను మరణించలేను’ అతను ప్రక్కమీద ఎగిరికూచున్నాడు. దీపం వెలిగించ బోయాడు. ప్రేళ్ళు వణుకుతున్నాయి. దీపం వెలిగించకుండానే మళ్ళీ కిందపెట్టి పడుకున్నాడు.

‘దీపం వెలిగించి ఏం లాభం? వెలిగించినా ఒకటే; వెలిగించక పోయినా ఒకటే’ అనుకున్నాడు. విప్పారిన కండ్లతో చీకటిలోకి చూస్తూ పడుకున్నాడు.

మృత్యువు! అవును. మృత్యువే. ఎవరికీ తెలీదు. ఎవరూ అర్థంచేసుకోరు. అర్థంచేసుకోడానికి ప్రయత్నించకు. నన్ను జాలి తలచరు. ఒకవైపు నేనిలా చనిపోతూ ఉంటే ఆడుతూ పాడుతున్నారు.

తలుపుసందులో నుంచి దూరంగా వియానోపాట వీన్నాడు. ‘వాళ్ళూ చనిపోతారు. బుద్ధిహీనులు! వాళ్ళచావు వాళ్ళకు తెలీదు. ఏమైనా నేను మొదట చనిపోతాను. ఆడుతూ పాడుతున్నారు! పశువులు!’ అని కలవరించసాగాడు.

కోపం అతని గొంతుకలో విషచక్రంలా తిరిగింది. అతన్ని బాధ కొండశిలువలా చుట్టేశింది.

‘మనుష్యులందరినీ ఈ మృత్యువు కబళించడం ఘోరం!’ అనుకుని లేచి కూచున్నాడు.

‘ఇందులో ఏదో దోషం ఉంది. నెమ్మదిగా ప్రశాంతంగా ఆలోచించుకోవాలి,’ అనుకుని ఆలోచన దెయ్యడం మొదలెట్టాడు.

‘మొట్టమొదట నా జబ్బు ఎలా ప్రారంభించింది? నిచ్చిన ఎక్కుతూ జారిపడ్డాను. నా ప్రక్క కిటికీకి తగిలింది. ఆ రోజూ మరుసటి రోజూ కూడా బాగానే ఉన్నాను. కొద్దిగా నొప్పెట్టింది, అంతే. తరువాత డాక్టర్ల దగ్గరికి వెళ్లాను. వాళ్ళు ఏవేవో పెద్దపెద్ద కబుర్లు చెప్పారు. నా బాధ తగ్గకపోగా ఎక్కువైంది. అగాధం దాపుకు వెళ్లాను. నా శక్తి నానాటికి క్షీణించింది. మృత్యువునన్ను లాక్కుంటోంది. క్రుంగి కృశించి పోయాను. కళ్ళలో కాంతి నశించింది. ఇంకకంటే మృత్యువంటే మరెలా ఉంటుంది? మృత్యువు! మృత్యు వంటే ఇదేనా!’ అతన్ని భయం దెయ్యంలా పట్టుకుంది. ఊపిరిసలపడంలేదు. మోచేతిమీదముందుకు వంగి అగ్ని పుల్లల కోసం వెదికాడు. మోచేయి పక్కలకు తగిలి నొప్పెట్టింది. అతనికి కోపంవచ్చి మళ్ళీ గట్టిగా తనే నొక్కుకున్నాడు. ఊపిరి పోయినంత పనయింది. తీవ్రమయిన బాధతో బెల్లికిలా పడుకుని మృత్యువును ఆహ్వానించాడు.

ఈలోగా అతిథులు వెళ్ళిపోతున్నారు. ప్రాసోక్వా
ఫెడరొవ్ నా వారికి వీడ్కోలు నిస్తోంది. నదో పడినట్టు
చప్పుడు విని లోపలికివచ్చింది.

‘ వంజరిగింది ! ’

‘ వంలేదు. పక్కనున్న టేబిల్ తగిలింది.’ ఆమె
బైటికి వెళ్ళి దీపంతీసుకుని వచ్చింది. ఒకమైలు పరుగెత్తిన
మనిషిలా రొప్పుకూ పడుకుని ఉన్నాడు. ఆమెవంక నిశ్చ
లంగా చూచాడు.

‘ వంజరిగింది ! ’

‘ ఏమీలేదు. ఏ...మీ...లే...దు. ’

ఆమెకు చెప్పి లాభంలేదు. చెప్పినా అర్థంకాదు.
ఆమె దీపం వెలిగించి మళ్ళీబైటకు వెళ్ళింది. తిరిగివచ్చేసరికి
అతను వైకప్పుచూస్తూ పడుకుని ఉన్నాడు.

‘ వం జరిగింది! బాధగా వుందా? ’

‘ అవును. ’

ఆమె ప్రక్కనే కూచుంది.

‘ లెషెటిస్కీని పిలిపించి చూపించడం మంచిదనుకుం
టాను, ’ అన్నది.

అతను పెద్దస్పెషలిష్టు. అతన్ని పిలిపించమంటే పెద్ద
ఖర్చున్నమాట. అతను మలినంగా నవ్వుతూ ‘ ఆక్కర్లేదు’
అన్నాడు.

ఆమె మరికొంతసేపు అలాగే కూచుని అతని దగ్గరకు
వెళ్ళి నుదుటిపై ముద్దాడింది. అమె అలా ముద్దాడుతూ

ఉన్నప్పుడు అతనికి తీవ్రమయిన ద్వేషం, అసహ్యం కలిగాయి. ఎంతోకష్టమీద ఆమెను నెట్టెయ్యకుండా వుండగలిగాడు.

‘నిద్రపోండి. ఎలాగోలాగా నిద్రపోండి.’ అన్నది.

‘ఊ’

6

తనను క్రమ క్రమంగా మృత్యువు కబళించడం ఇవాన్ ఇలిచ్ గ్రహించాడు. అతని బాధ ఇంతా అంతా అని చెప్పడానికి వీలేదు. అతని అంత రాంతరాల్లో అతనికి చనిపోతున్నానని తెలుసు కాని ఆవిషయం అర్థంకాదు. అర్థంచేసుకోలేదు కూడా.

అతను చిన్నతనంలో తర్కశాస్త్రంలో ఇలాచదువుకున్నాడు: ‘కెయిన్. మానవుడు. మానవు లందరూచనిపోతారు. కాబట్టికెయిన్కూడా చనిపోతాడు? ఇదిఒక్కకెయిన్ విషయంలోనే సత్యమని అనుకుండేవాడు. తనకు ఎన్నడూ అస్వయించుకునేవాడు కాదు. ఆకెయిన్ ఎవరు? ఎవరోఅదృశ్యవ్యక్తి. అతనికి మరణం తప్పనిమాట నిజమే. కాని తను కెయిన్ కాదు. ఒక కల్పిత వ్యక్తి కాదు. ఇతరులకూ తనకు చాలా తేడావుంది.

అతను ఒకప్పుడు చిన్న కుర్రాడుగా ఉన్నాడు. వాన్యా వాన్యా అనిపిలిచేవారు. తల్లిపొత్తిళ్ళలో పెరిగాడు. తండ్రి దగ్గర ఆడు కున్నాడు. మిట్యాతో, వొలొడ్యాతో, కోచ్ మన్ తో, నర్సుతో అందరి కలిసి ఒకప్పుడు ఆట

లాడుకున్నాడు. తరువాత కాటింకాతో ఆడుకున్నా
 సుఖ దుఃఖాలు పంచుకున్నాడు. శైశవ క్రీడల్లోని మాధు
 ర్యాన్ని చవిచూచాడు. బాల్యంలోని యశావనంలోని అంద
 చందాలు అందుకున్నాడు. తను ఈజీవితాన్నంతా అనుభ
 వించాడు. కాని కెయిన్ అనుభవించాడా? లేదు. కెయిన్
 కల్పిత వ్యక్తి. తర్కశాస్త్ర రచయితలు ఒక సిద్ధాంతాన్ని
 రుజువు చెయ్యడానికి వ్రాసిన ఒక వ్యాసంలో ఒక కల్పిత
 వ్యక్తి పేరు కెయిన్. అంతే. చిన్నతనంలో కెయిన్ తనలా
 బంతి ఆడుకున్నాడా? తనలా తల్లిపొత్తిళ్ళలో పెరిగాడా?
 తల్లిఒళ్ళో నిదురించాడా? తల్లిచెయ్యి ముద్దాడాడా? ఒళ్ళో
 తనలా అల్లరి చిల్లరగా గల్లంతు చేశాడా? తనలా ఒక స్త్రీని
 ప్రేమించి వివాహం చేసుకున్నాడా? కోర్టుకు వెళ్ళి ఉద్యోగం
 చేశాడా? లేదు. కెయిన్ కు ఈ అనుభవా లేమీ లేవు. ఇవాన్
 ఇలిచ్ మనస్సులో ఈ ఆలోచనలన్నీ జలపాతంలా కురిశాయి.
 కెయిన్ కు మరణం తప్పదు నిజమే. అతను మరణించడంలో
 తప్పలేదు. కాని నాకు— ఇవాన్ ఇలిచ్ కి — పుట్టి పెరిగి
 ఆడిపాడి, చదువుకొని, ప్రేమించి పెళ్ళి చేసుకుని సంసారం
 చేస్తూ బతుకుతున్న నాకు— ఈభావాలు, అనుభవాలు,
 ఉద్యోగాలు, గల నాకు మరణం తప్పదా? నావిషయం వేరు.
 కెయిన్ విషయం వేరు. నేను చనిపోవటం ఘోరం అనుకు
 న్నాడు, ఇవాన్ ఇలిచ్. అతని ఉద్దేశ్యం ఇది: 'కెయిన్ లాగా
 నాకూ మృత్యువు తప్పకపోతే, మృత్యువు తప్పదని నాకు
 తెలిసి వుండాలింది. నా అంతర్వాణినాకు ఆవిధంగా చెప్పి
 వుండేది. కాని నాకెప్పుడూ అంతర్వాణి అలా చెప్పలేదు.

నేనుకాని, నాన్నేహితులుకాని ఎవరూ అలా అనుకోలేదు. కాని మృత్యువు మొడమిదకు వచ్చి కూచుంది. ఇక ఏం చెయ్యాలి! ఎంతఘోరం!

అతనికి ఈ వైరుధ్యం అర్థంకాలేదు. భీకరమైన, జుగుప్సాకరమైన ఈ మృత్యుభావాన్ని తన మనస్సులోనుంచి తుడిచేసుకుని, ఆరోగ్యకరమైన, అందమైన భావాలు ఆలోచిద్దామని యత్నించాడు. కాని ఎన్ని మంత్రాలకూ వదలని దెయ్యంలా అదేభావం తనముందు భీకరస్వరూపంతో నిల్చునేడ.

ఈ ఆలోచన పారద్రోలడానికి ఇతర విషయాలెన్నో ఆలోచించడం మొదలెట్టాడు. ఈ మృత్యువును గూర్చిన ఆలోచన తనకు రాకముందు పూర్వం అతను ఆలోచిస్తూ వచ్చిన భావప్రవృత్తిని మళ్ళీ పూరించుకో సాగాడు. తనలో తాను ఇలా అనుకునేవాడు: మళ్ళీ నా ఉద్యోగ బాధ్యతలు స్వీకరిస్తాను. ఇంతకాలం నా జీవితాన్ని సుఖమయం చేసినవి అవే! అప్పుడు ఈ సందేహాలేవీ తనను బాధించవు. కోర్టుకు పోతాడు. తన సహచరులతో మాట్లాడుతాడు, మళ్ళీ తన కుర్చీమీద తను కూచుంటాడు, వచ్చిపోయే జనసందోహాన్ని పరిశీలిస్తాడు

ఒక ఉద్యోగి దగ్గరనుంచి తన ఆఫీసు కాగితాలు వుచ్చుకుంటూ అతని చెవిలో రహస్యంగా ఏదోచెబుతాడు. తరువాత, వెంటనే ధీమాగా కుర్చీలో కూచుని విచారణ ప్రారంభిస్తూ ఏవోమాటలు చెబుతాడు. విచారణ సాగుతూ ఉంటుంది. విచారణ ఎలాంటి స్థితిలో ఉన్నా, మళ్ళీ షకట్లో

నొప్పి తనను బాధించడం మొదలెడుతుంది. రానున్న మృత్యుమూర్తి తన ముందుకు వచ్చి నిల్చుంటుంది. అతని నరనరాల్లో భయం ఆవరిస్తుంది. కళ్ళల్లో కాంతి నశిస్తుంది. తను దాన్ని పారద్రోలాలని ప్రయత్నిస్తాడు. కాని లాభం లేక పోతుంది.

‘నేనొక్కతేనే నిజమన్నట్టు మృత్యువు తనముందు స్థిరంగా నిల్చుంటుంది. అతనిముఖంలో కత్తివేసినా నెత్తురు చుక్క లేకుండా పోతుంది. మాటలు తడబడుతాయి. తన తెలివితేటలు మాయమై పోతాయి. గాభరా ఎత్తి పోతాడు. విచారణలో తప్పలు వస్తాయి. తన సహచరులూ తనక్రింది ఆఫీసర్లూ తనవంక ఆశ్చర్యంతో చూస్తారు. ఇంత తెలివి గలవాడు ఇలా అయిపోతున్నాడేమిటి? అని ఆశ్చర్యపోతారు. మళ్ళీ ధైర్యం వుంజుకుని విచారణ పూర్తిచెయ్యడానికి యత్నిస్తాడు. విచారంతో ఇల్లు చేరుతాడు. ఈ ఆఫీసు పనులు తనకు ఆ విషయం జ్ఞాపకం రాకుండా రక్షిస్తా యను కున్నాడు. కాని లాభంలేక పోతుంది. ఆ ‘శక్తి’ అతన్ని లాగేస్తోంది. తనవంక సూటిగా చూడమని ఆజ్ఞాపిస్తోంది. ఈ ఘోరపరిస్థితి నుంచి గత్యంతరం కనుపించడం లేదు. ఈ పరిస్థితి నుంచి తన్ను తాను రక్షించుకోడానికి ఇవాన్ ఇలిచ్ ఎన్నెన్నో ప్రయత్నాలు చేశాడు, కొత్తకొత్త మార్గాల కోసం వెదికాడు. అలాంటి మార్గాలు కొద్దిసేపు అతనికి ఓదార్పు కలిగిస్తున్నట్టు కనుపించేవి. కాని వెంటనే మటుమాయమై పోయేవి. మృత్యుశక్తి ఒక్కటే ఆ అడ్డు

తెరలన్నీ చీల్చుకుని తనముందు ప్రత్యక్షమయ్యేది. దాన్ని అడ్డే తెర ఎక్కడా లేదు.

ఈ అంతిమ దినాలలో అతను తన డ్రాయింగ్ రూమ్ లోకి వెళ్ళేవాడు. ఒకప్పుడు ఆ డ్రాయింగ్ రూమ్ నే తను ఎంతో అందంగా అలంకరించాడు ఆ డ్రాయింగ్ రూమ్ లోనే తను జారిపడడం, తనజబ్బు ప్రారంభించడం జరిగింది. తన డ్రాయింగ్ రూమ్ కోసం తన జీవితాన్ని అహుతి చేశా ననుకున్నాడు ఇవాన్ ఇలిచ్. అతను డ్రాయింగ్ రూమ్ లోకి ప్రవేశించగానే తళతళా పాలిష్ పెట్టి మెరుస్తున్న టేబిల్ మీద ఏదో గీర కనుపించేది. ఆగీర ఎందుకు పడిందా అని అటూ ఇటూ వెదికేవాడు. చుట్టూ ఉన్న కంచు తొడుగు రాపిడివల్ల ఆగీర ఏర్పడి ఉండొచ్చు. లేక, ఒక ఆల్బం టేబిల్ మీద పెట్టాడు. దానివల్ల కూడా కావచ్చు. ఆ ఆల్బం ఎంతో ఖరీదు పెట్టి కొన్నాడు. ఎంతో అందంగా అలంక రించుకున్నాడు. అలాగే ఆల్బం తన కూతురూ, ఆమె స్నేహితులూ తమ యిష్టం వచ్చినట్టుగా వాడి పాడుచేశారు.

ఇవాన్ ఇలిచ్ కి వాళ్ళ అజాగ్రత విసుగెత్తించేది. ఆల్బం అక్కడక్కడా చినిగి వుంది. కొన్ని ఫోటోలు తల్ల కిందులుగా ఉన్నాయి. మళ్ళీ ఆల్బం జాగ్రత్త గా సర్దిపెట్టే వాడు. అప్పుడు అతనికి చటుక్కున ఒక ఉపాయం తట్టేది. ఈ వస్తువులన్నీ గదిలో మరోమూలకు సర్దాలని. సేవకుణ్ణి పిలిచేవాడు. తనుపిలిస్తే భార్య, కూతురూకూడా వస్తారు. భార్య తన అభిప్రాయానికి ఎదురుచెబుతుంది. తనుపోట్లాడక తప్పదు. తనకు కోపంవస్తుంది.

తనంతట తానే వస్తువులు సర్దుతో ఉంటే 'మీ రేం దుకు సర్దుతారూ? సేవకులు లేరూ? మళ్ళీ యీకు దెబ్బ తగులుతుండేమో.' అంటుంది భార్య. 'భార్య ఈమాట అన గానే అతనిముందు మళ్ళీ మృత్యువు ప్రత్యక్షమై నిల్చింది. అది ఒక మెరుపులాగా క్షణకాలం మెరిసి మాసి పోతుండను కున్నాడు. కాని అది అలాగే ఉత్సవ విగ్రహంలా కూచుని వుంది. ఇక దాన్ని విస్మరించడం అసాధ్యం. పూలకుండ్ల వెనకాలనుంచి తనవంక చూచి నవ్వుతోంది. 'అదే. అదే.' అతను భయకంపితుడై తనగదిలోకి వెళ్ళి పడుకున్నాడు. అక్కడకూడా అదే. అదే ప్రత్యక్షమైంది. ఇక మరోమార్గం లేదు. దానివంక చూచి కంపించి పోవలసిందే.

7

ఇవాన్ ఇలిచ్ జబ్బుపారంభించి మూడో నెల జరు గుతోంది. తన భార్య, కూతురూ, కొడుకు, బంధువులు, డాక్టర్లు, సేవకులు, తను, — అందరినీ బాధ పెడుతున్న విషయం ఒక్కటే — తను ఎప్పుడు తన స్తనం భాళిచేసి అందరికి అవస్థగానున్న తన ఉనికి నుంచి విముక్తి కలిగిస్తాడా అని. అప్పుడు తనకూ ఏ బాధా వుండదు. అలా అందరూ ఎంచేత అనుకుంటున్నారో అతనికే తెలీదు. ఈమూడు నెలల్లో ఈ మూర్ఖు ఎలా వచ్చిందో చెప్పడం దుస్సాధ్యం.

రాను రాను, అతనికి సరిగా నిద్రపట్టడం తగ్గింది! మత్తుకోసం నల్లమందు, మార్చియా ఇక జెక్స్ నూ తీసుకుంటున్నాడు కాని, దీనివల్లా అతనికి లాభం కనుపించడం లేదు.

మొదట్లో కొంచెం హాయిగా ఉన్నట్టు కనుపించింది. కాని తరువాత, ఉన్న బాధకంటే ఉపరిబాధగా కనుపించింది.

డాక్టర్లు ఆదేశించిన ప్రకారం ప్రత్యేకమైన ఆహారం వుచ్చుకుంటున్నాడు. రాను రాను అరుచి, ఆహారంమీద అసహ్యం ఎక్కువైనాయి.

మలమూత్ర విసర్జనకోసం ప్రత్యేకమైన ఏర్పాట్లు చేశారు. యిది అతనికి పెద్ద బాధగా కనుపించ సాగింది. ఈ అపరిశుభ్రత, దుర్వాసన అతనికి మరింత కంటగింపుగా ఉన్నాయి. ఇలాటి విషయాల్లో మరొకరు తనకు చాకిరీ చెయ్యడం మరీ అసహ్యం.

కాని, ఈ నికృష్ట విషయంలోనే అతనికి ఒక చిన్న ఓదార్పు కనుపించింది. గెరసిమ్ అనే దుర్రాడు తనమూత్ర వురీషాలు బైట పారేస్తూ ఉండేవాడు. గెరసిమ్ రైతుబిడ్డ. పరిశుభ్రంగా ఉంటాడు. అతని ముఖం ఎప్పుడూ నవ్వుతూ కులాసాగా ఉంటుంది. రష్యాలో రైతులు ధరించే పరిశుభ్రమైన దుస్తులు ధరించి ఆ దుర్రాడు ఇలాటి పాడుపని చెయ్యడం ఇవాన్ ఇలిచ్ కి కొంచెం బాధగా ఉండేది.

ఒకమాటు ఇవాన్ ఇలిచ్ కమోడ్ మీదినుంచి లేచి, లాగు వేసుకునే శక్తి చాలక అలాగే పడకకుర్చీలో కూలబడి పోయాడు. నగ్నంగా ఉన్న తన తొడలవంక చూచుకున్నాడు. శుష్కించి ఎండిన అరటాకుల్లా కనుపిస్తున్నాయి. అతనికి భయం వేసింది.

గెరసిమ్ మెల్లగా అడుగులు వేసుకుంటూ గదిలోకి వచ్చాడు. 'గెరసిమ్!' పిలిచాడు ఇవాన్ ఇలిచ్. శుష్క

స్వరంతో. గెరసిమ్ ఎంతో ఆరోగ్యంగా కనువిస్తున్నాడు. బరువుగా ఉన్న అతనిబూట్లు తారు వాసనేస్తున్నాయి. వైకి మడిచిన షర్ట్ చేతుల్లో గుండా బలిష్ఠంగాఉన్న అతని చేతులు కనువిస్తున్నాయి. జబ్బుగా ఉన్న తన యజమాని వేమనుకుంటాడో అని అటు చూడకుండా కమోడ్ దగ్గరకు వెళ్ళాడు.

‘గెరసిమ్’ పిలిచాడు ఇవాన్ ఇలిచ్ శుష్కస్వరంతో.

గెరసిమ్ ఉల్కిపడి యజమానివంక చూచాడు. తనే మైనా తప్పు చేశానేమో అనుకున్నాడు.

‘అయ్యా!’ అన్నాడు.

‘గెరసిమ్! ఈపని నీకు చాలా బాధా కరంగా ఉంటుంది. నన్ను తుమిస్తావు కదూ? అసహాయ స్థితిలో ఉన్నాను.’ అన్నాడు ఇవాన్ ఇలిచ్.

‘పరవాలేదయ్యా! తమకు జబ్బుగావుంది’ అన్నాడు గెరసిమ్. ఇలా అని తనపని తాను చేసుకపోయాడు. కాసే పాగి మళ్ళీ మెల్లని అడుగులు వేసుకుంటూ తిరిగివచ్చాడు.

ఇవాన్ ఇలిచ్ ఇంకా అదే కుర్చీలో పడుకుని ఉన్నాడు.

‘గెరసిమ్!’ మళ్ళీ పిలిచాడు.

‘ఇలారా’

గెరసిమ్ దగ్గరికి వెళ్ళాడు.

‘నన్ను కొంచెం లేవతీయి. లేవలేకుండా ఉన్నాను.’

గెరసిమ్ బలంగా వున్న తన చేతులతో. యజమానిని చల్లగా లేవదీసి లాగు తొడిగాడు. మెల్లగా సోఫాదగ్గరకు చేర్చమని అడిగాడు ఇవాన్ ఇలిచ్. గెరసిమ్ అతన్ని మెల్లగా సోఫా లో పడుకోబెట్టాడు.

‘ధాంక్ యూ, ఎంత చల్లగా చేర్చావు నన్ను!’ అన్నాడు ఇవాన్ ఇలిచ్.

గెరసిమ్ చిరునవ్వు నవ్వి గదిలోనుంచి వెళ్ళ బోయాడు. కాని ఇవాన్ ఇలిచ్ వెళ్ళనివ్వలేదు. అతను దగ్గర వుండడం తనకెంతో సుఖంగా కనిపించింది.

‘గెరసిమ్, మరో మరో చిన్నపని చేసిపెట్టు, ఆకుర్చి ఇలా తీసుకురా! నాకాళ్ళకింద పెట్టు.’ అన్నాడు.

గెరసిమ్ కుర్చీ తెచ్చి ఇవాన్ ఇలిచ్ కాళ్ళకింద పెట్టాడు. ఒకదిండుకూడా ఉంచాడు.

‘గెరసిమ్ ఇప్పుడు నీకు పనుందా?’

‘లేదయ్యా’

‘ఇంకా యివ్వాలి ఏంపనులు చేయాలి?’

అన్నిపనులూ అయిపోయినాయి. రేపటికి కట్టెలు కొట్టాలి, అంతేనయ్యా.’

‘కొంచెం నాకాళ్ళు ఎత్తి పట్టుకో.’

‘అలాగేనయ్యా’

గెరసిమ్ అలా చేశాడు. ఇవాన్ ఇలిచ్ కి కొంచెం నొప్పి తగ్గినట్టుగా ఉంది.

‘మరి కట్టెలు కొట్టడం ఎలా?’

‘తరువాత కొడతాను లెండి’

గెరసిమ్ను అలా తనకాళ్ళు ఎత్తుగ పట్టుకొని కూచో
మన్నాడు ఇవాన్ ఇలిచ్. అలా వున్నపుడు అతనికిహాయిగా
వున్నట్టనిపించింది.

తరువాత కూడా అప్పుడప్పుడూ గెరసిమ్ను పిలుస్తూ
వుండేవాడు. గెరసిమ్తన కాళ్ళు పట్టుకుని కూచుంటూండే
వాడు. అతనితో మాట్లాడుతూ కాలక్షేపం చెయ్యడమంటే
ఇవాన్ ఇలిచ్కి ఎంతోకష్టంగా ఉండేది. గెరసిం ఎంతో
వినమ్రంగా హాయిగా మనస్ఫూర్తిగా ఈపనులన్నీ చేశే
వాడు. ఇతరులఆరోగ్యం శక్తి ఉత్సాహం అతనికిఅసహ్యం
కలిగించేవిగాని గెరసిం ఆరోగ్యం, శక్తి, అతనికి ఒక విధ
మైన ఓదార్పు నిచ్చేవి.

తను చనిపోతున్నాడనీ మృత్యుముఖంగా ప్రయాణం
చేస్తున్నాడని ఎవరూ గ్రహించడం లేదు. అందరూ తను
ఊరికే జబ్బుగా ఉంటున్నాడను కుంటున్నారు. అంతే,
మందు వుచ్చుకుని కొన్నాళ్ళు విశ్రాంతి తీసుకుంటే జబ్బు
నయమవుతుందని అనుకుంటున్నారు. ఇవాన్ ఇలిచ్కి ఈ
అసత్యం, ఈ మోసం, మరీ ఖాధ కలగజేసింది. అతనికి
ముఖ్యంగా ఖాధ కలిగించిన విషయం ఇది: అందరూ తమకు
స్పష్టంగా తెలిసిన విషయాన్ని ఒప్పుకోకుండా ఉన్నారు.
వైగా అతనితో ఆ విషయం కప్పిపుచ్చి అసత్యం చెప్పడా
నికి చూస్తున్నారు. అంతే కాక, తన్నుకూడా ఆఅసత్యంలో
సాలు పంచుకో మంటున్నారు. మృత్యువు తనని కబళించ

బోతున్న సంధ్యాసమయంలో వారు నటిస్తున్న ఈ కపట
 నాటకాలన్నీ అతన్ని మరీ బాధిస్తున్నాయి. 'అబద్ధాలు
 మానెయ్యండి! నేను చనిపోతున్నానని మీకూ నాకూ
 తెలుసు. ఇందులో దాపరికం ఏముంది. అవసరమైన అస
 త్యాలు కట్టిపెట్టండి' అని వారితో సూటిగా చెప్పేదా మను
 కుంటాడు. కాని అతనికి ధైర్యం చాలేదికాదు. తనదృష్టిలో
 భీకరంగా కనుపిస్తున్న మృత్యువు వాళ్ళ దృష్టిలో ఒకచిన్న
 సంఘటన లాగా కనుపిస్తోంది— ఎవరో డ్రాయింగ్ రూమ్
 లోకి వచ్చి దుర్వాసన వెదజల్లినట్టు. ఎవరూ తనకోసం బాధ
 పడడం లేదు. తనస్థితి అర్థంచేసుకుని తనకు సానుభూతి
 చూపడం లేదు. అసలు అలాటి ఇచ్చకూడా లేదువాళ్ళకు.
 గెరసిమ్ ఒక్కడే తనదుస్థితి గమనించి తన్ను జాలిదలిచాడు.
 గెరసిమ్ దగ్గర ఉన్నప్పుడు తనకెంతో ఓచార్పుగా ఉండేది.
 ఎంతో హాయిగా ఉండేది. రాత్రి చాలా ప్రొద్దుపోయే
 వరకూ గెరసిమ్ తనదగ్గరే కూచునేవాడు. ఒక్కోసారి
 రాత్రంతా కూచునేవాడు. 'గెరసిమ్! ఇకవెళ్ళి పడుకో.
 ఎంతసేపు మేలుకుంటావు?' అనేవాడు ఇవాన్ ఇలిచ్.

'పరనా లేదయ్యా. తరువాత పడుకుంటాలిండి' అనే
 వాడు గెరసిమ్. ఒక్కోసారి, 'మీరు జబ్బుగా ఉన్నారు.
 మీరు ఆరోగ్యంగా ఉంటే మేలుకుంటానా? జబ్బుగా
 ఉన్నారు కాబట్టి మేలుకుంటున్నాను' అనేవాడు. గెరసిమ్
 ఒక్కడే నిజం చెప్పాడు. గెరసిమ్ ఒక్కడే అబద్ధం ఆడలా.
 ఇతరుల లాగా అతను ముసుగు వేసుకోలేదు.

శుష్కించి బలహీనంగా ఉన్న తన యజమానిని అత
 నొక్కడే జాలి దలిచాడు. ఒకమాటు ఇవాన్ ఇలిచ్ అతన్ని
 పంపిస్తూ ఉండగా, 'అందరం చనిపోయే వాళ్ళమేనయ్యా.
 కాస్త కష్టపడితే ఏం పోయింది?' అన్నాడు. అంటే తనపని
 తనొక బరువుగా భావించడం లేదన్నమాట, మరణశయ్యవై
 ఉన్న ఒక జీవికి తను సేవ చేస్తున్నాడు కాబట్టి తనకూ ఒక
 నాటికి అలాటిస్థితి వస్తుందనీ, తనకూ ఎవరో ఒకరు అలాగే
 సేవ చేస్తారనీ భావిస్తున్నా ఉన్నమాట.

ఇవాన్ ఇలిచ్ ఆశించినట్టుగా అతన్ని ఎవరూ జాలి
 తలచడంలేదు. ఒక్కోసారి అతనికి బాధమరీ ఎక్కువయ్యేది.
 అలాటిక్షణాలలో ఒక శిశువును తల్లి జాలితలచి నట్టుగా
 తన్ను ఇతరులు జాలితలచా లనిపించేది. అతను పెద్దవాడనీ
 అతని జుట్టు నెరుస్తూవుందనీకూడా అతనికి తెలుసు. అయినా
 అలా అనుకోకుండా ఉండగలిగే వాడుకదు. గెరసిమ్ తనకు
 చేసేసేవలో తన ఆశ కొంతవరకు నెరవేరేది. ఇవాన్ ఇలిచ్ కి
 ఒక్కోసారి ఎవరిబళ్ళోనైనా తలఉంచి ఏడుద్దా మనిపించేది.
 ఈలోగా తన సహచరుడు షెబెడ్ వచ్చేవాడు. షెబెడ్
 రాగానే ఏడవడానికిబదులు అతనిముఖంలోకి తీవ్రతవచ్చేది.
 ఏదో కోర్టునిర్ణయంవిషయంలో తగాదావచ్చేది. తనచుట్టూ
 ఆవరించిన ఈ అసత్యపు సాలీడుగూడు అతని కడపటి దినా
 లను మరింత విషపూరితం చేసింది.

తెల్లవారింది. తెల్లవారిందని అతనికి తెలుసు. గెరి
సిమ్ వెళ్ళిపోయాడు. పీటర్ వచ్చి దీపాలు ఆర్పి కిటికీ తెరలు
తీసి, గది మెల్లగా సర్దుతున్నాడు. ఇప్పుడు ఇవాన్ ఇలిచ్ కి
అన్నీ ఒక రకంగానే కనుపిస్తున్నాయి. తెల్లవారినా ఒకటే,
ప్రొద్దు గూకైనా ఒకటే. ఏరోజయినా ఒకటే. శుక్రవార
మైనా ఒకటే. ఆదివారమైనా ఒకటే. తనలో ఒక్కక్షణ
మైనా ఆగకుండా సుడిగుండంలా తిరుగుతున్న మృత్యుశాధ
ఒక్కటే అతనికి తెలుసు. తనజీవితం క్షీణదీపంలా తగ్గిపోవ
డం మాత్రమే అతనికి తెలుసు. ఇక రోజులతో వారాలతో
నెలలతో పనేమిటి?

‘టీ తీసుకుంటారా అయ్యా’

‘అక్కర్లేదు.’ అన్నాడు ఇవాన్ ఇలిచ్, అతను అన్నీ
క్రిమ బద్ధంగా పెద్దమనుషుల గృహాల్లో సాగించినట్టు సాగిం
చాలని యత్నిస్తున్నాడని భావిస్తూ.

‘సోఫామీద కూచుంటారా? సార్’

ఇతను గది సర్దుదామను కుంటున్నాడు. నేను అస
హ్యంగా అశుభ్రంగా ఉండడం వల్ల తనపనికి అడ్డుగావున్న
ట్టున్నాను. అనుకొని ‘అక్కర్లేదు. నీవు వెళ్ళు.’ అన్నాడు
ఇవాన్ ఇలిచ్.

అతను వెళ్ళి పోయాడు. ఇవాన్ ఇలిచ్ ఏదో అడగ
బోయినట్లు చెయ్యిచాచాడు. పీటర్ దగ్గరకువచ్చి ఏంకావా
లిసార్’ అన్నాడు.

‘నా గడియారం’

పీటర్ గడియారం తెచ్చి యిచ్చాడు. ఇవాన్ ఇలిచ్ గడియారం చూచాడు.

‘ఎనిమిదిన్నర. అందరూ నిద్రలేచారా?’

‘లేదయ్యా. అబ్బాయిగారు మాత్రం బడికి వెళ్ళారు. మీకు అవసరమయితే అమ్మగారు తమని లేపమని చెప్పాను. వెళ్ళి లేపమంటారా?’

‘అవసరం లేదు. కొంచం టీ తీసుకురా.’

పీటర్ తలుపు దగ్గిరికి వెళ్ళాడు. ఇవాన్ ఇలిచ్ కి ఒంటరిగా ఉండడమంటే భయం వేసింది. పీటర్ ని మళ్ళీ పిలిచి ‘పీటర్ కొంచెం మందివ్వు’ అన్నాడు.

ఒకస్పూన్ మందు పుచ్చుకున్నాడు.

‘లాభంలేదు. అంతా అబద్ధం. మందు మరణం తప్పిస్తుందా?’ అనుకున్నాడు. మళ్ళీ నొప్పి ప్రారంభించింది.

‘అబ్బ! మళ్ళీ నొప్పి’ అనిమూలిగాడు. పీటర్ అతని వంక చూచాడు. ‘ఎంతేదు వెళ్ళి టీ తీసుకురా’ అన్నాడు ఇవాన్ ఇలిచ్.

పీటర్ బైటికి వెళ్ళాడు. ఇవాన్ ఇలిచ్ వంటరిగా మిగిలిపోయాడు. బాధతో మూలుగుతున్నాడు. శారీరక బాధకంటే మానసిక బాధ ఎక్కువగా వుంది. కాలం స్తంభించి నట్టు కనుపిస్తోంది.

ప్రతిరోజూ ఒకవిధంగానే గడుస్తోంది. ప్రతి పగలూ ప్రతి రాత్రి ఒకలాగానే ఉన్నాయి. ‘ఆవచ్చేదేదో’ త్వరగా

వస్తే' అనుకున్నాడు ఇవాన్ ఇలిచ్. 'మృత్యువు! చీకటి! అబ్బ! భరించలేను' అనుకున్నాడు.

పీటర్ టీ తీసుకుని తిరిగి వచ్చాడు. ఇవాన్ ఇలిచ్ అతని పంక గాభరాతో చూచాడు అతనెవరో గుర్తించనట్టుగా.

'ఓ టీ తెచ్చావా? ఇలాపెట్టు. కొంచెం ముఖం కడుక్కుని కొత్త చొక్కా వేసుకోనీ?' అన్నాడు ఇవాన్ ఇలిచ్.

ఇవాన్ ఇలిచ్ పీటర్ సహాయంతో ముఖం కడుక్కోడం మొదలు పెట్టాడు. పండ్లుతో ముకుని చేతులూ ముఖం కడుక్కొని తల దువ్వుకొని అద్దంలో చూచు కున్నాడు. అతని ముఖాన్ని చూచి అతనికే భయం కలిగింది. పాలిపోయిన తన నుదుటిమీద ఊచిపోయిన వెంట్రుకలు వ్రేలాడుతున్నాయి.

చొక్కా మార్చుకునే టప్పుడు భయంవల్ల శుష్కించిన తనదేహాన్ని తను చూచుకోలేక పోయాడు. దుస్తులు వేసుకోడం ముగించి టీ తీసుకోడానికి కుర్చీలో కూచున్నాడు. ఒక క్షణంపాటు హాయిగా ఉన్నట్టనిపించింది. టీ తాగడం మొదలెట్టగానే మళ్ళీ అరుచి ప్రారంభమైంది. నొప్పికూడా మొదలెట్టింది. ఎంతో కష్టంమీద టీ ముగించి కుర్చీలో పడుకుని పీటర్ ను వెళ్ళమన్నాడు.

ఎప్పుడూ ఇంతే. ఒకక్షణం పాటు ఆశ మిణుగురు వురుగల్లే మెరుస్తుంది. మళ్ళీచీకటి, బాధ. ఎప్పుడూ ఇంతే. ఒంటరిగా ఉన్నప్పుడు ఎవరినైనా పిలుద్దా మనిపిస్తుంది.

పిలిస్తే బాధ ఎక్కువవుతుందని మళ్ళీ పిలవడు. 'వంలాభం లేదు. ఇక లాభం లేదు' అనుకున్నాడు ఇవాన్ ఇలిచ్.

ఒక గంట ఇలా గడుస్తుంది. తలుపుదగ్గర గంట మోగుతుంది. డాక్టర్ వస్తాడు. ఆరోగ్యంగా హాయిగా శుభ్రంగా కులాసాగా నవ్వుతూ కనుపిస్తూఉంటాడు డాక్టర్.

'నీవు ఏదో విషయాన్ని గురించి భయపడుతున్నావు. నీకు అసాయం లేకుండా మేము చూస్తాం' అన్నట్టుగా తన వంక చూస్తాడు.

డాక్టర్ చేతులు రుద్దుకుంటాడు. 'అబ్బ! ఎంతచలిగా ఉంది. మంచు తీవ్రంగా ఉంది. కాస్త వెచ్చ చేసుకోనీండి' అంటూ చేతులు రుద్దుకుంటాడు. తను జబ్బు నయంకెయ్యడానికి చేతులు రుద్దుకోడం ఒక్కటే తరువాయి అయినట్టుగా చేతులు రుద్దుకుని, 'సరే, ఇహ చెప్పండి, ఎలా ఉన్నారు?' అంటాడు తాపీగా.

ఇవాన్ ఇలిచ్ అతనివంక 'నీకు అబద్ధం చెప్పడానికి సిగ్గులేదా?' అన్నట్టుగా చూస్తాడు. డాక్టర్ ఈ విషయం అర్థం చేసుకోడు. ఎప్పుడూ 'ఉన్నట్టే ఉంది. నొప్పితగ్గలేదు' అంటాడు ఇవాన్ ఇలిచ్.

'అవును. మీరు రోగులెప్పుడూ ఇంతే. అమ్మయ్య! ఇప్పుడు కాస్త వెచ్చగా ఉంది. సరే. గుడ్ మార్నింగ్' అంటాడు డాక్టర్ రోగితో కరస్పర్శ చేస్తూ.

తరువాత, తను కులాసాగా ఉండడం మానేసి గంభీరమైన ముఖంతో రోగిని పరీక్షించడం మొదలెడతాడు. నాడి

చూస్తాడు. పెంపరేచర్ తీసుకుంటాడు. తరువాత గుండె పరీక్ష.

ఇవాన్ ఇలిచ్ కి యిదండా వట్టి మోసమనీ అర్థరహితమైందని తెలుసు. కాని అతను ఈ గొడవంతా సహించక తప్పదు. డాక్టర్ మోకాళ్ళమీది నుంచి అతనిపైకి వంగి సైతస్కోప్ పైకి కిందికి తిప్పుతూ సర్కస్ ఫీట్లు చేస్తోంటే ఏమీ అనడానికి వీలేదు. కొద్దులో స్టిడర్ల ఉపన్యాసాలు సహనంతో విన్నట్లే దీన్నంతా ఓర్చుకోవాలి.

డాక్టర్ అతన్ని పరీక్ష చేస్తూఉండగా ప్రాస్కోవ్యా ఫెడరోవ్ నా సిల్కు దుస్తులు రాచుకుంటూ అక్కడికి వచ్చింది. డాక్టర్ వచ్చాడని ఎందుకు చెప్పలేదని పీటర్ ను కేక తేస్తోంది.

ఆమె లోపలికి రాగానే భర్తను ముద్దాడి, తను నిద్రలేచి చాలాసేపయినా, డాక్టర్ వచ్చాడని పీటర్ చెప్పక పోబట్టి తను రావడం ఆలస్యమయిందని రుజువు చెయ్యడానికి వూనుకుంటుంది.

ఇవాన్ ఇలిచ్ ఆమెను తేరిపార చూస్తాడు. ఆమె తెల్లగా మిలమిల లాడుతోంది. కొంచెం బొద్దుగా ఉంది. చేతులూ, మెడ, జుట్టు శుభ్రంగా మెరిసిపోతున్నాయి. ఆమె ముగ్ధ నయనాల్లో అదోవిధమైన తళుకు కనుపిస్తోంది, ఆమెను చూడగానే అతనికి అసహ్యం కలుగుతుంది. ఆమె తాకినా సహించలేక పోతాడు.

అతని పట్ల అతని జబ్బుపట్ల ఆమె దృష్టి పూర్వం లాగానే ఉంది. మార్చేమీలేను. డాక్టర్ అతనిపట్ల ఒక దృష్టి అవలంబించి నట్లే ఆమెకూడా ఒక దృష్టి అవలంబించింది. అతను చెయ్యవలసిన పని చెయ్యడంలేదనీ, లేకపోతే జబ్బు ఎప్పుడో నయమై వుండేదనీ తప్పంతా అతనిదేననీ ఆమె ఉద్దేశం.

‘చూశారూ- నామాట విని సరిగా మందు వుచ్చుకోడు. అ దీ కా క తనకు ప్రమాదకరమైన పద్ధతిలో పడుకుంటాడు.’ అన్నది డాక్టర్ తో, అతను గెరసిమ్ చేత కాళ్ళు ఎత్తుగా పెట్టించుకొని పడుకున్న పద్ధతి చెబుతూ.

డాక్టర్ నవ్వుతూ ‘రోగులంతే. వంచేస్తాం’ అన్నాడు.

పరీక్ష పూర్తి కాగానే డాక్టర్ గడియారం వంక చూచుకున్నాడు. తరువాత ప్రాసోక్వియా ఫెడరోవ్ నా మరో స్పెషలిష్టును పిలిపిస్తున్నాననీ, అతను వచ్చి ఇవాన్ ఇలిచ్ ని పరీక్షించి మామూలు డాక్టర్ తో సంప్రదించి మందిస్తాడనీ చెప్పింది.

‘మీరు అడ్డు చెప్పకండి. ఇది నాకోసమే చేస్తున్నాను. అన్నది వ్యంగ్యంగా. నిజానికి అంతా అతనికోసమే చేస్తున్నట్టూ, అతను ఎదురు చెప్పడానికి వీల్లేకుండా ఉండే ఉద్దేశంతో. ఇక చేసేది లేక ఇవాన్ ఇలిచ్ మాట్లాడకుండా ఊరుకున్నాడు. తను పూడుకోబోయిన బురదగుంటలోనుంచి తనింక లేవడం దుస్సాధ్య మనుకున్నాడు.

అంతా తనకోసమే అయినట్టు నటిస్తోంది, ప్రాస్కో-
వ్యా ఫెడరోవ్ నా.

పన్నెండు గంటలయ్యే సరికి స్పెషలిస్ట్ వచ్చాడు. మళ్ళీ పరీక్ష మొదలెట్టాడు. గర్భాశయాన్ని గురించి చర్చలు కూడా మొదలై నాయి. ప్రశ్నలూ జవాబులూ— అన్నీ జరిగిపోయాయి. అసలు ఇప్పుడు అతన్ని ఎదుర్కొంటున్న జీవస్మరణ ప్రశ్నకు మానుగా గార్భాశయం, ఎపెండిక్స్ వీటిని గురించి ప్రశ్నలు.

స్పెషలిస్ట్ అతనివంక గంభీరంగా చూస్తూ శలవు తీసుకుని వెళ్ళాడు.

ఇవాన్ ఇలిచ్ కళ్ళల్లో భయం, ఆశ రెండూ కనుపించాయి. 'జబ్బునయమాతుందా?' అని భయంతో అడిగాడు. తనుగట్టిగా నయమాతుందని వాగ్దానం చెయ్యలేక పోయినా, నయంకావడం దుస్సాధ్యం కాదన్నాడు డాక్టర్. ఇవాన్ ఇలిచ్ అప్పుడు డాక్టర్ వంక చూచిన చూపువంతో కరుణాత్మకంగా ఉంది. ప్రాస్కోవ్యా ఫెడరోవ్ నా కూడా వచ్చింది. తరువాత బైటకు వెళ్ళి డాక్టర్ కు ఫీజుచ్చింది.

డాక్టర్ కలిగించిన ఆశ ఎక్కువసేపు వుండలేదు. ఒక ఊణకాలం మొలకెత్తిన ఆశ అంతరించి పోయింది. మళ్ళీ, అదేగది, అవే చిత్రాలు, అవే కర్టెన్లు, మందు సీసాలు, బాధ, మూలుగు, అన్నీ కనుపించసాగాయి. మత్తు ఇంజక్షన్ నిచ్చారు. ఇవాన్ ఇలిచ్ విస్మృతిలో మునిగిపోయాడు.

అతను మళ్ళీ స్మృతిలోకి వచ్చేసరికి సాయంకాల మయింది.

భోజనం తెచ్చిపెట్టారు. కొద్దిగా భోజనం చేసి కాస్త టీ తాగాడు. మళ్ళీ చీకటి పడుతోంది,

భోజనం తరువాత ఏడు గంటలకు ప్రాస్కోవ్యాఫెడరోవ్ నా గదిలోకి వచ్చింది. బాడీ బిగించుకోడం వల్ల నిండైన ఆమె వక్షస్థలం ముందుకు ఎగదట్టుకుని ఉంది. ముఖాన పౌడర్ సాయంకాలపు దుస్తుల్లో అందంగా కను పిస్తోంది. ప్రొద్దున్నే ధియేటర్ కు వెడుతున్నామని అతనితో చెప్పింది. సారా బెరన్ హా ఆవుారు వస్తోంది. ప్రాస్కోవ్యాఫెడరోవ్ నా ధియేటర్ లో బాక్స్ బుక్ చేసుకుంది. ఆమె ముస్తాబు ఇవాన్ ఇలిచ్ కి అసహ్యం కలిగించింది. కాని, తన అసహ్యన్ని దాచుకున్నాడు.

పిల్లలకు విజ్ఞానదాయకంగా ఉంటుందని తనే బాక్స్ బుక్ చెయ్యమని చెప్పాడు. ఆ విషయం జ్ఞాపకం వచ్చేసరికి అతని కిమరీవిసుగు కలిగింది. కాని విసుగు పైకి చూపించాలా.

ప్రాస్కోవ్యాఫెడరోవ్ నా లోపలికి వచ్చి అతని ఊమసమాచారాలు విచారించింది.

‘బంట్లో ఎలాఉంది? నొప్పి తగ్గిందా?’ అని అడిగింది. తన ఊమసమాచారాలు ఊరికే విచారించడం కోసం విచారిస్తున్నదని, నిజంగా తన జబ్బుస్థితి తెలుసుకోడానికి కాదని తన జబ్బు ఎలాగో నయంకాదని ఆమెకు తెలుసనీ ఇవాన్ ఇలిచ్ కి తెలుసు. తరువాత ప్రాస్కోవ్యాఫెడరోవ్ నా,

నేనసలు వెళ్ళేదాన్ని కాదండీ. కాని, అప్పుడే బాక్స్ రిజర్వు చేయించారు. హెలెన్ మన అమ్మాయి పోతున్నారు. వెట్రాపేవ్ (వారి అమ్మాయిని ప్రేమిస్తున్న మాస్ట్రీలు) కూడా వస్తున్నాడు వాళ్ళు ఒంటరిగా వెళ్ళడం బాగుండదు. నేను వెళ్ళివస్తాను. అంతవరకూ కాస్త డాక్టర్ చెప్పినట్టు ఉండండి' అని తన మామూలు గొడవ చెప్పింది.

'అరుగో, ఫెడార్ వెట్రాపేవ్, లీసా వచ్చారు. లోపలికి రమ్మననా?'

'సరే'

కూతురు లోపలికి వచ్చింది. సాయంకాలపు దుస్తులు ధరించి చక్కగా ముస్తాబైంది. ఆమె శరీరం మిసమిసలాడుతోంది. దుస్తుల్లోగుండా, బలంగా, ఆరోగ్యకరంగా ప్రణయోద్దీపకంగా కనువిస్తోంది. అనారోగ్యాన్ని దుఃఖాన్ని ఆమె పమిపించే స్థితిలో లేదు.

ఫెడార్ వెట్రాపేవ్ కూడా సాయంకాలపు దుస్తులు వేసుకుని వచ్చాడు. జుట్టుచక్కగా దువ్వుకున్నాడు. గంజి పెట్టి నిక్కపొడుచుకుని వున్న కాలర్ అతని మెడచుట్టు అందంగా కనువిస్తోంది. కాళ్ళకు అంటుకొని పోయే నల్లని పంట్లాం వేసుకున్నాడు. చేతులో ఒపెరా హ్యాట్ పట్టుకుని ఉన్నాడు.

అతని వెలకాలే ఇవాన్ ఇలిచ్ కొడుకు మెల్లగా వచ్చాడు. కొత్త దుస్తులు వేసుకున్నాడు. అతని, కళ్ళకింద నల్లని నీడలు ఘోరంగా కనివిస్తున్నాయి.

అలా ఎందుకు కనిపిస్తున్నాయో ఇవాన్ ఇలిచ్ కి బాగా తెలుసు.

తనకొడుకును చూచినప్పుడల్లా అతనికి జాలికలిగేది. ఇప్పుడు ఆకుర్రాడి భయానుభవమైన చూపులు చూస్తుంటే మరీ జాలికలుగుతోంది. గెరసిమ్ కాక వాస్యా ఒక్కడే తనను అర్థంచేసుకుని జాలి తలుస్తున్నాడని ఇవాన్ ఇలిచ్ అనుకున్నాడు.

మళ్ళీ అందరూ తనకెలా ఉన్నదని అడిగారు. కాసేపు అందరూ మానంగా ఉన్నారు. లీసా తనతల్లిని ఒపెరా గ్లాసులతో సం అడిగింది. దాని విషయంలో తల్లి కూతుళ్ళకు ఒక చిన్న చర్చ జరిగింది.

ఫెడార్ పెట్రోలిచ్-ఇవాన్ ఇలిచ్ ని, 'మీరు సారా బెరన్ హాను చూచారా?' అని అడిగాడు. ఇవాన్ ఇలిచ్ కి మొదట్లో ఆ ప్రశ్న అర్థంకాలేదు. తరువాత గ్రహించి 'లేదు నువ్వు చూచావా?' అన్నాడు.

'చూశాను.'

ప్రాప్తవ్యాధి కేసునా సారా బెరన్ హాను అద్భుతంగా అభినయించిన కొన్ని ప్రాతలను గురించి చెప్పింది. తన కూతురు ఆ విషయం ఒప్పుకోలేదు. ఇద్దరికీ ఆమె నటనలోని వాస్తవికతను గురించి చర్చ వచ్చింది. ఎప్పుడూ ఇలాటి చర్చ మామూలే.

ఈ చర్చ జరుగుతూ ఉండగా ఫెడార్ పెట్రోలిచ్ ఇవాన్ ఇలిచ్ వంక చూచి మాట్లాడడం మానేశాడు.

అందరూ అలాగేచేశారు. ఇవాన్ ఇలిచ్ మొరుస్తున్న కళ్ళతో శూన్యంగా చూస్తున్నాడు. వాళ్ళచర్చ అతనికి కోపకారణ మైందని అతని చూపుల్లో స్పష్టమవుతోంది. నిశ్శబ్దం బరువుగా ఉంది. అందరూ మాట్లాడకుండా కూచున్నారు. కాసేపటి వరకూ ఎవరికీ మాట్లాడే ధైర్యం చాలలేదు. మోసం బైటపడి నిజం బట్టబయలవుతుందని అందరికీ తేటతెల్లమవుతుందని భయపడ్డారు. లీసా మొట్టమొదట కొంచెం ధైర్యం తెచ్చుకుని ఆ బరువైన నిశ్శబ్దానికి భంగం కలిగించింది.

‘మనం వెళ్ళదలుచుకుంటే వెంటనే బయలుదేరాలి.’ అన్నది, తండ్రి బహుమతిగా యిచ్చిన రిస్ట్ వాచ్ చూచుకుంటూ, ఇలా అంటూ, ఫెడార్ పెట్రోలిచ్ వంకచూచి చిరునవ్వు నవ్వింది. ఆనవ్వులో అర్థం వారిద్దరికీ తెలుసు అందరూలేచి బయలుదేరారు.

వాళ్ళు వెళ్ళిపోయిన తరువాత ఇవాన్ ఇలిచ్ కి హాయిగా వున్నట్టనిపించింది. వాళ్ళతోపాటు అసత్యం కూడా అక్కడినుంచి వెళ్ళినట్టుతోచింది. కాని అతనితో అతని బాధ మాత్రం మిగిలిపోయింది. ఆ బాధ, ఆ భయం అన్నీ నిర్జీవంగా కనుపించేలా చేస్తున్నవి. అన్నీ అసహ్యంగా కనువిస్తున్నవి.

నిమిషాలు గడుస్తున్నాయి. గంటలుగా మారిపోతున్నాయి. అన్నీ యధాప్రకారంగానే ఉన్నాయి. చరమావస్థ మరింత భీకరంగా కనుపిస్తోంది. వీటర్ లోపలికి వచ్చి ఏదో అడిగాడు. ‘గెరసిమోను పంపు’ అన్నాడు ఇవాన్ ఇలిచ్.

బాఠశాల ఇంటికి తిరిగి వచ్చేసరికి రాత్రి చాలా ఆలస్యమైంది. మెల్లగా అడుగులు వేసుకుంటూ గదిలోకి వచ్చింది. ఇవాన్ ఇలిచ్ కి ఆమె అడుగుల చప్పుడు వినిపించి కళ్లు తెరిచాడు. కాని ఆమె అని తెలిగానే అసహ్యంతో వెంటనే మూసుకున్నాడు. ఆమె గెరసిమ్ ను పంపిసి తనే కూచుందామనుకుంది. కాని ఇవాన్ ఇలిచ్, 'అక్కర్లేదు. నీవు వెళ్ళు' అన్నాడు.

'మీకు చాలా బాధగా ఉందా?'

'ఎప్పుడూ ఇంతే'

'కొంచెం నల్లమందు వుచ్చుకోండి.'

అతను సరేనని కొంచెం నల్లమందు వుచ్చుకున్నాడు. ఆమె వెళ్ళిపోయింది.

రాత్రి మూడుగంటల వరకూ మైకంలో పడుకున్నాడు. ఆ మైకంలోకూడా ఎంతో బాధ. తననూ, తననొప్పినీ ఒక ఇద్దరికై న గోనెసంచీలో తోసి కుట్టినట్టనిపించింది ఇవాన్ ఇలిచ్ కి. ఆ గోనెసంచీలో నుంచి తప్పించుకోడానికి అతను యమయాతన పడతాడు. కాని తప్పించుకోలేడు. దానికే లొంగిపోతాడు. ఈ విపరీతమైన బాధతో రాత్రంతా గడిపాడు ఇవాన్ ఇలిచ్. ఇలా పోరాడగా పోరాడగా హఠాత్తుగా స్మృతి వచ్చింది. కళ్ళు తెరిచిచూచాడు. గెరసిమ్ కాళ్ళ దగ్గర కూచుని కునుకు తీస్తున్నాడు. దీపం మెల్లగా తగ్గిపోతోంది.

‘వెళ్ళు గెరసిమ్’ అన్నాడు ఇవాన్ ఇలిచ్.

‘వరవా లేదయ్యా,’

‘కాదు. వెళ్ళు.’

ఇవాన్ ఇలిచ్ అతని బుజాలపై నుంచి తన కాళ్ళు తీశాడు. తనమీద తనకు ఎక్కడలేని జాలీ కలిగింది. గెరసిమ్ వెళ్ళేవరకూ వేచిఉన్నాడు. గెరసిమ్ వెళ్ళగానే వెళ్ళి వెళ్ళి వచ్చాడు పసిపిల్లాడిలాగా. తనింత నిస్సహాయుడనని, తనకు నా అనుకునేవాళ్ళు ఎవరూ తీరని, మానవుని దయా హీనతా, ఈశ్వరుని నిర్దయా జ్ఞాపకం తెచ్చుకుని వచ్చాడు. ఈశ్వరుడు లేడనుకున్నాడు.

‘ఇదంతా ఎందుకు చేశావు! ఈ ప్రపంచంలో నన్నెందుకు పడేశావు! నన్నెందుకు ఇలా బాధపెట్టి పీల్చి విప్పిచేస్తావు!’ అని రోదించసాగాడు.

ఈ ప్రశ్నలకు ఎవరు సమాధానం చెబుతారూ! ఎవరూ చెప్పరని ఇవాన్ ఇలిచ్ కి తెలుసు. ఈ ప్రశ్నలకు సమాధానం తేదని అతను మరీ తీవ్రంగా విలపించాడు. ‘ఎందుకు నన్నిలాచేశావు! బాధపెట్టు-మరీ బాధపెట్టు.’ అనివచ్చాడు.

తరువాత నెమ్మదిగా వదులు మానేశాడు. వదులు మెల్లగా తగ్గిపోయింది. అతనిలో ఊపిరి కూడా సలపనంత స్తబ్ధత కూడుకుంది. అతనిలో ఒక నిశ్శబ్దత, ఒక విధమైన నిశ్చలత వర్పడ్డాయి. ఆ నిశ్శబ్దంలో నుంచి ఏదో గొంతుక వింటున్నట్టు తన అంతరాత్మ వాక్కు వింటున్నట్టు అనిపించింది.

‘అసలు నీకు కావలసిందేమిటి?’ మొదటి గొంతు అడిగింది.

‘ఏంకావాలి! ఏకావాలి!’ అనుకున్నాడతను.

‘నాకేం కావాలి! జ్ఞాతకాలి. కానిబాధపడకూడదు.’ సమాధానం చెప్పాడు.

‘బ్రతుకు! ఎలాటి బ్రతుకు!’—గొంతుక అడిగింది. ఇదివరకు నేను బ్రతికినలాంటి బ్రతుకు. వోయైన బ్రతుకు.’— సమాధానం చెప్పాడు.

‘పూర్వం నీవు బ్రతికిన బ్రతుకు! వోయైన బ్రతుకు!’ ప్రతిధ్వనించింది గొంతుక.

అతని భావనా జగత్తులో తన పూర్వ జీవితముంతా ప్రత్యక్షమైంది.

తను జీవితంలో సుఖంగా గడిపిన క్షణాలన్నీ కళ్ళ ముందు కట్టాయి. కాని విచిత్ర మేమిటంటే ఇప్పుడా సుఖ క్షణాలు తలుచుకుంటే అవి సుఖక్షణాలలాగా కనుపించడం లేదు. తన శైశవంనాటి కొన్ని స్మృతులు మాత్రమే సుఖ మయంగా కనువిస్తున్నాయి. శైశవంలో నిజంగా అతను కొంత సుఖం అనుభవించాడు. ఆ రోజులు మళ్ళీ వస్తే! పిచ్చి ఊహ. ఆ సుఖం అనుభవించిన శైశవం ఎప్పుడో గతించి పోయింది. ఆ శిశువు చనిపోయాడు. అది ఎవరో మరో వ్యక్తి అనుభూతిలా కనువిస్తోంది.

శైశవం గతించింది. తరువాత అన్నీ దుఃఖాలే. సుఖాలు కావు. సుఖాల్లా కనువిస్తాయి. అంతే. ప్రతి సుఖం

వెనక ఒక భీకరమైన అనుమానం ఆవేదన ఇమిడిఉంటాయి. శైశవం తరువాత మరో ఇవాన్ ఇలిచ్ అయిపోయాడు. ఇప్పుడు మిగిలింది అతనే.

ఈ అనుమానాలు ఆవేదనలు, 'లా' చదువుతో మొదలెట్టాయి. తరువాత అతను ఉద్యోగంలో ప్రవేశించిన మొదటి రోజులు జ్ఞాపకం వచ్చాయి. ఆ రోజుల్లో కూడా కొన్ని సుఖక్షణాలున్నాయి. కొన్ని ప్రణయ స్మృతులు. తరువాత, రానురాను సుఖమయమైన జ్ఞాపకాలన్నీ మాసి పోయాయి. క్షీణించిపోయాయి. జీవిత స్మృతిపథంలో పోయే కొద్దీ సుఖం తగ్గిపోతున్నట్టు కనుపించసాగింది. తన వివాహం అనుకోకుండా జరిగిన ఒక సంఘటన. వివాహం చేసుకున్నాడు. కాని తను ఊహించిన సుఖం సంసారంలో పొందలేదు. తన భార్య— ఆమె కడుపు— దుర్వాసన— అతి కాముకత— అన్నీ జ్ఞాపకం వచ్చాయి. తరువాత తన ఉద్యోగ జీవితం— ఎన్ని సంవత్సరాలు గడిచినా అదే ఉద్యోగం. అవే పనులు. అవే డబ్బు గొడవలు. జీవితం ఒక కొండ మీదినుంచి క్రిందికి— ఎక్కడికో అగాధమైన లోతులోకి జారుతున్నట్టుగా అని పిస్తోంది. కాని నేను వైకి పోతున్నట్టుగా ఊహించాను అనుకున్నాడు ఇవాన్ ఇలిచ్. ఇతరుల దృష్టిలో వైకి పోతున్నట్టు కనుపించింది.

కాని అసలు ప్రతిక్షణం క్రిందికి జారాడు. అంతా అయిపోయింది. ఇక మిగిలింది ఒక్క మృత్యువే.

ఇవాన్ ఇలిచ్ కి ఇదంతా అయోమయంగా కన్పించింది. 'ఇదేమిటి! జీవితమంతా ఇంత నిరర్థకంగా కనుపిస్తోంది!

ఇంత భీకరంగా కనుపిస్తోంది. ఈ బ్రతుకుకూ చావుకూ అర్థం లేదా? బాధతో మరణించడమేనా జీవితానికి చరమగమ్యం? అనుకున్నాడు ఇవాన్ ఇలిచ్.

‘నేను జీవించ వలసిన విధంగా జీవించి ఉండను’ అని పించింది అతనికి. మళ్ళీ, ‘జీవితంలో అన్ని బాధ్యతలూ నిర్వృత్తించాను.’ అని తనకు తాను సమాధానం చెప్పుకున్నాడు.

జీవించాల్సిన విధంగానే జీవించాననుకున్నాడు.

తనను ఎదుర్కొంటున్న జీవన్మరణ సమస్యలన్నిటినీ పరిష్కరించడానికి అసాధ్యమైన విషయాలుగా పరిగణించి అవతలికి తోశేశాడు.

‘అయితే నీవు కోరేదేమిటి? బ్రతుకు. ఎలాటి బ్రతుకు? నీ కోర్కెల్లో బ్రతికిన బ్రతుకు లాంటిదేనా?’

‘జడ్జిగారొస్తున్నారు.’ అని సేవకుడు ప్రకటిస్తాడు. నీవు కోర్కెల్లో ప్రవేశిస్తావు. నేరస్తుణ్ణి విచారిస్తావు. శిక్షవిధిస్తావు. ‘నేరం చేశావని నీవు, చెయ్యలేదని నేరస్థుడు. ఇదేనా జీవితం!-’ అడిగింది గొంతుక.

ఇవాన్ ఇలిచ్ కి సమాధానం తోచలేదు. ఒక ప్రక్కకు తిరిగి పడుకుని ‘ఎందుకొచ్చింది ఇదంతా!’ అని ఆలోచించసాగాడు.

జీవించాల్సిన పద్ధతిలో జీవించక పోవడం వల్ల ఈ గొడవంతా వచ్చిందని సమాధానం స్ఫురిస్తే, తన జీవితం బాగానే ఉండనుకుని ఆ సమాధానాన్ని విస్మరించేవాడు.

మరో పక్షం రోజులు గడిచాయి. ఇప్పుడు ఇవాన్ ఇలిచ్ సోఫాలోనే పడివుంటున్నాడు. ఒక్క ఊణంకూడా సోఫా వదిలి పెట్టడం లేదు. గోడవంక శూన్యదృక్కులతో చూస్తూ సోఫాలోనే కూచుంటాడు. అహరహాలూ! 'దీని కంతా, అర్థం ఏమిటి?' అనే ప్రశ్న విచారిస్తూ కూచుంటాడు.

దీనికంతా అర్థం మృత్యువని విస్తుంది.

'అవును. మృత్యువేన'ంటుంది అంతర్వాణి.

'ఎందు కీ బాధంతా!'

'కారణంలేదు. అంతే అది. ముందూ వెనక ఏమీ లేదు. అంతా శూన్యం.'

జబ్బు మొదలైనప్పటి నుంచీ ఇవాన్ ఇలిచ్ కి 'రెండు రక్కాలైన మానసిక అవస్థలు: ఒకప్పుడు దుఃఖం. చావు ఎప్పుడొస్తుందా అని వేచుకుని కూచునేవాడు. మరొకప్పుడు ఆశ. తన జబ్బు ఎలా నయమవుతుందా అని శరీరావయవాల పరిణామాన్ని పరిశీలించేవాడు. ఈ రెండు బామ్మలూ అతని కళ్ళముందు ఒకదాని తరువాత ఒకటి నృత్యం చేసేవి.

తరువాత రోజుల్లో ఇవాన్ ఇలిచ్ ని ఒక నిరవధిక మైన ఏకాంతం ఆవరించింది. సోఫాలో ఒంటిగా పడుకొనే వాడు. చుట్టూ అనేక జనం నివసిస్తున్న నగరం సజీవంగా పొంగి పోతోంది. అతని కెందరో స్నేహితులు ఉన్నారు. కాని ఎవ్వరూ తేనెట్టుగా అనుకునేవాడు. ఈ శూన్య ప్రపంచం

చంలో తనొక్కడే జీవిస్తున్నట్టని పించేది. ఈ దుర్భరమైన ఒంటరి తనం అతన్ని ఆవరించింది. సముద్రగర్భంలో, భూమి అట్టడుగునా, ఉండే ఒంటరితనం లాంటిదది. ఇవాన్ ఇలిచ్ ఈ ఒంటరితనంలో తన గత జీవితస్మృతులు తలచు కుంటూ పరుండేవాడు.

తన గతజీవితమంతా సినిమా బొమ్మల్లా అతనికళ్ళ ముందు కనుపించేది. ఒక్కో బొమ్మేవచ్చి కాసేపాడి ఆదృశ్యమయ్యేది. గత జీవిత స్మృతులన్నీ ఇలా ఆడి ఆడి చివరకు శైశవ స్మృతిలో నిలిచిపోయేవి. తనను పెంచిన నర్సు, తన అన్న, తను ఆడుకున్న బొమ్మలు—ఎన్నో విషయాలు జ్ఞాపకం వచ్చేవి.

‘అబ్బ! భరించలేను’ అనుకుని ఆ స్మృతులన్నీ మరిచి పోయి ప్రస్తుతాన్ని గురించి ఆలోచిద్దామనుకునే వాడు ఇవాన్ ఇలిచ్. తను పడుకున్న సోఫాను గురించి ఆలోచించడం మొదలెట్టేవాడు. మళ్ళీ అతని మనస్సు చిన్న నాటి స్మృతుల వైకి వెళ్ళేది. అతనికి ఆ స్మృతులు ఎంతో బాధ కలిగించేవి.

మళ్ళీ తనబబ్బు ఎలావుట్టిందో ఎలాపెరిగిందో నానాటికీ తనను ఎలా క్షీణించి పోయాడో ఆలోచించడం మొదలెట్టేవాడు. తన బబ్బు నానాటికీ హెచ్చిసట్టుగానే తన జీవితం క్షీణిస్తూ వచ్చింది. ‘ఎక్కడో దూరాన మొడట్లలో ఒక పెలుగు రేఖ—ఒకటే—కనుపిస్తోంది. తరువాత అంతా నలుపు. అంతా చీకటి. ఆ పెలుగురేఖ జీవిత ప్రారంభంలో. అంతే తరువాత చీకటి’ అనుకునేవాడు. రానురాను హెచ్చుతున్న

వేగంతో ఆకాశంనుంచి క్రిందికి పడుతున్న రాలు జ్ఞాపకం వచ్చేది. ఆ వేగంతో తనజీవిత పతనాన్నిపోల్చుకునేవాడు.

‘ఇక సహించలేను. ఈ బాధకు అర్థం! అది తెలిస్తే- కాని ఎలా తెలుస్తుంది? నేను సరిగా జీవించలేదా? జీవించాను’ అనుకునేవాడు. తను ఎంత మర్యాదగా న్యాయ సమ్మతంగా జీవించాడో జ్ఞాపకంవచ్చేది. వ్యంగ్యంగా నవ్వు కునే వాడు.

11

ఇలా మరో రెండు వారాలు గడిచాయి. ఆ పక్షం రోజుల్లో ఒక సంఘటన జరిగింది. అది తనకూ తనభార్యకు అభిమతం కూడా. వెట్రోలిచ్ తన కుమార్తెను వెండ్లాడతా నని ఒక సాయంత్రం ప్రాస్కో వ్యాఫెడరోవ్ నా తో చెప్పాడు. మరుసటి రోజు ఆమె తన భర్తకు ఈవార్త చెప్పాలని గదిలోనికి వచ్చింది. కాని ఆరాత్రే అతనిపరిస్థితి మామూలుకంటే హీనంగా దిగజారింది. ఆమెగదిలోకివచ్చి చూచే సరికి అతను సోఫా మీద పడుకుని మూలుగు తున్నాడు. శూన్యంగా చూస్తున్నాడు.

మందు విషయం జ్ఞాపకం చెయ్య బోయింది. కాని ఆమె చెప్పేలోగానే భీకరంగా చూస్తూ ‘అబ్బ! దయచేసి నన్ను శాంతంగా చనిపోనీ’ అన్నాడు. అచూపులో ఆమెకు ఎంతో జగుప్స, అసహ్యం, కనుపించాయి.

అతను ఈమాట్ల అన్నతరువాత ఆమె వెళ్ళిపోయేదే. కాని ఈలోగా కూతురు వచ్చింది. తన భార్య వంక చూచి

నట్లే కూతురివంకకూడా చూచాడు. ఆరోగ్యం ఎలావుందని ఆమె ప్రశ్నిస్తే కొద్దిలోనే తన బాధ అందరికీ తప్పిస్తానన్నాడు. ఇద్దరూ కాసేపు మానంగా కూచుని వెళ్ళిపోయారు.

‘అనవసరంగా మనల్ని అంటాడేమిటి? మన తప్పే ముందీ?’ అన్నది లీసా.

మామూలు సమయానికి డాక్టర్ వచ్చాడు. డాక్టర్ ప్రశ్నలకు ఇవాన్ ఇలిచ్ జవాబులు చెప్పాడు. డాక్టర్ వంక కూడా కోపంతో చూచాడు. చివరకు ‘నీవు నాకు ఏమీ చెయ్యలేవు. దయచేసి నన్ను ఒంటరిగా వదిలి వెళ్ళు.’ అన్నాడు.

‘కొంచెం బాధ తగ్గిస్తాను’ అన్నాడు డాక్టర్
‘అదీ చెయ్యలేవు.’

డాక్టర్ డ్రాయింగ్ రూంలోకి వెళ్ళి జబ్బుముదిరిందనీ, నల్లమందు తప్ప మరో గతిలేదనీ, ప్రాస్కోవ్యా ఫెడరోవ్ నా తో చెప్పాడు.

ఇవాన్ ఇలిచ్ శరీరం మనస్సు రెండూ దుర్భరంగా బాధపడిపోతున్నాయి.

అతని మానసిక యాతనకు ముఖ్య కారణం ఇది: అతను గత రాత్రి ప్రశాంతంగా ఉన్న గెరసిమ్ ముఖం చూచినప్పుడు ‘నా బ్రతుకంతా తప్పు. దోవలో నడిచివుండ గూడదా?’ అన్న సంజేహం వచ్చింది.

ఈ సంజేహం అతన్ని పీడించసాగింది. తన బాధ్యతలు, తన ఉద్యోగ వ్యవహారాలు, తన జీవితవిధానం, తన

కుటుంబ జీవితం, తను నివసించిన సంఘవ్యవస్థ అంతా తప్పేమోనన్న సందేహం కలిగింది. వాటిని సమర్థించి లాభం లేదనుకున్నాడు.

ఇవాన్ ఇలిచ్ తన జీవితాన్ని మరోదృష్టితో సమీక్షించుకోడం మొదలెట్టాడు. ఉదయాన్నే లేచినతరువాత, తను తన సేవకుణ్ణి చూచినప్పుడు, తరువాత భార్య కూతుళ్ళను చూచినప్పుడు, డాక్టర్ ను చూచినప్పుడు, వాళ్ళ మాటలు వాళ్ళ ప్రవర్తన వాళ్ళ మాటలు అన్నీ తన అనుమానం నిజమేననీ తను గతరాత్రి తెలుసుకున్నదే సత్యమని రుజువు చేస్తున్నాయి. వారిలో ధ్వంసమైన తన జీవితపు ప్రతిబింబం చూస్తున్నాడు. తన జీవితం అసత్యమనీ తను ఇంత కాలం ఒక పెద్ద మోసంలో బ్రతికాడని స్పష్టపడుతోంది ఇవాన్ ఇలిచ్ బాధతో మూలిగాడు. అతనికి బ్రతుకనా బంధువులనా, భార్యబిడ్డలనా, సంఘమనా, అసహ్య కలిగింది.

నల్లమందు పుచ్చుకుని నిద్రపోయాడు. కాని మధ్యాహ్నమయ్యేసరికి శాధ ప్రారంభించింది. గదిలోకి ఎవ్వరినీ రానివ్వలేదు. అందరినీ వెళ్ళ మన్నాడు. అటూ ఇటూ పొర్లుతూ పడుకున్నాడు.

భార్య దగ్గరకు వచ్చి 'నామాట విని ఒక్క పని చెయ్యండి. అందరూ చేస్తారు. ఇందులో వచ్చిన నష్టమేమీ లేదు.' అన్నది. అతను కళ్ళు తెరచి 'అనవసరం' అన్నాడు. అమె ఏడవడం మొదలుపెట్టింది.

‘సరే’ అన్నాడు.

‘మతగురువును పిలిపిస్తాను.’ అన్నది భార్య.

మతగురువు వచ్చాడు. అతని పాపనివేదనం విన్నాడు. ఇవాన్ ఇలిచ్ కి హృదయం స్వచ్ఛమైనట్టు తోచింది. ఒక క్షణం ఏదో ఆశాకిరణం కనుపించింది.

పాప నివేదనం తరువాత భార్య వచ్చి ‘ఇప్పుడేలా వుంది? కొంచెం హాయిగా వుంది కదూ!’ అన్నది.

‘అవును.’ అన్నాడు.

ఆమెదుస్తులు, విగ్రహం, ఆమెముఖంలోని భావాలు ఆమెకంఠస్వరం, అన్నీ అతనికి ఒకే సత్యాన్ని ఉద్బోధించాయి. ‘నీవు జీవించిన పద్ధతి తప్పు. నీవు మోసంలో బ్రతికావు అని. ఈ సత్యం అతనికి స్ఫురించగానే అతని బాధ, మానసిక యాతనా ఇనుమడించాయి. ఆమెవంక నూటిగా చూస్తూ ‘వెళ్ళు నన్ను వదలి వెళ్ళు’ అన్నాడు.

12

మూడురోజులు తీవ్రంగా మూలుగుతూ పడున్నాడు. గది తలుపులు మూసిఉన్నా బైటికి భయంకరంగా వినిపించేవి మూల్గులు. తన సందేహాలు తీరలేదు. కాని అంతిమ క్షణాలు సమీపించాయి.

మూడురోజులూ భయంకరంగా గడిచాయి. యమ యాతన అనుభవించాడు. ఉరిశిక్ష విధింప బడిన నేరస్థుడు ఉరి తీశేవాని చేతుల్లో చిక్కినట్టు యాతన పడ్డాడు. ఇక

గత్యంతరం లేదు. మృత్యువు-తన్ను ఇంతకాలం భయపెట్టిన మృత్యువు దగ్గరకు వస్తోంది. ఏదో అదృశ్యశక్తి తన్ను తోసిన ఆ చీకటి సంచీలో ఇరుక్కుని గిలగిల లాడిపోయాడు.

హఠాత్తుగా అతన్ని ఏదోశక్తి హృదయంమీద కొట్టి నట్టయింది. తను ఇరుక్కున్న చీకటిరంధ్రం కొసలోపడ్డాడు. ఆ అడుగులో ఒక వెలుగు కనుపించింది. ఒక్కోమాటు రైలుపెట్టెలో కూచుని రైలు ముందుకు పోతోంటే వెనక్కు పోతోందనుకుంటాం. కాని వెంటనే ముందుకే పోతుందని గ్రహిస్తాం, అప్పుడు అలా అనిపించింది ఇవాన్ ఇలిచ్ కి.

‘అవును. నా జీవితం తప్పే. మరి మంచి ఏమిటి?’ అనుకున్నాడు. తన్నుతాను ఇలా ప్రశ్నించుకున్న తరువాత, ఒక విధమైన శాంతి కుదిరింది.

మూడోరోజు తను ఇక రెండు గంటలకు మరణిస్తాడనగా ఈ ప్రశ్న వేసుకోడం, ఈ శాంతి కుదరడం జరిగింది. ఈ లోగా అతని కొడుకు దగ్గరకు వచ్చాడు. తనచెయ్యి ముద్దెట్టుకుంటూ ఏడవసాగాడు.

ఆక్షణంలోనే ఇవాన్ ఇలిచ్ వెలుగును చూడగలిగాడు. ‘మంచి అంటే ఏమిటి’ అని ప్రశ్నించుకున్నాడు. ఎవరో తనచేయి ముద్దాతూ వుండడం గమనించి కళ్ళు తెరచి చూచాడు. తనకొడుకు కనుపించాడు. అతనికి జాలి కలిగింది.

తన భార్య కూడా వచ్చింది. ఆమె బుగ్గల మీద కన్నీటి ధారలు కనువిస్తున్నాయి. అతనికి ఆమెపై గూడ జాలి కలిగింది.

‘అవును. నేను వాళ్ళకు బాధకలిగిస్తున్నాను. పాపం! నేను పోతేనే నా సుఖస్తారు.’ అనుకున్నాడు. ఇలా చెబుదామనుకున్నాడు. కాని చెప్పే శక్తి చాలలేదు. తన భార్య వంక చూచి కొడుకుని తీసుకుని వెళ్ళమని సైగ చేశాడు.

‘వీణ్ణి తీసుకెళ్ళు. పాపం ఊ... ..మిం... ..’ అనబోయాడు.

ఇంత కాలం అతన్ని పీడించిన బరువూ బాధా అదృశ్యమవుతున్నట్టు తోచింది. వాళ్ళకోసం అతను విచారిస్తున్నాడు. వాళ్ళకు బాధ కలిగేలా ప్రవర్తించడు. ఇకవాళ్ళకు విముక్తి లభిస్తుంది.

‘ఇప్పుడెంత హాయిగా ఉంది.’ అనుకున్నాడు.

‘బాధ! బాధ వదీ!’

‘మృత్యువు! వదీ!’

అతనికి కనుపించలేదు. ఇప్పుడు భయంలేదు. ఇప్పుడు మృత్యువు లేదు. ఆ స్థానంలో జ్యోతి వెలుగుతోంది.

‘ఎంత అనందం!!

ఇదంతా ఒక్కక్షణంతో జరిగింది. అతని గొంతులో వదో కొట్టుకున్నట్టుంది. శరీరం చుట్టలు తిరిగింది.

‘అయిపోతూంది’ అన్నారు ఎవరో. అతనీమాటలు వినాడు. తనలో పునశ్చరించుకున్నాడు.

‘మృత్యువుకే ఇది ఆఖరు’ అనుకున్నాడు.

